Palestyna i Bliski Wschód

czasopismo poświęcone sprawom gospodarczym Palestyny i Bliskiego Wschodu

Komitet redakcyjny: Leon Lewite, Józef Thon, P. Waserman.

Rok IV Warszawa, sierpień—wrzesień 1935 Nr. 8—9

TREŚĆ NUMERU:

SPRAWOZDANIE DEPARTAMENTU CEŁ, AKCYZ I HANDLU RZĄDU PALESTYŃSKIEGO ZA R. 1934

Poniżej podajemy ciekawsze wyjątki ze sprawozdania Dyrektora Departamentu Ceł, Akcyz i Handu rządu mandatowego Palestyny za r. 1934, które ukazało się ostatnio w druku. Należy podkreślić, że w danych warunkach Palestyny statystyka rządowa niejednokrotnie pozostaje w tyle za faktycznym stanem gospodarczym, nie obejmując aktualnych w danej chwili zagadnień.

Przemysł i rolnictwo.

(am) W r. 1934 przemysł i rolnictwo palestyńskie wykazały dalszy znaczny rozwój. Wiele nowych przedsiębiorstw przemysłowych zostało założonpch. Suma, zainwestowana w przemyśle w ciągu tego roku, wyniosła ŁP. 1.000.000 — 1.500.000. W rolnictwie, a głównie w plantacjach cytrusowych, nowe inwestycje wyniosły w przybliżeniu ŁP. 2.500.000. Inwestycje w budownictwie, zarówno jeżeli chodzi o lokale handlowe, jak i mieszkalne, wyniosły ŁP. 6.000.000.

Wielka ilość spółek, zarejestrowanych w r. 1934, wskazuje na dalszy rozwój kraju. Około 170 spółek z kapitałem ŁP. 1.700.000 zostało zarejestrowanych w r. 1930, 30 spółek podwyższyło swój kapitał z ŁP. 340.000 do ŁP. 1.200.000, podczas gdy w r. 1933, który był okresem wielkiego rozwoju gospodarczego Palestyny, zarejestrowano 90 spółek z kapitałem ŁP. 540.000 i 15 spółek powiększyło swój kapitał z ŁP. 87.000 do ŁP. 180.000.

Z nowozałożonych przedsiębiorstw przemysłowych w r. 1934, należy wymienić fabryki przemysłu szklanego, jedwabnicznego, dachówek i cegieł, czekolady i cukierków, dżemów i marmolad, chemicznego i farmaceutycznego, tytoniowego, metalurgicznego, kosmetycznego, trykotażowego i t. d.

Wiele fabryk w r. 1934 zostało powiększonych, przyczem wzrosła także ilość zatrudnionych w nich robotników. Najwięcej robotników pracowało w przemyśle przetwórczo-owocowym, włókiennniczym, zębów sztucznych, cementu i wyrobów cementowych i meblowym.

Według obliczeń wartość produkcji towarów miejscowych fabryk i warsztatów wyniosła w r. 1934 ŁP. 6.500.000, wykazując wzrost w stosunku do r. 1933 o ŁP. 1.000.000.

Wraz ze stałym rozwojem gospodarczym, wzrasta również wysokość obiegu pieniężnego, którą ilustruje poniższa tabela:

Rok	Obieg pieniężny w ŁP.
1931	ŁP. 2.369.664
1932	„ 2.408.664
1933	„ 2.821.664
1934	„ 4.069.664
do 30. XII. 1934	„ 4.738.964

W r. 1934 5.191 osób, posiadających kapitał ŁP. 1.000 lub powyżej, przybyło do Palestyny w charakterze kapitalistów, w porównaniu z 3.267 imigrantami tej kategorji, przybyłymi do kraju w r. 1933. Wielu z tych imigrantów znalazło możliwości dla lokaty swych kapitałów, inni natomiast, czekają na odpowiednią okazję, dla inwestycji. Depozyty w bankach w końcu r. 1934, obliczone na ŁP. 15.000.000, wykazują nadwyżkę ŁP. 3.000.000, w porównaniu z rokiem poprzednim.

Pieniądze, przywiezione do kraju przez turystów i pielgrzymów, odegrały poważną rolę w pomyślnym rozwoju gospodarki palestyńskiej. Liczba turystów, pielgrzymów i turystów w przejeździe, którzy przybyli do Palestyny w ciągu r. 1934, wynosiła 91.823, w porównaniu z 79.833 w roku 1933 i z 63.253 w r. 1932.

Targi Lewantyńskie, otwarte w dn. 26 kwietnia 1934, odniosły wielki sukces, tak pod względem ilości wystawców, jak i ilości zwiedzających.

Tereny targowe, za wyjątkiem miejsc rozrywkowych, obejmowały 60.000 m.^{2} w porównaniu z 54.000 m.^{2} w r. 1932. 30 stałych i 43 prowizorycznych pawilonów zostało zbudowanych, a ogólna suma zainwestowanych kapitałów w budowie oraz robotach ziemnych na terenach targowych wynosiła przeszło ŁP. 100.000.

Następujące państwa uczestniczyły w Targach w stałych narodowych pawilonach: W. Brytanja, Belgja, Bułgarja, Czechosłowacja i Polska. W Targach brały udział 32 państwa zagraniczne z 2.217 firmami w porównaniu z 23 państwami, reprezentowanemi przez 821 firm w roku 1932. Liczba palestyńskich wystawców na Targach Lewantyńskich wzrosła z 405 w r. 1932 do 644 w r. 1934.

Ilość zwiedzających Targi wzrosła w r. 1934 do 600.000, w porównaniu z 285.000 w r. 1932. Wartość tranzakcyj, dokonanych bezpośrednio na Targach Lewantyńskich w r. 1934, obliczona jest na przeszło ŁP. 500.000. Pozatem należy również wspomnieć o wielkiej ilości tranzakcyj zainicjowanych, o nowozawartych kontraktach handlowych i wyznaczeniu nowych przedstawicieli.

Drugie Targi Arabskie, otwarte zostały dn. 6 kwietnia 1934 r. Blisko 150 firm, prawie, że samych arabskich, z Palestyny i krajów sąsiednich, brało w nich udział.

Eksponaty były bardzo różnorodne i pochodziły z najrozmaitszych dziedzin wytwórczości. Zainteresowanie Targami było bardzo duże.

Celem inicjatorów tych Targów było popieranie stosunków handlowych między krajami arabskiemi.

Działalność budowlana.

Bardzo intensywny ruch budowlany zaznaczył się w całym kraju i wielkie sumy zostały zainwestowane w budownictwie w Jerozolimie, Hajfie, Tel-Awiwie i Jaffie.

Na specjalną uwagę zasługują gmachy „Assicurazioni Generali Trieste", Głównego Urzędu Pocztowego, „Drukarni Rządowej", „Państwowego Kolegjum Arabskiego", nowej handlowej dzielnicy w Hajfie, Targów Lewantyńskich w Tel-Awiwie oraz kilka większych handlowych przedsiębiorstw w Tel-Awiwie.

Całkowita produkcja krajowa materjałów budowlanych szła na zaspakajanie potrzeb przedsiębiorców budowlanych; wzrósł również znacznie import materjałów budowlanych.

Poniższa tabela przedstawia import materjałów budowlanych podczas ostatnich 5-ciu lat:

IMPORT MATERJAŁÓW BUDOWLANYCH W LATACH 1930—1934.

	1930	1931	1932	1933	1934
	w funtach palestyńskich				
Drzewo budulcowe	167,564	153,381	184,267	253,777	460,410
Żelazo w sztabach i prętach	101,746	83.629	96.683	240,096	520,604
Wyroby sanitarne	20,993	19,824	39,288	66,041	177,999
Przybory elektryczne	38.884	22,704	29,475	58,491	106,609
Cement	16,996	14,359	25,264	88,328	267,624
Farby i lakiery	18,445	18,963	24,471	39,339	57,664
Szkło taflowe i szyby	15,953	15,372	21,984	34,431	58,419
Dachówki i cegły	18,618	16,068	20,849	34,523	88,334
Wyroby żelazne	57,346	47.912	52,524	96,079	166,501

Ogólna suma inwestycyj w budownictwie w 20 głównych ośrodkach, obejmujących 4 główne miasta, podczas ostatnich 5 lat, przedstawiała się, jak następuje:

Rok	Ogólna wysokość inwestycyj w ŁP.
1930	2.448.670
1931	2.720.678
1932	2.945.708
1933	5.600.732
1934 (w przybliżeniu)	6.000.000

Handel cytrusami.

Eksport pomarańczy i grejpfrutów przez Jaffę i Hajfę rozpoczął się w roku ubiegłym w listopadzie. Ceny osiągnięte w r. 1934 wahały się od 9 do 13 sh. za skrzynkę pomarańczy i 10 do 15 sh. za skrzynkę grejpfrutów.

Eksporterzy napotykali w końcu roku sprawozdawczego na trudności w eksporcie owoców cytrusowych do Niemiec, Polski, Gdańska i Austrji i byli zmuszeni do przerzucenia całej produkcji na inne rynki, w szczególności na rynki W. Brytanji, Rumunji i Szwecji.

W przybliżeniu 30.000 dunamów gruntu było zaplantowanych w roku 1934 drzewami cytrusowemi.

W r. 1934 wywiezionych zostało 5.129.422 skrzynek pomarańczy i 419.789 skrzynek grejpfrutów, w porównaniu z 4.199.915 skrzynkami pomarańczy i 250.826 skrzynkami grejpfrutów w r. 1933.

EKSPORT POMARAŃCZY I GREJPFRUTÓW Z PALESTYNY
W LATACH 1934 i 1935.

	Pomarańcze		Grejpfruty	
	1933	1934	1933	1934
	w skrzynkach			
W. Brytanja	3,037,385	3,295,180	185,880	322.121
Niemcy	739,292	1.180.770	22.135	26.002
Holandja	83,279	141.922	3.868	8.233
Rumunja	73,007	100.272	848	893
Danja	72,633	64.088	5.322	5.568
Norwegja	25,922	54,485	7,147	6.293
Szwecja	46.528	53,085	2.824	4.357
Belgja	14,591	41.380	3.593	8.053
Francja	16,836	31.007	8,891	9.070
Polska	19,800	27.172	2.755	17.898
Kanada	21.516	26.937	251	60
Inne kraje	49.030	113.124	7.312	11,241

d. c. n.

Inż. J. PRUCHNIK

ODBUDOWA PALESTYNY*)

Pierwsze zaczątki dzieła odbudowy Palestyny niezawsze były uwieńczone sukcesem, wiele pracy i kapitałów poszło na marne. Największem nieszczęściem pierwszych osadników, to ciążąca nad krajem wiekowa tradycja gospodarki arabskiej, której wpływom ulegali łatwo pierwsi żydowscy osadnicy. Przynosili oni do Palestyny potrzebę wyższej stopy życiowej, ale stosowali metody gospodarki arabskiej, stąd nieraz konflikt między potrzebami a środkami do ich zaspokojenia. Dziwnem się wydaje, iż Templarjusze, członkowie niemieckiej sekty religijnej, którzy prawie równocześnie z zaczątkami żydowskiej kolonizacji przybyli do Palestyny, daleko szybciej zaczęli wprowadzać nowoczesne metody gospodarki rolnej i w porównaniu z gospodarką felachów zrobili znaczny krok naprzód.

To postępowe rolnictwo nietylko nie wywarło żadnego wpływu na felachów, ale nawet kolonistom żydowskim było przez długi czas nieznane.

Łatwiej jest kolonizować nowe, dopiero co odkryte dziewicze kraje, pokryte wspaniałemi lasami i bujną roślinnością, których gleba niezużyta i niezubożona, kryje w sobie prawdziwe skarby składników chemicznych, potrzebnych dla wzrostu płodów rolnych, a conajważniejsza, kraje nie mające żadnych historycznych tradycyj, aniżeli przywrócić do dawnej kultury i świetności kraje, niegdyś przodujące w świecie, ale później upadłe i przez wieki całe skamieniałe w zacofaniu i rutynie. Dość szybko ludzie opanowali i z dzikich stepów przerobili w żyzne pola i tętniące bujnem życiem miasta, olbrzymie obszary Ameryki, ale znacznie trudniej jest obudzić z wiekowego letargu i ożywić Mezopotamję, Egipt, Chiny, Indje. Rozumiał to wielki poeta Goethe, ale zarazem i znakomity przyrodnik, pisząc pod adresem Ameryki: „Amerika, du hast es besser als die Welt die Alte, denn du hast keine Schlösser und keine Bazalte".

Z doświadczeń poczynionych na pierwszych kolonjach, a okupionych nieraz ciężkiemi ofiarami, wynika nauka, iż chcąc odbudować rolnictwo Palestyny, muszą Żydzi zerwać zupełnie z tradycją i wzorem miejscowych felachów, t. j. z gospodarką opieszałości, rezygnacji i nędzy, a zacząć gospodarkę nową, opartą na najnowszych zdobyczach wiedzy i praktyki rolniczej. Taka intensywna gospodarka powinna przynosić tyle dochodów,

---

*) Fragment pracy b. ministra p. inż. J. Pruchnika p. t. „Przyszłość Palestyny ze stanowiska przyrodniczego", która ukaże się wkrótce nakładem dyrektorjum „Keren Hajesod" w Polsce.

aby kolonista nie był zmuszony obniżać swej stopy życiowej, ale raczej, aby ją mógł, z roku na rok podnosić.

Ideał stworzenia własnej siedziby narodowej jest potężną podnietą, która pobudza i wprawia w ruch drzemiące w żydowskiem społeczeństwie, a przedewszystkiem w jego warstwach ludowych, wielkie zapasy siły i energji, dotąd niewyzyskane. Dla spełnienia tego ideału, można żądać od jego zwolenników niezwykłego natężenia, cierpień, a nawet ofiar, nie można jednak budować przyszłości narodu na stałem i ciągłem ograniczaniu się w potrzebach, na ubóstwie i niedostatku. Człowiekowi, który dziś walczy z trudnościami musi świtać nadzieja lepszego jutra, inaczej traci on energję i ochotę do pracy, traci najcenniejszą rzecz, to jest twórczą inicjatywę, i z czynnika kierowniczego staje się objektem rzucanym przez falę losu. Słowem, samym ideałem nie można stale żyć, albowiem: „primum vivere, deinde politicari".

Palestyna jest krajem niewielkim, niepustym, ale zamieszkałym, ziemi do nabycia jest ilość ograniczona, chcąc jaknajwięcej żydów wprowadzić do kraju trzeba tak podnieść gospodarkę rolną, aby kolonista wraz z rodziną mógł wyżyć na małym kawałku ziemi, trzeba więc stworzyć takie rolnictwo, któreby przynosiło duże dochody.

Takie intensywne i bogate w dochody rolnictwo może być stworzone tylko w ścisłej współpracy kolonistów z nauką.

Postawienie rolnictwa na zasadach naukowych zawdzięczamy wielu badaczom z pierwszej połowy XIX w. Z nich najważniejszym jest niemiecki uczony Justus von Liebig (1803—1873), który w książce swej*) dał gruntowne teoretyczne podstawy zjawisk, jakie zachodzą w glebie podczas wzrostu roślin. Przez produkcję roślin rolniczych gleba traci pewne składniki chemiczne, głównie fosfor, potas, azot i wapno, które koniecznie trzeba jej zwrócić przez nawożenie naturalne t. j. obornikiem, lub sztucznemi nawozami mineralnemi, wyrabianemi w fabrykach.

Nie można więc, jak to przez wieki czynili ludzie, którzy po wysiedleniu żydów przyszli do Palestyny, nie dawać glebie niczego, ani obornika, ani żadnych sztucznych nawozów i wymagać, aby gleba ta wydawała dobre plony.

Gleby palestyńskie były zatem wyjałowione, zubożałe i trzeba znacznie więcej pracy i nakładu, aby je regenerować i przywrócić ich zdolność produkcyjną, niż to ma miejsce na dziewiczych puszczach lub stepach; tam wystarczy, by osadnik wykarczował las, zniszczył dziką roślinność, uprawił i zasiał ziemię i odrazu posiadł bogate plony.

Jeżeli nauka potrzebna jest rolnikom w każdem miejscu kuli ziem-

*) „Die Chemie in ihrer Anwendung auf Agrikultur und Physiologie", 1862.

skiej i w każdym klimacie, to wprost konieczną i niezbędną jest w krajach o klimacie gorącym. Kraje te przedstawiają dla człowieka daleko większe korzyści i możliwości, niż kraje o klimacie chłodnym. Oto parę cyfr ilustrujących wydajność gleb palestyńskich, które podaję na podstawie własnych, zebranych w Palestynie danych, lub też z pracy inż. Zemacha p. t. „Das Judische Dorf".

Zbiór koniczyny lub lucerny — siedem do ośmiu pokosów rocznie — z nadwadnianych łąk (dawka wody 5.000 m^3 rocznie na 1 ha) wynosi rocznie 900—1000 q z ha (q = centnar metryczny = 100 kg.), t. j. przeszło 4 razy tyle, co w najwyżej rolniczo stojących krajach Europy (Danji, Holandji, Belgji). Zatem jeśli do wyżywienia jednej mlecznej krowy, dającej rocznie 3.500 — 4.000 litrów mleka potrzeba w Holandji 2 ha, to w Palestynie z tej samej powierzchni można wyżywić 4 do 5 krów.

Zbiór buraków pastewnych, z dobrze nawożonych i nawadnianych pól, wynosi 1200—1600 q rocznie z ha t. j. trzy i więcej razy tyle co w Europie.

Z 1 ha pomarańczarni (pardesu) zbiera się przeciętnie:

w piątym roku po zasadzeniu	200— 300 skrzyń	(gorszy gat.)
„ dziesiątym „ „	1000	,,
„ dwunastym „ „	1300—1400	,,

1 skrzynia waży 32 kg. i zawiera (licząc wagę 1 pomarańczy średnio 160 gr.) 200 pomarańcz.

Całkowity zatem zbiór pomarańcz rocznie z 1 ha wynosi ponad 250.000 sztuk. Nic więc dziwnego, iż jedna pomarańcza kosztuje w Tel-Awiwie 3—5 naszych groszy.

Bananów zbiera się rocznie z ha 300.000 sztuk. Gdyby plantator sprzedał te banany po naszej cenie, stałby się odrazu bogaczem.

W kolonji Rosz Pina uprawiają tytoń, przyczem zbierają z ha (bez nawadniania) 500 kg. tytoniu rocznie.

Dla ilustracji, jak olbrzymia jest płodność ziemi w krajach gorących, może posłużyć uprawa jarzyn na Florydzie, w Ameryce Południowej.

Sadzi się tam cały rok i otrzymuje się pięć do sześciu zbiorów. Zbiory zimowe sprzedaje się pięć razy drożej, niż wiosenne i letnie. Wzrost jarzyn jest niezmiernie szybki, rzodkiewka dojrzewa w przeciągu 16—40 dni, fasola 40—60 dni, kartofle 45 dni.

I w Palestynie uprawa jarzyn (na razie 3—4 zbiory rocznie) jest bardzo rentowna wszędzie tam, gdzie jest rynek zbytu. Kalafiory i pomidory wysyła się codziennie autami ciężarowemi do Damaszku z Daganji, kolonji położonej na południowym brzegu jeziora Genezaret, na odległość 150 km. Dzieje się to dzięki doskonałej szosie, która pozwala na to, iż auta w jednym dniu odbywają drogę tam i z powrotem, przywożą do

Damaszku codziennie świeże jarzyny tego samego dnia, wcześnie rano zerwane. Oto przykład, jak olbrzymie znaczenie mają dobre drogi dla rolnictwa! A na szczęście Palestyna ma dobre drogi, przeważnie asfaltowane; sieć dróg zresztą coraz bardziej się rozbudowuje.

Przy uprawie zbóż, rezultaty — jak to już zresztą wyżej wykazano — są daleko skromniejsze. Inż. Zemach podaje jako rekordowy zbiór pszenicy przy sprzyjających warunkach klimatycznych, doskonałej uprawie i obfitem nawożeniu 25 do 28 q z 1 ha. Takie same rezultaty osiąga się w Danji, Holandji i Belgji.

Źródłem tego bogactwa i nieprawdopodobnej wprost płodności ziemi w krajach gorących jest słońce. Ono to jest motorem wszelkiego życia na ziemi, a intensywność tego życia, jest tem większa, im więcej ciepła i światła dostarcza słońce ziemi. Kraje podzwrotnikowe otrzymują tego ciepła i światła więcej, ponieważ promienie słoneczne padają na ziemię tam prawie prostopadle, my w strefie umiarkowanej otrzymujemy znacznie mniej, ponieważ u nas słońce wysyła promienie ukośnie.

Energja zawarta w promieniach słonecznych wciela się pod wpływem składników gleby, wody i powietrza w płody rolne i owoce drzew i krzewów, które magazynują w sobie daleko więcej cennych dla organizmu ludzkiego pierwiastków i witamin, aniżeli owoce krajów chłodnych.

Olbrzymie fortuny robili plantatorzy w Indjach zachodnich, szczególnie na wyspie Kubie, eksploatując bogactwa tamtejszej przyrody; zysk roczny równał się nieraz całkowitemu kapitałowi plantacji*). Była to jednak gospodarka rabunkowa, polegająca na bezwzględnym wyzysku pracy ludzkiej, tudzież niszczeniu przyrody; takiej gospodarki naśladować nie wolno.

Ale owo życiodajne słońce stwarza twory nietylko pożyteczne dla człowieka, ale i takie, które dla niego samego, tudzież dla płodów jego pracy są szkodliwe, a nawet wprost zabójcze. Pojawiają się w krajach gorących, nieznane gdzieindziej choroby i epidemje; całe mnóstwo szkodliwych grzybków, pasożytów i owadów czyha na płody rolne, wyhodowane przez człowieka, aby je zniszczyć. O szarańczy jest mowa już w starych podaniach i biblji, ale niewiele zmieniło się od tych czasów. Znaczną część zbiorów oddajemy na pożarcie szkodnikom. Szkody wyrządzone przez myszy w Palestynie wynoszą przeciętnie ponad 25% zbiorów; zaś szkody w jednym roku 1930 około 80%. Uczeni przyrodnicy przepowiadają najazd owadów i wzywają do walki przeciw tym szkodnikom. W r. 1934 szarańcza zniszczyła zboża i pastwiska w południowej Australji i zmieniła urodzajny kraj w pustynię. Chmura szarańczy miała 400 km. szerokości.

*) K. Marks: „Kapitał“ t. I.

Również groźnem zjawiskiem dla rolnika są szkodniki roślinne, głównie chwasty, które w klimacie gorącym rozwijają się niezwykle bujnie i dążą do zniszczenia i wyparcia roślin szlachetnych, słabszych i mniej odpornych.

Tak więc w krajach gorących natura stwarza dla człowieka nieograniczone możliwości, ale zarazem zmusza go do ustawicznej walki, niepozwalając mu ani na chwilę osiąść w bezczynności i bezruchu. Takie już jest prawo przyrodzone wszelkiego życia, które jest ustawicznym ruchem i walką. Im bogatsza przyroda, tem trudniejsza z nią walka.

W tej walce rolnik pozostawiony samemu sobie, nie dałby sobie rady, musiałby prędzej, czy później ulec; przeto musi on dobrowolnie poddać się pod komendę nauki. Ona to wskazuje rolnikowi najwłaściwsze metody pracy, ona kieruje jego ręką przy uprawie pól i ogrodów, ona wreszcie chroni plony jego pracy przed zniszczeniem przez szkodniki.

Jak wielkie znaczenie ma pomoc nauki dla rolnictwa może zobrazować następujący fakt:

Przed około pięćdziesięciu laty wybuchła na wyspie Jawie, najpiękniejszej i najbogatszej kolonji w Indjach holenderskich, zaraza trzciny cukrowej, która groziła zupełnem zniszczeniem plantacji. Rząd holenderski zwrócił się wówczas do uczonych całego świata z prośbą o podanie sposobów zwalczenia zarazy. Wówczas zgłosił się między innymi młody botanik polski Dr. Marjan Raciborski. Oferta została przyjęta. Dr. Raciborski wyjechał na Jawę, bawił tam trzy lata, wynalazł środki zwalczenia zarazy i doprowadził plantacje trzciny cukrowej do kwitnącego stanu. Przez to nietylko zabezpieczył zyski rządowi holenderskiemu, ale co ważniejsze, uratował wielomiljonową ludność tubylczą od klęski głodowej, gdyż uprawa trzciny cukrowej stanowi główny środek życia krajowców.

Nazwisko Raciborskiego wspomina się na Jawie z wielką czcią, a pamięć o nim, jako o jednym z największych dobrodziejów wyspy przetrwa długie lata.

Walka ze szkodnikami musi być prowadzona w sposób energiczny, a nawet bezwzględny, bez małostkowych sentymentów i biurokratycznej przewlekłości.

Charakterystyczny jest następujący obrazek:

W marcu 1932 r. przybywszy z dużą wycieczką okrętem do Hajfy, jechałem, po wylądowaniu, koleją do Tel-Awiwu wraz z towarzyszami podróży. Oczywiście każdy z nas zaopatrzył się w wielkie zapasy pomarańcz. Nagle wpada do przedziału jakiś pan w fezie, z urzędową przepaską na ramieniu, zbiera porozkładane na ławkach i półkach pomarańcze i bez ceremonji wyrzuca je przez okno. Na protesty, ani jednem

słowem ów jegomość nie reagował, jakby był niemy i głuchy, przebiegł szybko pociąg i wysiadł na najbliższej stacji. Przedtem już zauważyliśmy, iż niektóre owoce mają na skórce czarne punkty, nie wiedzieliśmy jednak co one znaczą. W parę dni później wyjaśnił mi w Tel-Awiwie Dr. I. Reichert, kierownik działu ochrony roślin Rolniczej Stacji Doświadczalnej, iż owe czarne punkty, to pewien szkodliwy grzybek, który pojawił się w pardesach koło Hajfy. Są konieczne drakońskie zarządzenia, aby nie zawlec zarażonych pomarańcz w inne okolice kraju. Pomarańcze, dotknięte owym grzybkiem, nie są dla konsumentów szkodliwe, nie nadają się jednak na eksport; zapewnił mnie również Dr. Reichert, iż zaraza owa została już dokładnie zbadana i znalezione zostały środki zaradcze.

Olbrzymie znaczenie ma zatem ochrona przed zarazą owoców eksportowych, jak pomarańcze, grejpfruty, banany, migdały, pomidory. Niektórych nie można było dotychczas wywozić z powodu niebezpieczeństwa gnicia. Strata wynikła przez gnicie pomarańcz podczas transportu w latach 1928—1929 wyniosła około 100.000 funtów*).

A. POLLAK
Jerozolima

NARODOWA POLITYKA AGRARNA W PALESTYNIE**)

(em) Obecnie upływa lat 15 od dnia, gdy doroczna konferencja w Londynie powzięła swe podstawowe uchwały w sprawie sjonistycznej polityki agrarnej. Ciekawem będzie stwierdzić w jakiej mierze zrealizowane zostały wspomniane wyżej uchwały. Pewnem jest, iż oprócz szkół praktycznie związanych z polityką agrarną w Palestynie rzadko kto o tych uchwałach pamięta, przeto warto będzie jeszcze raz je tutaj zacytować:

1. Zasadniczą podstawą sjonistycznej polityki agrarnej jest uczynienie ziemi kolonizowanej przez żydów własnością narodową. Egzekutywa powołana jest do czynienia wszelkich wysiłków, zmierzających do pełnej realizacji powyższych uchwał.
2. Kierownikiem żydowskiej polityki agrarnej w mieście i na wsi

---

*) Dr. J. Reichert: „Diseases of fruits destined for export from Palestine" Read at the Second Imperial Mycological Conference. London 1929.

**) Przedruk z miesięcznika „Palästina" Nr. 8—9, 1935 r.

jest ż. F. N. Celami ż. F. N.'u jest: wykupienie gruntów w Palestynie na własność narodu żydowskiego drogą dobrowolnych opłat i samoopodatkowania się. Nabywana przez ż. F. N. ziemia może być oddana w dziedziczną dzierżawę. Na ziemiach ż. F. N. należy umożliwić elementom niezamożnym zakładanie osiedli, przyczem, by koloniści żyli z pracy rąk własnych. ż. F. N. powinien dbać o zapewnienie pracy żydom. ż. F. N. powinien też nadzorować nad należytem wykorzystywaniem wydzierżawionych obszarów i walczyć ze spekulacją gruntową.

3. Środki kredytowe organizacji sjonistycznej winny być w pierwszym rzędzie zużyte na rzecz tych osadników, którzy się podporządkowują statutowi ż. F. N.
4. ż. F. N. należy dostarczyć koniecznych środków finansowych, by się mógł stać decydującym czynnikiem przy nabywaniu gruntów.
5. Zakup ziemi w Palestynie winien być scentralizowany przez specjalnie utworzony instytut, pozostający pod kontrolą organizacji sjonistycznej.
6. W interesie szybszego wykupu gruntów palestyńskich winien ż. F. N. znaleźć odpowiednie formy, przy których również i kapitał prywatny zakupywałby obszary z klauzulą, zastrzegającą, iż przy pewnych warunkach, grunty te przejść mogą na własność ż. F. N.

Uchwały te, opracowane przez Adolfa Böhma, Dr. A. Granowskiego i Nehemiasza de Lieme, były rezultatem długoletnich teoretycznych badań, które ogłoszone zostały w wielu broszurach ż. F. N.'u, zaliczających się obecnie do klasycznych zabytków literatury agrarnej w Palestynie. Oprócz Böhma i de Lieme'go również i Franz Oppenheimer, Jakób Ettinger, Juljusz Simon i Dr. A. Granowski wydali cały szereg broszur o tych zagadnieniach.

Uchwały londyńskie można dopiero wówczas należycie ocenić, jeśli sobie uprzytomnimy całokształt polityki ż. F. N. w pierwszych 12 latach przed konferencją londyńską. Okres ten określany jest jako epoka pionierska działalności ż. F. N.'u. Działalność ż. F. N. we wspomnianym okresie nie opierała się na zgóry opracowanym planie. Teodor Herzl określił ż. F. N., jako swoje najpiękniejsze dzieło, które w charakterze majątku narodowego ma być zużyte dla zakupu ziemi w Palestynie. Jako majątek niezbędny Herzl rozumiał wówczas ŁP. 200.000, które miały stanowić minimum kapitału zakładowego ż. F. N.'u, przed rozpoczęciem jego działalności w Palestynie. Ta skromna, wedle obecnego pojęcia, praca ż. F. N. w latach 1907 i 1919 miała decydujące znaczenie dla całej odbudowy Palestyny. Globalna cyfra nabytych w ciągu tych 12 lat gruntów wynosiła zaledwie 22.000 dunamów, na których to utworzono 10 nowych

osiedli żydowskich. Należy również wspomnieć powstałe wówczas w Deganji i Kineret fermy rolnicze dla robotników oraz kolektywne osiedle rolne w Merchawji. Ludzie, którzy wyrośli na tych fermach, stali się główną siłą kolonizacyjną w Emek Izreel zarówno przy zakładaniu osiedli, jak i tworzeniu nowych szkół rolnych w kraju.

Kolosalne znaczenie dla dalszego rozwoju kraju miała akcja zalesienia gruntów Ben Szemen i Chuldy. Poczynione tam bowiem doświadczenia posiadały decydujące znaczenie dla prac przy zasadzeniu drzew. Dzielnice robotnicze, których budowa nie została przewidziana w statutach ż. F. N.'u, zakładane są obecnie na jego gruntach w formie budowy domów spółdzielczych.

Dziś już stanowczo stwierdzić można, że praca ż. F. N. wydała na tem polu wspaniałe plony. Gdyby ż. F. N. nie dał kredytów dla Achuzat Bait i Herzliji, to nie istniałby obecnie Tel-Awiw i Hadar Hakarmel.

Dzięki ż. F. N., który zbudował dzielnice mieszkalne, osiedliły się w Palestynie tysiące rodzin jemenickich. Jemenici przybyli w latach 1912—13, i obecnie zamieszkują prawie wszystkie kolonje Palestyny. Praca ż. F. N. dała wspaniałe rezultaty we wszystkich dziedzinach pracy sjonistycznej, wnosząc bardzo wiele konkretnych wartości do dzieła odbudowy Palestyny.

Ta praca pionierska, której się nie doceniało, musi być obecnie dostosowana do obecnych wielkich zadań ż. F. N.'u, zmierzających do utworzenia w Palestynie żydowskiej siedziby narodowej.

Wedle uchwał londyńskich ż. F. N. powinien działać w jeszcze jednej dziedzinie, a mianowicie w dziedzinie meljoracji i zalesienia.

Reszta dotychczasowej działalności ż. F. N.'u powinna być zlikwidowana. ż. F. N. mógł się zrzec tej działalności, stworzono bowiem nową instytucję Keren Hajesod, który w zasadzie w bardzo szerokim zakresie pracę kontynuować będzie i może.

ż. F. N., posiadając już 22 tys. dunamów gruntów oraz fermy rolnicze, które się w międzyczasie zmieniły w osady rolne, rozpoczął drugi okres swej działalności. W okresie tym ż. F. N. stał się kierownikiem całej polityki agrarnej Palestyny. Przewidywana wielka emigracja elementów, zwłaszcza nieposiadających, stwarzała konieczność nabywania wielkich, koło siebie leżących obszarów ziemi. Pierwszy krok w tym kierunku uczyniony został przez nabycie 44.000 dunamów w Emek Izreel, co stanowi największą zdobycz narodowej polityki agrarnej w Palestynie. Stan posiadania ż. F. N. wzrósł w taki sposób trzykrotnie. Nabycie tych wielkich obszarów uskutecznione zostało w roku 1921. W następnem dziesięcioleciu tempo zakupu gruntów zostało przez ż. F. N. utrzymane, tak, iż ż. F. N. pod koniec 1930 roku dysponował obszarem 300.000 duna-

mów. W ostatnich 5 latach tempo zakupu zmniejszyło się. Przyczyniły się do tego przeszkody natury zewnętrznej i wewnętrznej, a mianowicie: kryzys gospodarki światowej, walki wewnętrzne w organizacji sjonistycznej, opór Arabów i rządu palestyńskiego oraz spekulacja gruntowa. Wszystko to działało hamująco na zakup ziemi tak, że stan posiadania ż. F. N. w ostatnich kilku latach zwiększył się tylko o 50.000 dunamów. W pierwszem dziesięcioleciu, licząc od 1920 roku, przeszkodp te były znacznie mniejsze i było to tylko winą żydów, iż stan posiadania ż. F. N. nie zwiększył się w większej mierze. Zawsze jednak ż. F. N. był głównym czynnikiem przy zakupach gruntu, bowiem 60% całego gruntu, będącego w rękach żydów, znajduje się w posiadaniu ż. F. N.

Dawny, jak i obecny śpichrz żytni Palestyny, jakim jest Emek Izreel, z 200.000 dunamów gruntu, stanowi w chwili obecnej jedną z najważniejszych podstawowych pozycyj gospodarczych Palestyny. Jako zaplecze dla Hajfy, wielkiego portu, o światowem znaczeniu, jako pomost łączący dolinę Jordanu z Transjordanją, ma Emek Izreel kolosalne znaczenie. W Emek Zewulun (zatoka Hajfa—Akko) posiada ż. F. N. 40.000 dunamów gruntu, które stanowią ważny punkt oparcia dla ekspansji żydów w Palestynie. Obszary, które jeszcze przed kilku laty uchodziły za strefę osadnictwa rolnego, stały się ostatnio ożywionym ośrodkiem przemysłu i budownictwa. Obok żyjącego z pracy rąk własnych osadnika na gospodarce rolnej lub ogrodniczej czy też mieszanej, będą dla robotników fabrycznych, urzędników i rodzin stanu średniego urządzane na peryferjach miasta specjalne osiedla. W ten sposób powstanie szereg okręgów miejskich i przedmieść, które będą tworzyły centrum przemysłowe i komunikacyjne. W taki sposób powstaną kolosalne możliwości dla przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych, koniecznem jest jednak do tego nietylko doświadczenie, pieniądze i kwalifikacje, lecz również i duch pionierski przybywającego materjału ludzkiego.

W dolinie Szaronu, gdzie w ciągu ostatnich 10 lat żydzi zakupili 150.000 dunamów gruntów i zainwestowali miljony funtów, ż. F. N. posiada zaledwie 38.000 dunamów.

Wartość narodowa ziemi, znajdującej się w prywatnem posiadaniu, wynosi przeszło ½ miljona dunamów w strefie plantacyjnej. Celem ostatecznym sjonizmu nie jest bynajmniej plantator żydowski, choćby zatrudniał wyłącznie robotników żydów, lecz żyjący z pracy rąk własnych chłop, uprawiający rolę narodową.

Osiedlenie gruntów ż. F. N. w Emek Chafar (Wadi Chawarit), leżących w środku strefy plantacyjnej i na których osiedlonych będzie 1.500 rodzin kolonistów, wykaże nam najlepiej możliwości tam istniejące.

350.000 dunamów gruntu, które ż. F. N. nabył przeważnie po r. 1920,

stanowią coprawda zaledwie 30% ogólnego stanu żydowskiego posiadania w gruntach. ż. F. N. znajduje się na drugiem miejscu po P. I. C. A., a musi on w najkrótszym czasie wysunąć się na czoło czynników, wykupujących ziemię palestyńską. ż. F. N. nietylko zakupił te grunta, lecz część ich musiał poprzez meljorację i uzdrowienie przygotować pod kolonizację. Grunta, które nie nadają się pod uprawę są zalesione. Te dwie poboczne dziedziny działalności ż. F. N. wykazały wspaniałe rezultaty jego pracy. Olbrzymie obszary kraju, których zdobycie dla kolonizacji wydawało się nieprawdopodobne, są obecnie osiedlone i przygotowywane do kolonizacji. Wielkie dzieło uzdrowienia, prowadzone przez ż. F. N. jak wysuszenie siedlisk malarji, przyczyniło się do polepszenia ogólnego stanu zdrowotnego w Palestynie. Moc szczegółów obejmuje działalność ż. F. N. w ubiegłych 15-u latach. Następujące tablice dadzą nam cyfrowy pogląd na ogólny zakres jego działalności.

TABLICA Nr. 1.

A) Postęp wykupywania ziemi.

a)	1914	19.000	dunamów
b)	1920	22.000	„
c)	1925	164.000	„
d)	1930	277.000	„
e)	1935	354.000	„

B) Podział geograficzny.

a)	Emek Izreel	207.000	dunamów
b)	Judea	42.424	„
c)	Dolina Szaronu	38.400	„
d)	Emek Zewulun (Hajfa — Akko)	38.361	„
e)	Dolina Jordanu	16.399	„
f)	Samarja	4.933	„
g)	Galilea	3.741	„
h)	Obszary w miastach Jerozolima, Tel-Awiw, Hajfa, Tyberjada	2.621	„

C) Podział według kategoryj:

a)	ziemia uprawna	333.000	dunamów
b)	grunty miejskie	21.000	„

D) Znaczenie kolonizacji ziemi.

a) grunty, nadające się pod uprawę rolną	276.000 dunamów
b) grunty do zalesienia, na drogi i t. p.	37.000 „
c) grunty, możliwe do nawodnienia	109.000 „
d) grunty, niemożliwe do nawodnienia	167.000 „
e) grunty w zatoce Hajfskiej dzielą się:	
1) strefa przemysłowa	6.000 „
2) obszary miejskie i podmiejskie	12.900 „
3) ziemia uprawna	11.800 „

TABLICA Nr. 2.

Osiedlenie i eksploatacja gruntów ż. F. N.

a) Na gruntach uprawnych znajdują się:
1) 55 moszawim, w tem 4 jemenickie,
2) 36 kwuc i kibuców,
3) 7 dzielnic robotniczych, w tem 4 jemenickie,
4) 3 punkty osadnicze na gruntach ż. F. N. przy kolonjach prywatnych,
5) 5 ferm rolnych dla dziewcząt,
6) 1 ferma rolnicza dla chłopców,
7) 1 stacja doświadczalna.

Te punkty osiedlenia dzielą się na następujące strefy:

1) Judea
2) Emek Haszaron
3) Emek Chafar
4) Szomrom
5) Emek Zewulun
6) Emek Izreel
7) Dolina Jordanu
8) Dolna Galilea

Na globalną cyfrę żydowskich kolonij i osiedli, wynoszących łącznie 187, na gruntach ż. F. N. założonych zostało 108, z czego większa część po wojnie.

Oprócz osiedli rolnych na gruntach ż. F. N. znajduje się 40 obozowisk robotniczych, przeważnie w pobliżu wielkich plantacyj, co posiada kolosalne znaczenie dla żydowskiej pracy najemnej w kolonjach. Bardzo często takie obozy robotnicze, poprzez kupno blisko położonych gruntów i urządzenie gospodarek pomocniczych, zmieniają się same w nowe osiedla.

Obozy te znajdują się:

S t r e f a	Koło osiedli na gruntach ŻFN	Koło kolonji	Razem
1) Judea	8	20	28
2) Emek Haszaron	1	1	2
3) Szomron	1	6	7
4) Emek Izreel	1	—	1
5) Dolna Galilea	—	2	2
Razem	11	29	40

Domy mieszkalne dla robotników w Judei i Samarji, jakoteż sanatorjum w Judei i centralny szpital w Emek Izreel zbudowane są na gruntach ż. F. N. Powyżej 16.000 ludzi osiedlonych jest obecnie na gruntach ż. F. N.

b) Na gruntach miejskich i podmiejskich znajdują się:

Punkty osiedlenia, zakłady wychowawcze, publiczne i narodowe instytucje:

1) 8 dzielnic miejskich,
2) 6 dzielnic podmiejskich,
3) 3 fermy szkolne dla dziewcząt,
4) 1 obóz robotniczy.

---

18 punktów osiedlenia.

1) Uniwersytet Hebrajski w Jerozolimie,
2) 1 Technikum w Hajfie,
3) 2 gimnazja,
4) 1 szkoła realna,
5) 2 seminarja nauczycielskie,
6) 1 szkoła sztuk pięknych,
7) 2 szpitale,
8) 1 poradnia dla matki i dziecka,
9) 1 instytut dla ociemniałych,
10) 1 synagoga,
11) 1 centralny instytut kultury,
12) 1 centralny dom urzędowy instytucyj sjonistycznych.

---

15 zakładów wychowawczych i instytucyj publicznych i narodowych.

Grunty przemysłowe ż. F. N. w Emek Zewulun zostały dotychczas wydzierżawione 40 fabrykom przemysłowym.

c) Prace zalesienia ż. F. N.

W pobliżu 19 punktów osiedlenia (6 w Judei, 1 w Emek Chafar i 1 w Emek Zewulun, 9 w Emek Izreel, 1 w dolinie Jordanu i 1 w dolnej

Galilei) rozpoczął ż. F. N. nowe prace zalesienia, a obecnie już je zakończył, nie licząc utrzymania i ochrony starego drzewostanu. W końcu roku 5694 znajdowało się w posiadaniu ż. F. N. i na jego gruntach:

9	lasów (każdy las 10.000 drzew) łącznie	413.000	drzew
69	zagajników (każdy 1.000 drzew) łącznie	92.000	„
1.542	ogrodów (każdy ogród 100 drzew) łącznie	180.000	„
	drzewa pojedyńcze	788.000	„
		1.473.000	„

Ze 108 punktów osiedlenia ż. F. N. trzeba było 55 uzdrowić, a przedewszystkiem wysuszyć bagniska tam się znajdujące. Znajdują się one:

1) 9 w Judei,
2) 18 w Emek Chafar,
3) 2 w Emek Zewulun,
4) 22 w Emek Izreel,
5) 4 w dolinie Jordanu.

łącznie 55

W 57 osiedlach urządził ż. F. N. nawodnienie, a z tych:

1) 21 w Judei,
2) 2 w Szomronie,
3) 3 w Emek Zewulun,
4) 25 w Emek Izreel,
5) 5 w dolinie Jordanu,
6) 1 w dolnej Galilei.

łącznie 57

Główną funkcję kierownika narodowej polityki, którą ż. F. N. przeznaczono, wypełnił on tylko w części. Szereg uchwał konferencji londyńskiej winien być obecnie zrealizowany. Spekulacja w mieście jak i na wsi, którą ż. F. N. miał zwalczać, zagraża naszemu dziełu w jego elementarnych podstawach. To co zdziałano w tej sprawie, okazało się niedostatecznem. Wraz ze wzrostem imigracji wzrasta niebezpieczeństwo spekulacji, a zwalczyć się ono da tylko przy pracy zjednoczonych sił, wobec których interesy prywatne zostałyby odsunięte na ostatni plan. Nikt nie będzie zwalczał solidnego i uczciwego handlu ziemią w Palestynie, jeżeli tylko interes prywatny nie będzie wpływał ku szkodzie ogółu. Nie może to jednak być pozostawione dobrej woli jednostek, lecz najlepiej byłoby to zrealizowane przez szóstą tezę uchwał londyńskich, która przewiduje współpracę narodowego i prywatnego kapitału. Współpraca ta umożliwiłaby kupowanie wielkich obszarów gruntów przez osoby prywatne. Brak

centralnej instytucji dla kupna gruntów osłabia naszą narodową pozycję w kraju, a pozatem odczuwa to boleśnie jednostka, podczas nabywania ziemi.

Niekonieczne jest utworzenie nowej instytucji, bowiem istnieje Palestine Land Development Co. (P. L. D. C.), w której organizacja sjonistyczna posiada tego rodzaju instrument, należałoby tylko rozbudować jej działalność, by należycie wypełniała zadania wyżej wymienione. Tego rodzaju instytucja zakupów może się stać centralnym punktem zakupów gruntów w Palestynie, i będzie jednocześnie głównym kierownikiem polityki agrarnej organizacji sjonistycznej. Podczas konferencji londyńskiej dano temu wyraz w 3-ch tezach uchwał, a mianowicie w żądaniu, by środki kredytowe organizacji sjonistycznej były udzielane tylko tym, którzy się poddają jej uchwałom i to byłoby należytym środkiem represyjnym przeciwko spekulacji.

Jeszcze wiele wysiłków należy poczynić, by tę politykę agrarną w Palestynie na tyle wzmocnić, by się stała filarem w budowie naszej siedziby narodowej. W naszej niewzruszonej wierze dokonamy tego, wiemy bowiem, że jest to jedyna droga, którą musimy iść. Bardzo wiele już osiągnęliśmy w ciągu ostatnich 15-tu lat. Oprócz zakupionych obszarów, kapitał ż. F. N., zebrany z ofiar narodu, w ten sposób został zainwestowany, że wzrósł o całe 100%, szczególniej przez zwiększenie się wartości ziemi. Majątek ten zaczyna się procentować i otwiera nowe drogi i perspektywy dla sjonistycznej polityki agrarnej w Palestynie. Powstaje w ten sposób silna baza kredytowa, która z roku na rok coraz bardziej się rozszerza. Do zaufania setek tysięcy ofiarodawców ż. F. N. dochodzi obecnie zaufanie świata finansowego, co otwiera nową epokę w rozwoju ż. F. N. Gdy ż. F. N. będzie mógł oprzeć swą politykę agrarną na wielkich pożyczkach międzynarodowych, wówczas stanie on na wysokości zadań, narzuconych mu przez obecną masową żydowską emigrację do Palestyny i znajdzie to wyraz w wielkich zakupach gruntu.

Dr. I. ADLER
Tel-Awiw

RADJO W PALESTYNIE

Palestyna jest jednym z nielicznych krajów na kuli ziemskiej, które dotychczas nie posiadają jeszcze publicznej stacji nadawczej. Prywatna stacja nadawcza w Tel-Awiwie funkcjonowała tylko czasowo wiosną 1934, w czasie Targów Lewantyńskich.

W najbliższym jednak czasie Palestyna ma otrzymać państwową stację nadawczą. Centralny Urząd Poczt, któremu radjo palestyńskie będzie technicznie, organizacyjnie i pod względem programu podlegać, rozpoczął budowę wielkiej stacji radjowej na odpowiednim terenie górskim między Jerozolimą i Ramle. Urządzenie tej stacji zostało wykonane w Anglji. Sala nadawcza oraz Zarząd Radja mieścić się będą w budującym się obecnie nowym gmachu poczty w Jerozolimie. Audycje z „Radjo Jerusalem" przewidziane są na wiosnę 1936 roku. W Głównym Urzędzie Poczt organizuje się obecnie nowy oddział „Broadcasting Service", którego sekretarz publicznie oznajmił, by zgłaszali się do niego technicy radjowi, śpiewacy, artyści, muzycy oraz wykładowcy. Wobec tego, iż do Palestyny przybywają stale pierwszorzędni fachowcy w dziedzinie radja, należy mieć nadzieję, iż palestyńska stacja radjowa dorówna najlepszym stacjom europejskim pod względem technicznym, artystycznym i naukowym.

Tymczasem jednak nowa stacja nadawcza musi być zbudowana i wypróbowana. Jest przeto rzeczą na czasie omówić kwestję programów (wielojęzyczność, znaczne różnice kulturalne słuchaczy), jak również problemy finansowe (opłaty za korzystanie z radja, reklama radjowa). Obecnie palestyński posiadacz aparatu radjowego skazany jest ciągle na odbiór długofalowy, a nie jest to rzecz prosta, ani też tania.

Najbliższą stacją radjową jest otwarta przed rokiem stacja egipska Abu Zaabal, znajdująca się w odległości około 600 klm. od Tel-Awiwu. Jest to jedyna stacja, którą słyszy się w ciągu dnia; program jej, który wypełnia narodowa muzyka egipska, mało przedstawia uroku dla słuchacza palestyńskiego.

Wieczorem można odebrać kilka europejskich stacyj, jednakże korzystać z tego mogą tylko posiadacze conajmniej cztero- lub pięcio-lampowych aparatów.

Posługując się aparatem dwu- czy trzy-lampowym, a tembardziej detektorem — nic w Palestynie usłyszeć nie można.

Jeszcze przed kilkoma laty, radjowe aparaty były w Palestynie wielką rzadkością. Sytuacja ta zmieniła się jednak gruntownie w okresie ostatnich kilku lat „prosperity", jak to wynika z wykazu statystycznego, podającego dane cyfrowe odnośnie importu sprzętu radjowego do Palestyny.

Jeszcze w 1931 r. import aparatów radjowych do Palestyny był tak nieznaczny, iż palestyńska statystyka rządowa zaliczała go do działu aparatów elektrycznych. W r. 1932 import sprzętu radjowego został po raz pierwszy oddzielnie określony na sumę ŁP. 10.829.—, w r. 1933 — na sumę ŁP. 20.932.—, by dojść w r. 1934 do sumy ŁP. 52.759.—. Ponadto

zaznaczyć należy, że aparaty radjowe przywożone są w dużej ilości przez imigrantów, rząd palestyński zwolnił bowiem od opłat celnych aparaty przywożone przez imigrantów do własnego użytku; natomiast sprzęt radjowy, importowany do Palestyny dla celów handlowych, podlega opłatom celnym 12% ad valorem.

W 1932 r., według urzędowej statystyki, było w Palestynie około 900 posiadaczy radjoodbiorników. Obecnie jest w Palestynie conajmniej 9.000 właścicieli aparatów radjowych. Pewną przeszkodą dla dalszej popularyzacji radja w Palestynie są techniczne i finansowe trudności. Wprawdzie obecnie opłaty radjowe nie są wysokie, jednakże zachodzi obawa, że po otwarciu „Radjo Jerusalem" opłaty zostaną znacznie podwyższone.

Ważniejszy jednak jest fakt względnie wysokich opłat, jakie pociąga za sobą korzystanie z prądu elektrycznego dla aparatu cztero- czy pięcio-lampowego, gdyż Ruttenberg liczy 30 milsów za klw. godzinę.

Ponadto dość pokaźne są koszty związane z urządzeniem radja. Właściciele sklepów radjowych zgadzają się wprawdzie na sprzedaż aparatów na długoterminowe raty, jednakże wydatek conajmniej ŁP. 12.— na aparat radjowy jest dla urzędników, robotników, rzemieślników i drobnych rolników — wydatkiem poważnym.

Co się tyczy technicznych trudności, podnoszą, iż w Palestynie odbiór audycji napotyka na większe przeszkody, niż w krajach północnych. W Palestynie żalą się na opóźnienie audycyj europejskich. Palestyna ma jak wiadomo, czas wschodnio-europejski (2 godz. przed Greenwich) i dlatego, gdy w Palestynie jest już po północy — środkowo-zachodnie europejskie stacje nadawcze osiągają dopiero szczytowy punkt swych programów wieczornych.

Głównymi dostawcami sprzętu radjowego na rynek palestyński są: Ameryka i Holandja. Reprezentowane są również najnowsze modele innych krajów. Zaznaczyć należy, iż Palestyna posiada prąd zmienny. Własnego przemysłu radjowego Palestyna nie posiada. Jednakże przemysł reperacyjny radjowy rozwinął się w ostatnich latach bardzo poważnie, a to dzięki imigracji niemieckich i austrjackich fachowców. Bezsprzecznie powstanie palestyńskiego przemysłu radjowego jest tylko kwestją czasu. Nastąpi to wraz z wykończeniem stacji „Radjo Jerusalem". Spowoduje to niewątpliwie popyt na odbiorniki detektorowe oraz dwu i trzy lampowe aparaty radjowe. Te kategorje aparatów zacznie się z powodzeniem produkować w kraju, podczas, gdy lepsze aparaty, będą dalej, jak dotychczas, sprowadzane z zagranicy.

Wiele się dyskutuje obecnie o japońskiej konkurencji. Japonja sprowadziła obecnie na rynek południowo-afrykański aparat radjowy po cenie

detalicznej ŁP. 3,5, który pod względem gatunku odpowiada aparatom amerykańsko-europejskim po cenie ŁP. 17. Rzekomo Japonja chce również opanować i rynek palestyński. Okoliczność ta naturalnie zmieniłaby gruntownie sytuację na niekorzyść importu drogich aparatów z innych krajów, jak również zahamowałaby względnie uniemożliwiłaby powstanie przyszłego przemysłu radjowego w Palestynie.

IMIGRACJA ŻYDOWSKA DO PALESTYNY

Zagadnienie imigracji żydowskiej do Palestyny wysuwa się coraz bardziej na czoło kompleksu spraw, związanych z budową siedziby narodowej w Palestynie. Od racjonalnego rozwiązania tego zagadnienia zależy nietylko utrzymanie i utrwalenie obecnej pomyślnej sytuacji gospodarczej kraju, ale również możność uzyskania większości żydowskiej w Palestynie, a tem samem i Państwa żydowskiego.

Rok ubiegły był rekordowy pod względem ilości przybyłych imigrantów. Niezależnie od istniejących restrykcyj i ograniczeń fala imigracji stale się zwiększa. Wpływa na to poza momentem uczuciowym, wielka dysproporcja, jaka daje się zaznaczyć między pomyślnym stanem gospodarczym Palestyny, a ciężkim kryzysem, panującym na całym świecie. Imigracja do Palestyny w latach ostatnich przedstawiała się jak następuje:

Imigracja do Palestyny w latach 1929—1935.

Rok	Ilość imigrantów	Ilość turystów, którzy zalegalizowali swój pobyt	Ogółem
1929	4,055	1.194	5.249
1930	4.249	695	4 944
1931	3.136	939	4.075
1932	5.823	3.730	9.553
1933	27,862	2.465	30.327
1934	38.244	4.115	42,359
1935 (½ r.)	28.516	1,958	30.474
Ogółem	111.885	15.096	126.981

Od r. 1933 rozpoczyna się imigracja do Palestyny na szeroką skalę, obejmując już nietylko chaluców, ale i inne warstwy społeczeństwa żydowskiego. W roku bieżącym ludność żydowska w Palestynie zwiększy się o około 60.000 nowych imigrantów. Ludność żydowska w Palestynie wynosi

w chwili obecnej około 360.000 osób. Według obliczeń rzeczoznawców przyrost ludności żydowskiej w Palestynie przedstawia się, jak następuje:

	r. 1933		r. 1934	
Imigracja		30,327		42,359
Ilość narodzin	6,113		7,666	
Ilość zgonów	1,939	4,174	2,419	5,247
Przyrost naturalny		34,501		47,606

W końcu r. 1933 przeciętna ilość imigrantów, przybyła do Palestyny, wynosiła miesięcznie 3.500 osób, w pierwszej połowie r. 1934 — 2.500 osób, a w drugiej połowie r. 1934 ilość ta wzrosła do 4.000 osób. Imigracja do Palestyny w pierwszem półroczu r. 1935 przedstawiała się, jak następuje:

	r. 1934	r. 1935
styczeń	2,021	3,687
luty	2,682	4,974
marzec	3,018	6,559
kwiecień	2,474	3,879
maj	1,896	3,848
czerwiec	1,506	4,225

W r. 1933 ilość kapitalistów, przybyłych wraz z rodzinami do kraju z kapitałem powyżej ŁP. 1.000, wynosiła 6.600, czyli 21,8% ogólnej imigracji. W r. 1934 ilość ich wynosiła wraz z rodzinami 9.702 osoby, czyli 29,9% ogólnej imigracji, a w pierwszem półroczu b. r. wynosiła 4.375, czyli 16,1%. Zaznacza się również w znacznej mierze wzrost przybyłej do Palestyny młodzieży na studja. I tak w r. 1933 przybyło do Palestyny 391 uczniów i studentów, w r. 1934 — 1.893, a w pierwszej połowie r. b. — 464. To samo odnosi się do duchownych przybyłych do Palestyny, których ilość w r. 1933 wynosiła 70, w r. 1934 — 207, a w pierwszej połowie r. 1935 — 421.

W pierwszem półroczu b. r. skład procentowy imigracji do Palestyny, według rozmaitych kategoryj, przedstawia się, jak następuje:

16,1% stanowili kapitaliści z kapitałem powyżej ŁP. 1.000,
2% „ rzemieślnicy,
7% „ duchowni i młodzież studjująca,
50,6% „ robotnicy,
24,3% „ krewni obywateli palestyńskich.

Według poszczególnych krajów imigracja żydowska do Palestyny przedstawiała się, jak następuje:

Kraje	r. 1934	styczeń-czerwiec r. 1935
Polska	15,014	13,773
Niemcy	8,177	2,861
Jemen	1,908	874
Rumunja	1,705	1,989
Grecja	1,504	1,084
U. S. A.	1,050	861
Austrja	771	455
Anglja	175	103
Włochy	122	77
Bułgarja	212	174
Belgja	173	149
Węgry	197	164
Łotwa	902	475
Litwa	865	962
Czechosłowacja	761	543
Francja	562	331
Z. S. S. R.	501	265
Turcja	364	575
Egipt	63	23
Inne kraje	1,593	1,432
Ogółem	36,619	27,170

W ruchu imigracyjnym do Palestyny Polska zajmuje pierwsze miejsce. W r. 1933 wyemigrowało z Polski do Palestyny 12.879 osób, stanowiąc 47% ogólnej imigracji do Palestyny w tym okresie. W r. 1934 z Polski wyemigrowało do Palestyny 15.014 osób, t. zn. 41% ogólnej imigracji do Palestyny. Należy również podkreślić, iż w Polsce koncentruje się najsilniejszy ruch chalucowy na świecie. Ilość chaluców w kibucach przygotowawczych, t. zn. na t. zw. hachszarze, wynosi 18.000. Drugie miejsce w ruchu imigracyjnym do Palestyny zajmują Niemcy, co jest zrozumiałe ze względu na istniejący tam obecnie reżym hitlerowski. Przy omawianiu spraw imigracji żydowsiej do Palestyny należy podkreślić, iż emigracja żydów z Z. S. S. R. zmniejsza się z roku na rok, co stoi w związku z ogólną polityką Sowietów w odniesieniu do odbudowy Palestyny. Rosja Sowiecka prześladuje sjonistów i wszelka praca na rzecz odbudowy Palestyny na

Okres	Ilość certyfikatów wymagana przez Agencję Żydowską	Ilość certyfikatów przyznana przez rząd palestyński
październik 1933 — marzec 1934	24,480	5,500
kwiecień 1934 — wrzesień 1934	20,100	6,800
październik 1934 — marzec 1935	18,600	7,7[illegible]0
kwiecień 1935 — wrzesień 1935	19,260	8,000

terenie Rosji jest wzbroniona. O zmniejszeniu się ruchu imigracyjnego z Z. S. S. R. do Palestyny świadczy następująca tabela:

Rok	Ilość imigrantów
1925	7,780
1926	1,918
1927	506
1928	277
1929	399
1930	425
1931	357
1932	118
1933	408
1934	501

Największą przeszkodą w rozwoju ruchu imigracyjnego do Palestyny z Rosji Sowieckiej jest pobieranie przez rząd sowiecki 100 Ł. od osoby przy udzielaniu swym obywatelom zezwoleń za wyjazd do Palestyny. Ostatnio zaznacza się wzrost ruchu imigracyjnego z krajów wschodnich, a szczególnie z Jemenu, gdzie prześladowanie żydów przybiera ostatnio na sile. Imigracja z krajów wschodnich do Palestyny wynosiła w r. 1933 2.626 osób, w r. 1934 — 4.089 osób.

Główną falę w imigracji do Palestyny stanowią robotnicy, którzy imigrują do Palestyny na podstawie t. zw. certyfikatów robotniczych. Ilość certyfikatów udzielana robotnikom przez rząd palestyński nie jest stała i jest wyznaczana co pół roku, w zależności od sytuacji gospodarczej kraju. Agencja żydowska przedkłada rządowi 2 razy do roku swoją opinję w sprawie ilości certyfikatów, jakie mają być przyznane, z dokładnem przedstawieniem sytuacji gospodarczej kraju, ze szczególnem uwzględnieniem sytuacji na rynku pracy. Między ilością certyfikatów, zaproponowaną przez Agencję Żydowską, a ilością udzieloną przez rząd palestyński panuje zwykle rażąca różnica, na co wskazuje poniższa tabela:

Tabela powyższa wskazuje jednak na coraz względniejsze traktowanie przez rząd sprawy udzielania certyfikątów, co świadczy o tem, iż rząd palestyński przekonał się o stale wzrastającej pojemności rynku pracy w kraju. Otrzymane certyfikaty Agencja żydowska przydziela rozmaitym krajom, przyczem brana jest pod uwagę liczebność żydów w poszczególnych krajach, ich sytuacja polityczna i gospodarcza i t. d. Przydział certyfikatów w latach ostatnich według poszczególnych krajów, przedstawiał się, jak następuje:

Kraj	Październik 1933 Marzec 1934	Kwiecień 1934 Wrzesień 1934	Październik 1934 Marzec 1935	Kwiecień 1935 Wrzesień 1935
Polska	1,640	1,995	3,072	2,975
Niemcy	1,741	2,093	1,361	1,350
Rumunja	355	309	395	500
Litwa	197	183	246	305
Łotwa	114	130	166	170
Czechosłowacja	77	138	173	170
Austrja	113	148	192	135
Grecja	237	231	152	250
Jemen	195	189	380	200
U. S. A.	35	33	50	45
Z. S. S. R.	80	85	113	100
Inne kraje	364	523	45	785
Certyfikaty przyznane indywidualnie	40	205	280	615
Certyfikaty rezerwowe	312	538	300	400
	5,500	6,800	7,500	8,000

Agencja żydowska przeprowadza ostatnio rokowania z rządem w sprawie zalegalizowania turystów, mieszkających nielegalnie w kraju. Fakt, iż turyści ci są obecnie już urządzeni w Palestynie, świadczy najlepiej, iż obliczenia rządu palestyńskiego w sprawie pojemności rynku były nieścisłe i zbyt pesymistyczne. Należy przypuszczać, że rząd palestyński pójdzie na rękę Agencji żydowskiej w tych jej staraniach.

Ruch turystyczny do Palestyny w ostatnich 2-ch latach przedstawiał się, jak następuje:

R o k	Ilość turystów przybyłych do Palestyny	Ilość turystów opuszczających Palestynę	Ilość turystów pozostałych w kraju
1933	26,002	15,626	10,376
1934	26,400	21,653	4,747

Ograniczenia, stosowane ostatnio przez rząd angielski przy wydawaniu wiz turystycznych na wjazd do Palestyny, wpływają w znacznej mierze hamująco na rozwój gospodarczy kraju. Palestyna bowiem jako kraj święty dla największych trzech religij świata, oraz jako ciekawy ośrodek nowobudującego się życia gospodarczego, mogłaby stać się terenem niezwykle ożywionej turystyki.

Należy się spodziewać, iż pod wpływem opinji publicznej oraz zaleceń komisji mandatowej Ligi Narodów, rząd palestyński zmieni swoją dotychczasową politykę imigracyjną i przystosuje ją do faktycznych zdolności absorbcyjnych Palestyny.

p. w.

ZADANIA I CELE POLSKO-PALESTYŃSKIEGO BANKU EMIGRACYJNEGO I EKSPORTOWEGO

Palestyna staje się coraz bardziej ośrodkiem, do którego kieruje się prąd emigracyjny żydostwa całego świata, zaś żydostwa polskiego w szczególności. Jest ona dziś jedynym na świecie krajem masowej imigracji Żydów.

Połowa imigracji palestyńskiej, która w roku ostatnim osiągnęła cyfrę 60.000 ludzi, rekrutuje się z Polski. Ale cyfra ta nie ilustruje dostatecznie faktycznego stanu i potrzeb masowej emigracji ludności żydowskiej w Polsce. Należy bowiem wziąć także pod uwagę szerokie rzesze emigrantów potencjonalnych, t. j. ludzi, którzy chętnieby emigrowali, gdyby mieli ku temu możność. Wśród tych ostatnich istnieje dużo przemysłowców średnich i małych, rzemieślników i chałupników oraz drobnych osadników, którzy mają możność zagospodarowania się w Palestynie. Brak im jednak gotówki, niezbędnej do wyjazdu i przeprowadzenia ich warsztatów pracy, często od lat już nieczynnych. Na większe jeszcze trudności finansowe napotykają ci, którzy nie mogą narazie likwidować swych skromnych częstokroć majątków w Polsce. Brak centralnej instytucji finansowej, któraby się zajęła racjonalną pomocą w tych wypadkach, daje się już odczuwać od dość dawna. W miarę jednak wzrostu

emigracji, brak ten daje się coraz silniej we znaki. Zaspokojenie tych potrzeb stało się dziś nietylko obowiązkiem społeczeństwa żydowskiego, lecz również doniosłem zagadnieniem ogólno-państwowem, któremu jednak nasze społeczeństwo musi poświęcić szczególną uwagę i otoczyć je specjalną opieką.

Drugiem ważnem zagadnieniem w stosunkach polsko-palestyńskich jest sprawa eksportu z Polski do Palestyny. Na ogólną sumę towarów importowanych do Palestyny w r. 1934 za ŁP. 15.426.211, Polska eksportowała tylko za około 13 miljonów złotych, a więc około 3%. Cyfry te już w pierwszem półroczu b. r. zostały o około 40% przekroczone. Ale nie ulega wątpliwości, że mogły i powinny one w dalszym ciągu poważnie wzrastać. Istnieją ku temu objektywne możliwości i inicjatywa, które rozbijają się niejednokrotnie o brak racjonalnej i odpowiedniej pomocy finansowo-kredytowej, szczególnie dla drobnego i średniego przemysłu.

Dla uregulowania tych potrzeb emigracyjnych i konieczności finansowania drobnego eksportu, został założony bank p. n. **„Polsko-Palestyński Bank Spółdzielczy Emigracyjny i Eksportowy, Spółdz. z ogr. odp."** w Warszawie, którego zadaniem jest:

1) ułatwianie i popieranie emigracji stanu średniego a szczególnie przemysłowców średnich i małych, rzemieślników i drobnych kupców, oraz chałupników i drobnych rolników, przez:

a) udzielanie tanich pożyczek członkom spółdzielni na cele związane z ich emigracją, pod odpowiedniem zabezpieczeniem (maszyn, towarów i t. p.), lub gwarancją osób trzecich (zasługujących na zaufanie) zamieszkałych w Polsce lub w Palestynie.

b) przyjmowanie oszczędności i wkładów oprocentowanych od przyszłych emigrantów, które to sumy będą im wypłacone przed ich wyjazdem, bądź też użyte w sposób przez nich wskazany,

c) wykonywanie wszelkich zleceń emigrantów, wchodzących w zakres operacyj bankowych,

d) udzielanie pożyczek pod zastaw nieruchomości i ruchomości (maszyn, warsztatów pracy i t. d.), jeżeli emigrant nie może lub nie chce zlikwidować narazie swego majątku.

(Otrzymanie pożyczek daje możność tym emigrantom przesiedlenia się do Palestyny, przetransportowania tam swych warsztatów pracy i fabryk oraz urządzenia się w Palestynie. Zdolność zaś kredytowa tych elementów, które przesiedlają się do Palestyny, wobec lepszych warunków zarobkowania i dochodowości ich przedsiębiorstw, znacznie się poprawi i da im możność regularnego spłacania zaciągniętych pożyczek).

e) zarządzenie i likwidację powierzonych bankowi majątków emigrantów z Polski, zgodnie ze zleceniem ich właścicieli.

2) Popieranie eksportu z Polski do Palestyny, przez udzielanie kredytów średnim i drobnym przemysłowcom, rzemieślnikom i chałupnikom oraz spółdzielniom rolniczym, na cele związane z ich produkcją i eksportem do Palestyny, pod zabezpieczenie towarowe lub konosamenty.

Fundusze i kapitał obrotowy banku powstaną z:

a) udziałów członków. Członkowie są przyjmowani na całym obszarze Państwa Polskiego.

Członkami banku mogą być zarówno osoby fizyczne oraz prawne, jak gminy, spółdzielnie, oraz wszelkie związki, organizacje i stowarzyszenia o celach pokrewnych. Udział wynosi zł. 100, płatnych przy zapisie zł. 50, reszta w dwóch równych ratach miesięcznych. Odpowiedzialność członka za operacje spółdzielni — do wysokości zadeklarowanego udziału.

b) wkładów terminowych i bezterminowych, oprocentowanych, składanych przez jednostki i instytucje w kraju lub zagranicą.

c) kredytów udzielanych bankowi przez państwowe instytucje finansowe (poważne przyrzeczenia pod tym względem organizatorzy banku już otrzymali) i większe banki krajowe i palestyńskie.

Koszty handlowe i administracyjne będą pokryte z dochodów banku. Członkowie Zarządu i Rady będą wykonywali swe czynności honorowo.

Bank, mimo swego charakteru społecznego będzie prowadzony na zasadach czysto handlowych. Koło organizatorów, składające się z działaczy społecznych i gospodarczych, zgrupowanych przy Polsko-Palestyńskiej Izbie Handlowej, daje dostateczną rękojmię, że instytucja ta będzie racjonalnie i właściwie prowadzona.

Cele, dla których bank został powołany do życia, znajdą niewątpliwie wielkie zrozumienie i uznanie wśród szerokich warstw potencjalnych emigrantów, ludzi zainteresowanych w eksporcie do Palestyny, oraz tych wszystkich jednostek, związków, organizacyj i instytucyj, które są zainteresowane w ulżeniu doli emigrantów lub powiększeniu naszego eksportu. Wszyscy ci, w zrozumieniu doniosłych celów i zadań banku, dla dobra emigrantów i odbudowy Palestyny, pośpieszą niewątpliwie z pomocą, przez zapisywanie się na członków oraz powierzanie bankowi swych wkładów.

Objektywna ocena stosunków polsko-palestyńskich dowodzi niezbicie o konieczności założenia takiej instytucji i o jej wielkich możliwościach rozwojowych. Stopień powodzenia tej inicjatywy, rozszerzenie i pogłębienie działalności tej pierwszej w swoim rodzaju instytucji, zależy jednak od stopnia współdziałania wszystkich czynników powołanych.

BUDOWA KOLEI ŻELAZNYCH NA BLISKIM WSCHODZIE

(pw) Wobec uprzemysłowienia krajów Bliskiego Wschodu, oraz zgodnie z tendencją zwiększenia ruchu turystycznego do tych krajów, powstają obecnie projekty zastąpienia istniejących prymitywnych środków komunikacji nowoczesnemi drogami i szosami, a przedewszystkiem przez odpowiednio rozbudowaną sieć kolei żelaznych. Podczas gdy Iran (Persja) przystąpił już do zrealizowania projektu budowy kolei trans-irańskiej, projekt utworzenia linji kolejowej Hajfa-Bagdad jest jeszcze w strefie zagadnień teoretycznych. Iran, nie posiadający prawie wogóle kolei żelaznych, przystąpił do budowy linji kolejowej o długości 1.500 km., która połączy port Bandar-Shah na morzu Kaspijskiem z portem południowym Bandar-Shahpur, w zatoce perskiej. Narazie ograniczono się do budowy 150 km. na odcinku północnym oraz 250 km. na odcinku południowym. Budowa tej linji kolejowej napotyka na wielkie trudności. Górzyste okolice wytwarzają znaczne trudności techniczne. Malarja dziesiątkuje siły robotnicze, a nawet w najzdrowszych miejscowościach upały są tak wielkie, iż praca jest możliwa tylko w ciągu kilku godzin na dobę; przytem szczepy arabskie nie stanowią idealnego materjału roboczego.

W budowie tej linji kolejowej biorą udział przedsiębiorstwa włoskie, szwedzkie, czechosłowackie i irańskie. Szyn stalowych dostarczyła Rosja Sowiecka. Pod kierunkiem inżynierów techników powstała wielka irańska fabryka cementu, która dostarcza cementu na budowę wspomnianej linji. Maszyny i wagony kolejowe mają być sprowadzane ze Stanów Zjedczonych Ameryki Północnej oraz Belgji. Anglja prawie że nie bierze żadnego udziału w budowie wspomnianej linji, nieznaczna tylko ilość lokomotyw ma być zamówiona w Manchester. Poza tubylcami w budowie linji kolejowej zatrudnionych jest kilka tysięcy włochów, specjalnie przy budowie tuneli i pracach murarskich. Turyści angielscy, którzy ostatnio zwiedzili teren budowy, podkreślają komfort europejski nowej linji.

Począwszy od roku 1925 ustalono specjalną opłatę na herbatę i cukier, a dochody przeznaczono na budowę kolei. W ostatnich latach zmalały znacznie dochody z powyższych opłat, natomiast wzrosły, w związku z powiększeniem tempa budowy, wydatki. Rząd irański był zmuszony pokryć powstałe deficyty z kapitałów rezerwowych rządu. Rząd irański zamierza zaciągnąć zagranicą większą pożyczkę na wspomniany cel.

Powstaje pytanie, czy takie obciążenie budżetu jest racjonalne. Znaczenie strategiczne kolei żelaznych jest minimalne wobec znacznego rozrostu lotnictwa w ostatnich czasach. Co się zaś tyczy znaczenia gospo-

darczego, nie można przewidzieć, czy możliwem będzie eksportować ryż irański, obciążony frachtem kolejowym odległości 1500 km. i czy ryż ten będzie konkurencyjny w stosunku do ryżu indyjskiego, jak również czy owoce irańskie znajdą zbyt na rynkach światowych, tembardziej, że ogrodnicy irańscy nie są absolutnie obeznani z nowemi zdobyczami tej gałęzi produkcji rolnej. Większe szanse miałaby bawełna, ta jednak znajduje się w okręgach, przez które linja kolejowa nie przejdzie. Pozatem zachodzi pytanie, czy transport samochodami ciężarowemi, który rozwija się w ostatnich latach w bardzo szybkiem tempie, nie zwycięży w walce konkurencyjnej z transportem kolejowym. Walka konkurencyjna między Anglo-Persian Oil Co. a Sowietami o cenę benzyny, przyczyni się do dalszego potanienia transportu samochodami ciężarowemi.

Kolej ta będzie jednak miała znaczenie dla scementowania gospodarki krajowej i przyczyni się bezsprzecznie do industrjalizacji kraju. Należy przytem podkreślić, iż realizacja projektu budowy kolei trans-irańskiej leży po linji generalnych poczynań obecnego szacha irańskiego, który widzi w niej symbol modernizacji i europeizacji kraju.

Przedłożony rządowi angielskiemu przez agenturę „Rendel, Palma & Tritton" w końcu r. 1930 projekt budowy linji kolejowej Hajfa—Bagdad, nie został dotychczas zrealizowany. Dotychczas udało się zainteresować rząd iraski wspomnianym projektem. Projekt dzieli się na dwie części. Pierwsza obejmuje odcinek palestyński, druga — teren pustynny. Budowa wspomnianej linji kolejowej napotka na szereg trudności konstrukcyjnych ze względu na napotykane tereny górzyste. Trudności te mogą jednak być ominięte, gdyby część linji kolejowej przeprowadzono przez teren syryjski (Hajfa—Damaszek), co jest jednak związane z trudnościami natury politycznej. W oddaleniu 60 mil od Jordanu linja kolejowa napotka już na pustynię o charakterze górzystym. Na źródłach Azraq kończy się teren pustynny, posiadający naturalne źródła, następne 400 mil nie posiadają wody, którą można otrzymać tylko drogą wiercenia studzien. Przy mieście Hit linja napotka na rzekę Eufrat, a koło miasta Ramadi okrąży jezioro Habbaniya. W tym punkcie budują Anglicy lotnisko. Pozatem przewidziane są w tem miejscu większe prace nawadniające. Przy Falluja przejdzie przez most na Eufracie linja kolejowa o długości 500 yardów. Ogółem długość linji kolejowej Hajfa—Bagdad wyniesie 685 mil. w tem 48 mil w Palestynie, 280 — w Transjordanji i 357 — w Iraku.

Koszt budowy wspomnianej linji wyniesie około 8 miljonów funtów. Największe wydatki przewidziane są przy budowie odcinka kolei w górzystej miejscowości na wschód od Jordanu, oraz budowa mostów na Jordanie i na Eufracie. Zrealizowanie wspomnianego projektu jest uzależnione od rozwoju stosunków gospodarczych między Palestyną a Irakiem. Linja ko-

lejowa Hajfa—Bagdad będzie miała znaczenie nietylko dla transportu towarów, ale i dla ruchu turystycznego. Przeszło 20.000 osób przejeżdża rok rocznie przez wspomniane obszary pustynne. Przeprowadzenie linji kolejowej zwiększy w znacznej mierze ruch pasażerski między Indjami a Europą. Pozatem należy wspomnieć o możliwości skierowania pielgrzymek przez powyższe tereny. Autorzy projektu obliczyli, iż po 10 latach eksploatacji linja kolejowa zacznie przynosić dochód w wysokości 800.000 funtów, co, po odliczeniu kosztów amortyzacji, wyniesie dochód w wysokości 4%.

Nieznaczny dochód nie może zachęcać prywatnego kapitału. Ze względu na dobrą sytuację finansową rządu iraskiego, finansowanie budowy kolei przez rząd iraski jest możliwe (budżet państwowy jest pokryty z innych dochodów poza miljonem funtów, jaki rząd iraski otrzymuje od towarzystw eksploatujących złoża naftowe). Należy podkreślić, iż część linji kolejowej znajduje się w Palestynie i w Transjordanji i rządy wspomnianych krajów nie uchylą się od udziału w wydatkach budowy wspomnianej linji kolejowej.

Rozwój pszczelnictwa w Palestynie

(pw) Pszczelnictwo w Palestynie rozbudowuje się z roku na rok. Ta gałąź produkcji może odegrać poważną rolę w rozwoju gospodarki rolnej Palestyny. O rozwoju pszczelnictwa w Palestynie świadczą następujące dane:

Rok	Ilość uli w żyd. osiedlach	%	Ilość uli w arab. osiedlach	%	Ogółem
1932	4,437	70	1,949	30	6,386
1933	5,943	73	2,119	26	8,065
1934	11,191	80	2,794	20	13,985

W arabskiem osiedlu Kfar Baruria, obok Ramala, znajduje się 1.200 uli. W plantacjach pomarańczowych Judei, obejmujących 150.000 dunamów, znaleźć może miejsce 80.000 uli, a w r. 1934 było ich tam zaledwie 6.967. Jak więc widać, istnieją wielkie możliwości dla dalszej rozbudowy pszczelnictwa w Palestynie.

Dochodowość tej gałęzi produkcji zależy od dwóch czynników. Od wielkości zbioru miodu i od kosztów produkcji. Roczne wydatki łożone na utrzymanie jednego ula wynoszą około 720 milsów. Przeciętny zbiór miodu z jednego ula wynosi 12 kg. miodu pomarańczowego, lub 14 kg. miodu eukaliptusowego, albo też 15 kg. miodu z kwiatów polnych.

Komunikacja lotnicza w Palestynie

(pw) Od szeregu lat Palestyna jest przecięta linjami lotniczemi, utrzymywanemi przez europejskie towarzystwa lotnicze. Angielskie towarzystwo lotnicze „Imperial Airways" utrzymuje stałą komunikację lotniczą między Londynem a Palestyną drogą na Kair. W Kairze bowiem następuje rozgałęzienie głównej linji lotniczej Londyn—Kair na dwie odnogi, z których jedna prowadzi do Kapstadtu, a druga — do Palestyny, Bagdadu, zatoki Perskiej, a następnie do Indyj. Obecnie w Palestynie istnieje 1 port lotniczy w Gazie, oraz cywilny port lotniczy w Ramle. Port lotniczy w Ramle ma lepsze połączenie komunikacyjne z Jerozolimą, Tel-Awiwem i Jaffą niż Gaza. Pozatem pola lotnicze istnieją w okolicach Jerozolimy, Jerycho, jak również i w Transjordanji. Komunikację lotniczą z Palestpną utrzymuje też holenderskie towarzystwo lotnicze „K. L. M.", jak również francuskie towarzystwo lotnicze „Air-France". Ponadto wspomnieć należy o stałej komunikacji lotniczej między Egiptem a Palestyną, utrzymywanej przez egipskie towarzystwo Airwork.

Powstały ostatnio w Tel-Awiwie żydowski Aeroklub, ma zamiar wprowadzić wewnątrz kraju komunikację lotniczą o charakterze turystyczno-wycieczkowym.

Budowa dróg i szós w Palestynie

(pw) Główną częścią robót publicznych, prowadzonych przez rząd palestyński, jest budowa dróg i szós w kraju. Przed wojną Palestyna była bardzo uboga w środki komunikacyjne. Obok linji kolejowej Jaffa—Jerozolima (która powstała w r. 1892), istniała druga linja: Hajfa—Dera, która jednak nie odegrała nigdy większej roli. Podróżujący posługiwali się przeważnie końmi i mułami. Sytuacja jednak zmieniła się bardzo znacznie w okresie wojny. Naprzód armje: turecka i niemiecka, później armja angielska pod dowództwem lorda Allenby, zbudowały szereg dróg, szós i linij kolejowych. Drugim okresem intensywnego rozbudowania sieci komunikacyjnej Palestyny, są lata 1921—1923, gdy to wzmogła się fala imigracyjna do Palestyny, a tysiące chaluców znalazło zatrudnienie przy budowie szós (Kwiszim). Obecnie istnieje połączenie szosowe wzdłuż Palestyny, z północy na południe. Ciągnie się ona z Nazaretu poprzez Dżenin, Nablus, Jerozolimę, Chebron, do Beer-Szewa. Główna ta arterja ma być rozbudowana przez odbudowę odnóg, prowadzących na wschód i zachód. Niektóre z tych odnóg są już wybudowane. Obecnie jest w budowie

odnoga Jaffa—Tel-Awiw—Hajfa, a projektowana jest budowa szosy, łączącej Afule z Bejzanem. W okresie więcej niż 12-tu lat, od r. 1921 do 1933, długość szós palestyńskich podwoiła się. I tak w r. 1921 długość szós palestyńskich wynosiła 450 km., a w r. 1933 — 1.015 km. Szosy, które przed wojną posiadały 4 m. szerokości, zostały rozszerzone i posiadają obecnie niemniej niż 5 km. W ciągu wspomnianych 12-u lat rząd palestyński wydał na budowę szós w Palestynie ŁP. 955.958.

Ruch okrętowy w portach palestyńskich

(pw) Wraz z ożywieniem handlu zagranicznego Palestyny, a szczególnie w związku ze wzrostem eksportu owoców cytrusowych z Palestyny, daje się zaznaczyć zwiększony znacznie ruch okrętowy w portach palestyńskich. Szereg europejskich towarzystw okrętowych uruchomiło stałe połączenia okrętowe z portami palestyńskiemi. Ostatnio powstały też w Palestynie żydowskie linje okrętowe, które dysponują większemi kapitałami. Pierwsze miejsce wśród krajów wysyłających swe okręty do Palestyny zajmuje Italja, drugie — Anglja, trzecie — Francja, a następnie — Niemcy. Ostatnio towarzystwa okrętowe szwedzkie i norweskie interesują się coraz żywiej stworzeniem stałej komunikacji okrętowej z Palestyną.

O rozwoju ruchu okrętów w portach palestyńskich świadczy następująca tabela:

Rok	Ilość okrętów w portach	Tonaż w tonnach
1922	1,776	983,000
1923	2,416	1,242,000
1924	2,126	1,354,000
1925	2,472	1,859,000
1926	2,651	1,615,000
1927	2,616	1,606,000
1928	2,290	1,812,000
1929	2,663	1,976.000
1930	2,697	1,936,000
1931	2,949	1,860,000
1932	2,943	2,058,000
1933	3,372	3,294,000

Ruch budowlany w Palestynie

(pw) W niezwykle szybkiem tempie rozwija się ruch budowlany w Palestynie, co stoi w związku ze wzmożoną imigracją do kraju. Szczególnie tempo budowy wzrosło w Jerozolimie, Hajfie i Tel-Awiwie. Inwestycje w budownictwie w miastach palestyńskich wynosiły w okresie 1926—1932, jak następuje:

Rok		ŁP.
1926	—	1.141.000
1927	—	770.000
1928	—	693.000
1929	—	1.742.000
1930	—	2.449.000
1931	—	2.721.000
1932	—	2.946.000

Wśród miast palestyńskich pierwsze miejsce w ruchu budowlanym zajmuje Tel-Awiw. W r. 1926 zabudowano w Tel-Awiwie 54.000 m. kw., w r. 1927 — 13.000 m. kw., w r. 1928 — 34.000 m. kw., w r. 1929 — 29.000 m. kw., w r. 1930 — 40.000 m. kw., w r. 1931 — 66.000 m. kw., w r. 1932— 128.000 m. kw., w r. 1933 — 353.000 m. kw. Palestyna posiada wielkie ilości kamieni, zdatnych do budowy. I tak domy w Jerozolimie budowane są wyłącznie z kamienia. Ostatnio coraz większe zastosowanie w budownictwie palestyńskiem ma żelbeton, co wpływa na szybsze wykonanie budowy oraz niższy koszt.

W Tel-Awiwie używane są przy budowie często cegły sylikatowe. Wielką przeszkodą w rozwoju ruchu budowlanego jest spekulacja gruntami, ostatnio zjawisko bardzo rozpowszechnione w kraju. Szczególnie wzrosły ceny gruntów w Tel-Awiwie. Dunam gruntu, który bezpośrednio po wojnie kosztował zaledwie kilka funtów, obecnie posiada wartość kilkuset funtów, a były już notowane tranzakcje, gdy za dunam ziemi pod budowę płacono powyżej tysiąca funtów. Ceny gruntu w Jerozolimie oraz w Hajfie, gdzie ruch budowlany jest mniejszy, i gdzie Żydowski Fundusz Narodowy jest właścicielem większych terenów i może odpowiednio wpływać na ceny gruntów, ceny terenów budowlanych są znacznie niższe.

Wraz ze wzrostem cen placów budowlanych dała się zauważyć zwyżka opłaty komornego. Rząd palestyński, chcąc jakoś uregulować sprawę wysokości komornego, wydał specjalne zarządzenia, ustalające maksymalną wysokość opłat za lokale.

Bogactwa naturalne Palestyny

(pw) Palestyna z natury nie jest obdarzona bogactwami naturalnemi. Nie znajdujemy w jej ziemi złóż metali ani też węgla. Posiada ona natomiast większe ilości bazaltu oraz kamieni wapiennych. Morze Martwe dostarcza też wielkiej ilości soli potasowych. Eksploatacja morza Martwego rozpoczęła się w r. 1929, kiedy to żydowsko-angielska grupa kapitalistów (Nowomiejski—Tulloch), otrzymała koncesję na jego eksploatację. Powstałe w ten sposób przedsiębiorstwo „Palestine Potash Company" rozpoczęło swą działalność wydobywania z morza Martwego znacznych ilości potasu i bromu. Zawartość soli morza Martwego wynosi 330 gr. na litr wody. Morze Martwe dostarcza też wielkich ilości asfaltu. Spotykamy również w rozmaitych dzielnicach Palestyny oraz w okolicy Belqa w Transjordanji złoża fosfatu. Pozatem spotykamy w Palestynie, na południu od morza Martwego, większe złoża soli. Ponadto sól w Palestynie otrzymuje się również z morza Śródziemnego przez parowanie, czem zajmuje się przedsiębiorstwo palestyńskie „Attlit Salt Company". W rozmaitych okolicach Palestyny znajdują się również złoża gipsu. Największe jego ilości znajdują się w okolicy Menachmi. W okolicach Gazy znajdują się wielkie złoża siarki. Nafty dotychczas w Palestynie nie znaleziono. Według przypuszczeń biologów, źródła nafty znajdują się w Palestynie, w okolicach morza Martwego. Według oszacowań rzeczoznawców morze Martwe zawiera 2 miljardy tonn chlorku wapnia, 980 miljonów tonn bromku magnezu, 22 miljardy tonn chlorku magnezu, 6 miljardów tonn chlorku wapnia, 11 miljardów tonn soli kuchennej. Złoża fosfatu w okolicy Nebi Musa i Dżebel Karmun oszacowane są na 100 miljonów tonn. Złoża soli w Dżebel Usdum, zawierają według oszacowań 1 miljard tonn. Produkcja t-wa „Palestine Potash Company" zwiększa się z roku na rok. Większość swej produkcji towarzystwo eksportuje zagranicę, osiągając wysokie ceny.

Źródła mineralne Palestyny

(pw) W dolinie Jordanu oraz w okolicach morza Martwego znajdujemy liczne źródła mineralne. Wśród nich liczne są źródła cieplicowe. Posiadają one dużą zawartość siarki i soli. Większość z nich posiada pierwiastki radjoaktywne. Najważniejsze źródła znajdują się w Tyberjadzie. Na północ od jeziora tyberjadzkiego, w pobliżu Tabgha, znajduje się źródło słone o 32° ciepła. W Wadi Maleh na wschód od Tubas, znajduje się ciepłe źródło Ein Maleh. Posiada ono małą zawartość soli, natomiast dużo siar-

ki. Temperatura jego wynosi 30° C. 50 km. na wschód od morza Martwego znajduje się źródło Ein Hosb, o małej zawartości siarki. Obok El-Hameh przy Jarmuku, znajduje się źródło, posiadające znaczną wartość wodoleczniczą. Jest ono mało słone, natomiast posiada wielką zawartość siarki. Szereg źródeł mineralnych spotykamy również w Transjordanji.

Najsilniejszem i najbardziej wartościowem źródłem w Transjordanji jest Zerka Main. Temperatura tego źródła wynosi około 60° C. 5 km. na południe od tego źródła znajduje się źródło Ein al Zerka, które już w starożytności słynęło ze swoich wartości leczniczych.

Władze komunalne Palestyny

(pw) Palestyna posiada 23 miasta, które rządzą się według statutu municypalnego z r. 1924. Według tego statutu prawo wyborcze do władz miejskich posiadają wyłącznie obywatele palestyńscy (wyjątek Tel-Awiw). Nowoprzybyli żydowscy imigranci nim przeprowadzają naturalizację, są pozbawieni wszelkiego wpływu na gospodarkę municypalną miast. Większością miast w Palestynie rządzą ugrupowania arabskie, które dopiero ostatnio przybrały charakter zorganizowanych partyj politycznych. Dotychczas były to ugrupowania bogatych rodzin, które kierowały się własnemi interesami i ambicjami. Rodziny Husseinów, Naszaszybich, dzierżą i obecnie władzę w większości miast Palestyny. Ostatnio wpływy Naszaszybich w Jerozolimie osłabły, gdyż przywódca ich Rageb Bej Naszaszybi nie został ponownie wybrany na burmistrza tegoż miasta. Urząd ten zajmuje, jak wiadomo, dr. Chaldi, który utworzył nową partję polityczną.

Podział administracyjny Palestyny

(pw) Po zdobyciu Palestyny przez wojska angielskie, Palestyna podzielona została na 12 okręgów, a mianowicie: Jerozolima, Jaffa, Gaza, Beer-Szewa, Nablus, Dżenin, Tul-Kerem, Hajfa, Nazaret, Akko, Tyberjada i Safed. W r. 1919 ilość okręgów administracyjnych została zredukowana do 10-ciu. W dn. 1 lipca 1921 r., podczas wprowadzenia administracji cywilnej, ilość okręgów administracyjnych zmniejszyła się do 7-miu, a mianowicie: Jerozolima, Jaffa, Beer-Szewa, Gaza, Fenicja (Hajfa), Galilea (Nazaret) i Samarja (Nablus). W dn. 1 lipca 1922 nastąpiła znów zmiana w podziale administracyjnym Palestyny. Ustanowiono wówczas 4 okręgi, a mianowicie: Hajfa, Nablus, Jerozolima i Jaffa. Obecny podział admini-

stracyjny Palestyny został ustanowiony w dn. 22 lipca 1927 r. i przedstawia się jak następuje: Palestyna jest podzielona na 2 okręgi zasadnicze, a mianowicie: na okręg północny z siedzibą w Hajfie i okręg południowy z siedzibą w Jaffie, oraz 1 okręg autonomiczny: Jerozolima. Okręg północny obejmuje Hajfę, Akko, Nazaret, Tyberjadę, Safed, Nablus, Dżenin, Tul-Kerem i Bejzan, oraz okolice tych miast. Okręg południowy obejmuje Jaffę, Ramle, Gazę, Chebron, Beer-Szewa i ich okolice. Okręg autonomiczny Jerozolima obejmuje Jerozolimę, Ramala, Betleem, Jerycho i ich okolice. Na czele okręgów północnego i południowego stoją komisarze (District Commissioners). Na czele okręgu autonomicznego Jerozolimy stoi wicekomisarz (Deputy District Commissioner).

Co się tyczy podziału administracyjnego Transjordanji, to rozróżniamy tam 4 prowincje, t. zw. Muntaqas, a mianowicie: Adschlun, Belqa, Kerak, Maan i okręg autonomiczny stolicy Ammanu. Na czele każdej prowincji stoi gubernator administracyjny, t. zw. Hakim Idare, a na czele okręgu administracyjnego stolicy stoi t. zw. Muhafez.

Handel zagraniczny Palestyny

(pw) Palestyna bierze coraz żywszy udział w handlu międzynarodowym. Handel zagraniczny Palestyny wzrasta systematycznie, co świadczy o pomyślnym jej stanie gospodarczym oraz o wzroście pojemności rynku wewnętrznego.

Import Palestyny w pierwszym kwartale b. r. wynosił ŁP. 4.387.239 wobec ŁP. 3.322.197 w tym samym okresie 1934 r. Wzrost więc wynosił przeszło miljon funtów. Pomyślne warunki klimatyczne w bieżącym sezonie przyczyniły się do zmniejszenia się importu zboża i mąki, import tychże wynosił ŁP. 202.191 wobec ŁP. 217.000 w tym samym okresie ubiegłego roku. Import paszy dla bydła zmalał z ŁP. 10.941 do ŁP. 5.707. Wzrósł natomiast import mięsa oraz bydła przeznaczonego na rzeź z ŁP. 106.538 do ŁP. 175.014, z tego przypada na import drobiu ŁP. 23.291 wobec ŁP. 5.253 w pierwszym kwartale ubiegłego roku. Przywóz owoców świeżych i suszonych wzrósł z ŁP. 59.130 do ŁP. 70.049, przywóz kartofli z ŁP. 19.520 do ŁP. 28.089. Import piwa wzrósł o przeszło 50%, z 186.541 litrów do 282.758 litrów. Wartość przywozu papierosów wzrosła z ŁP. 5.559 do ŁP. 9.930.

W pierwszym kwartale b. r. zaznaczył się również znaczny wzrost importu drzewa budulcowego, a mianowicie z ŁP. 55.537 do ŁP. 119.389. Przywóz wyrobów sanitarnych zmalał z ŁP. 36.068 do ŁP. 11.325. Import wyrobów żelaznych i stalowych wzrósł z ŁP. 227.200 do ŁP. 461.033.

W związku z uprzemysłowieniem kraju dał się zaznaczyć wzrost przywozu maszyn, a mianowicie z ŁP. 190.251 do ŁP. 335.541 w pierwszych trzech miesiącach r. b. Znaczny był również wzrost przywozu artykułów elektrotechnicznych z ŁP. 74.023 do ŁP. 112.652. Import towarów włókienniczych wzrósł z ŁP. 335.000 do ŁP. 414.000, konfekcji — z ŁP. 98.479 do ŁP. 139.524, obuwia — z ŁP. 16.746 do ŁP. 23.013, benzyny i nafty — z ŁP. 79.786 do ŁP. 110.331. Przywóz samochodów pozostał prawie na tym samym poziomie i wynosił w pierwszym kwartale bieżącego roku 849 sztuk, wobec 820 sztuk w tymże okresie r. ub.

Eksport wzrósł we wspomnianym okresie z ŁP. 2.095.706 do ŁP. 2.783.834. Szczególnie wzrósł eksport owoców cytrusowych, a mianowicie z ŁP. 1.738.158 do ŁP. 2.375.352.

Rząd palestyński ogłasza dane statystyczne z wielkiem opóźnieniem, ale dane już opublikowane za I kwartał 1935 r. wskazują na dynamiczny wprost rozwój handlu zagranicznego Palestyny.

Sytuacja na rynku pracy w Palestynie

(pw) W ostatnich trzech latach odczuwa się w niektórych gałęziach produkcji dotkliwy brak sił fachowych. Przemysłowcy zmuszeni byli zaniechać rozbudowy swych przedsiębiorstw, nie mając do swej dyspozycji odpowiedniej ilości wykwalifikowanych rąk roboczych. Wraz ze wzrostem fali imigracyjnej wzrasta ilość robotników, zatrudnionych w przemyśle i rzemiośle. W r. 1933 ilość robotników zatrudnionych wynosiła 40.000 osób, a w maju b. r. liczba ta wynosiła już 64.000 osób. Przybyli robotnicy, w liczbie 24.000, zatrudnieni byli, jak następuje:

w budownictwie	8.200 osób
w przemyśle i rzemiośle	7.500 „
w plantacjach	1.000 „
przy transporcie	2.500 „
jako urzędnicy	2.000 „
w innych gałęziach	2.800 „
	24.000 osób

Szczególnie zaznacza się brak rąk roboczych w budownictwie. W sierpniu 1933 r. ilość robotników zatrudnionych przy robotach budowlanych wynosiła 6.800 osób, a w maju b. r. wynosiła już 15.000. Zapotrzebowanie robotników budowlanych wzrosło, szczególnie w r. 1934 i 1935, gdy inwestycje budowlane wzrosły w związku z udzielanemi kredytami na cele budowlane przez banki palestyńskie. Inwestycje budowlane w r. 1934

wynosiły ŁP. 5.000.000, przyczem ŁP. 2.700.000 przypada na Tel-Awiw, a ŁP. 1.500.000 na Hajfę i okolice.

Ilość robotników, zatrudnionych w przemyśle i rzemiośle wzrosła w znacznej mierze w ostatnich 2 latach, a mianowicie z 15.000 osób w sierpniu 1933 r. do 22.500 osób w maju b. r. W wypadku zracjonalizowania systemu celnego w Palestynie, który ochroni produkcję rodzimą, rozszerzy się znacznie rynek pracy w Palestynie w związku z rozbudową przedsiębiorstw przemysłowych.

Sezon cytrusowy w Palestynie

(pw) Przed czterema laty eksport pomarańczy z Palestyny wynosił 2,5 miljona skrzyń rocznie, w sezonie zaś 1934/35 zaokrętowano do wysyłki 7,3 miljona skrzyń, przyczem 57,7% pomarańczy pochodziło z plantacyj, należących do członków giełdy cytrusowej. Natomiast w r. 1930/31 pomarańcze pochodzące z plantacyj, należących do członków giełdy cytrusowej, stanowiły 36,6% ogólnej ilości pomarańczy.

Cytrusy palestyńskie napotykały na rynkach europejskich konkurencję ze strony Hiszpanji, która we wspomnianym sezonie cytrusowym eksportowała o 2 miljony skrzyń więcej, niż w sezonie 1933/34. Eksport cytrusów palestyńskich do Niemiec, ze względu na trudności dewizowe, skurczył się znacznie i wynosił zaledwie 200.000 skrzyń, podczas gdy w sezonie poprzednim wynosił on 1.250.000 skrzyń. Należy jednak skonstatować, że pomarańcze palestyńskie coraz bardziej opanowywują rynki europejskie. Na propagandę cytrusów palestyńskich na rynkach europejskich wydano w sezonie 1933/34 ŁP. 6.700, w sezonie 1934/35 — ŁP. 20.140, a w przyszłym sezonie na te cele wyasygnowana ma być kwota w wysokości ŁP. 24.500. Eksport pomarańczy palestyńskich napotyka w Austrji na konkurencję pomarańczy włoskich, albowiem pomarańcze palestyńskie przy wwozie do Austrji opłacają 4-krotnie wyższe cło niż włoskie. Wobec niedogodnych warunków klimatycznych, które w wielkiej mierze przyczyniły się do poważnych strat w plantacjach, należy przypuszczać, iż tegoroczny zbiór nie przewyższy zbioru z sezonu poprzedniego. Celem usprawnienia eksportu pomarańczy palestyńskich, oraz celem nadania im większych zdolności konkurencyjnych, należałoby zjednoczyć wszystkich eksporterów cytrusów palestyńskich w centralnej spółdzielni sprzedaży. Spółdzielnia ta mogłaby również wydelegować swych przedstawicieli do rozmaitych krajów Europy i Ameryki, celem bezpośredniego nawiązania kontaktu z odbiorcami.

Palestyna przeznacza na eksport jedynie pomarańcze najwyższych

gatunków. Gatunki pośledniejsze oraz owoce uszkodzone dotychczas nie były w kraju należycie zużytkowane. Istniała coprawda w Rechowot mała fabryka, która produkowała z nich soki i olejki eteryczne. Niezdolna ona jednak była do przetworzenia wszystkich zapasów. W bieżącym sezonie ilość owoców uszkodzonych będzie wielka i według oszacowań wyniesie około 3 miljonów skrzyń. Celem przetworzenia tych ilości owoców, ma być uruchomiona wielka fabryka z kapitałem ŁP. 25.000. Fabryka ta ma być założona przez plantatorów, przyczem kapitał zakładowy powstaje z wpłat poszczególnych plantatorów, w wysokości 500 milsów od dunama. Wobec tego, iż uprawa cytrusów stanowi najważniejszą część gospodarki rolnej Palestyny, należy przypuszczać, iż rząd mandatowy poczyni szereg starań przez umiejętną politykę handlową w kierunku zdobycia dla nich nowych rynków zbytu.

Plantacje owocowe w Palestynie

(pw) Pojemność rynku palestyńskiego stale wzrasta, a wraz z nią i import najrozmaitszych artykułów spożywczych. W ostatnich latach zaznaczył się specjalnie wzrost importu owoców. Wobec powyższego powstały dogodne warunki dla rozszerzenia plantacyj owocowych w Palestynie. W ostatnim sezonie 1934/1935 zasadzono ogółem w Palestynie 1.137.215 drzew owocowych rozmaitych gatunków, oraz 1.198.860 winorośli. W porównaniu z poprzednim sezonem 1933/34, plantowanie owoców przedstawia się według gatunków jak następuje:

Gatunki drzew	1933/34	1934/35
Oliwki	166,600	169,120
Figi	229,000	196,375
Jabłonie	61,400	76,220
Grusze	4,100	9,280
Śliwy	8,850	16,315
Brzoskwinie	29,000	49,665
Migdały	418,300	586,570
Morele	7,000	4,775
Granaty	10,000	10,380
Banany	14,500	6,000
Orzechy i inne owoce	43,000	19,775
Winorośle	780,000	1,198,860
Ogółem	1,771,750	2,336,075

Szczególnie powiększono plantacje winorośli. W ostatnim sezonie plantowano tych owoców o 50% więcej, niż w sezonie poprzednim.

Wzrost importu artykułów spożywczych do Palestyny

(pw) W związku ze stałym wzrostem konsumpcji artykułów spożywczych w Palestynie, rentowność uprawy zbóż oraz prowadzenia gospodarki mlecznej stale się zwiększa. Plantatorzy, którzy całe swoje kapitały inwestowali dotychczas w plantacjach cytrusowych, obecnie widzą możność przejścia do gospodarki mieszanej, którąby poza plantacjami pomarańczowemi, objęła również gospodarkę zbożową, hodowlaną i mleczną. Wielka posucha w bieżącym roku, która spowodowała 40%-owy spadek produkcji cytrusów, wpłynęła w znacznej mierze na zmianę nastawienia plantatorów, którzy obecnie poważnie zastanawiają się nad przejściem z monokultury cytrusowej do racjonalnej gospodarki mieszanej. Chodzi o to, by ryzyko ewentualnego nieurodzaju, rozłożyć na szereg niezależnych od siebie gałęzi produkcji. W miarę wzrostu konsumpcji wewnętrznej, co stoi w związku ze stałym napływem imigracji, zwiększy się rentowność produkcji artykułów spożywczych. O wzroście importu artykułów spożywczych, świadczy następująca tabelka:

Artykuł	Jednostka	1933		1934	
		Ilość	ŁP.	Ilość	ŁP.
Mleko i produkty mleczne	kg.	1,582,870	119,938	9,852,975	237,916
Drób	sztuk	280,236	17,175	678,820	41,437
Jaja	„	34,315,479	63,245	56,982,1 6	105,363
Owoce i przetwory owocowe	tonn	8,938	123,203	11,528	236,122
Ziemniaki	„	9,753	45,257	12,349	73,150
Mąka	„	28,430	277,513	26,962	247,245
Pasza dla bydła	„	228,409	1,488,702	163,928	1,081,774
Bydło na ubój	sztuk	123,080	164,409	262,000	335,000
Konserwy mięsne	tonn	605	27,916	850	36,687
Wina i spirytualja		—	24,476	—	29,500
Oliwa		—	72,333	—	84,500
Miód	kg.	2,615	113	22,241	756
Ogółem		—	2 441,454	—	2,537,873

Skład norodowościowy ludności Palestyny

(pw) Ludność palestyńska składa się głównie z Arabów i żydów. Odsetek żydów w Palestynie wzrasta z roku na rok. I tak obecnie żydzi stanowią przeszło 27% ogólnej ludności palestyńskiej.

Wśród Arabów rozróżniamy ludność miejską, chłopów czyli felachów, efendi — bogatpch właścicieli ziemskich oraz beduinów. 25% Arabów zamieszkuje w miastach, 66% po wsiach, a 9% to beduini. Stan kulturalny Arabów jest naogół dość niski. W większości wiosek istnieją szkoły przeważnie jedno i dwuklasowe. Szkoły te powstały dopiero po zaprowadzeniu w kraju administracji angielskiej.

Domki mieszkalne felachów odznaczają się swą niebywałą prymitywnością i ubóstwem. Składają się one przeważnie z jednej izby, gdzie wraz z ludźmi zamieszkuje cały inwentarz żywy felacha.

Większość żydów palestyńskich stanowi ludność miejską, przyczem 68% wszystkich żydów — są to imigranci.

Nieznaczny odsetek w ludności palestyńskiej stanowią druzowie, samarytanie, czerkiesi oraz bośniacy.

Arabskie partje polityczne Palestyny

(pw) Do wojny światowej życie polityczne Arabów było ospałe i ograniczało się wyłącznie do spraw regjonalnych. Pod wpływem imigracji żydowskiej życie polityczne Arabów zintensyfikowało się, i obecnie na terenie Palestyny działają następujące ugrupowania polityczne Arabów: partja Muftiego, która jest stronnictwem rodziny Husseinów, odgrywająca decydującą rolę w t. zw. mahometańsko-chrześcijańskim Kongresie Arabskim, jak również w najwyższej Radzie Muzułmańskiej. Na czele wspomnianego Kongresu stał do r. 1934 członek rodziny Husseinów, Mussa Kazym Pasza el Hussein, a sekretarzem był również członek tej rodziny Schibli Dchamal el Hussein. Kongres, będący ekspozyturą partji Muftiego, pertraktuje z władzami mandatowemi w imieniu Arabów palestyńskich. Partja Muftiego prowadzi politykę ultranacjonalistyczną, negując na każdym kroku deklarację Balfoura i zwalczając imigrację żydowską do Palestyny. Zwalcza ona mandat, gdyż ten powstał na podstawie deklaracji Balfoura.

Drugą bardzo ważną pozycją wpływów partji Husseinów jest najwyższa Rada Muzułmańska, na czele której stoi mufti Jerozolimy Hadż emir el Husseini, który brał udział w rozruchach z r. 1929. Mufti jest

młodym człowiekiem, odznaczającym się wielką ambicją. Chce on za wszelką cenę odegrać pierwsze skrzypce w ruchu panarabskim i pansilamskim. Dzięki inicjatywie muftiego zwołany został w r. 1931 do Jerozolimy kongres panislamski.

Drugiem poważnem stronnictwem w Palestynie jest stronnictwo Naszaszybiego, na czele którego stoi b. burmistrz Jerozolimy, Rageb Bej Naszaszybi.

Stronnictwo to również zwalcza deklarację Balfoura oraz imigrację żydowską do Palestyny. Jest ono jednak mniej agresywne i wykazuje tendencje do współdziałania z rządem palestyńskim.

Trzeciem stronnictwem jest partja „Istaklal" (Niezależność). Stronnictwo to obejmuje element młodej generacji miejskiej i wysuwa hasła bojowe. Stronnictwo to zwalcza mandat.

Czwartem stronnictwem jest nowoutworzone stronnictwo reformy, na czele którego stoi nowowybrany burmistrz Jerozolimy, dr. Chaldi. Stronnictwo to ogłosiło coprawda swój program polityczny, jednakowoż z dotychczasowych posunięć faktycznych tej partji trudno wnioskować o charakterze ich programu. W zakończeniu należy również wspomnieć o istniejącym związku młodzieży arabskiej. Jest to związek bardzo ruchliwy, wykazujący dużo inicjatpwy i energji. Jego działalność wpływa na intensyfikację życia politycznego Arabów.

Komunikacja automobilowa w Palestynie

(pw) Ruch automobilowy w Palestynie rozpowszechnił się dopiero po wojnie światowej. Przed wojną ten środek lokomocji był w Palestynie prawie że nieznany. W r. 1922 ilość automobili w Palestynie wynosiła 400 sztuk. Ilość ta zwiększa się z roku na rok, osiągając w r. 1933 cyfrę 6.126 sztuk. Ruch automobilowy w Palestynie jest w chwili obecnej bardzo ożywiony, zarówno w miastach jak i w komunikacji międzymiastowej. Autobusy, kursujące między miastami, stanowią w Palestynie wielką konkurencję dla kolei. W r. 1931 Palestyna importowała 665 automobili o wartości ŁP. 115.000, w r. 1932 — 760 automobili o wartości ŁP. 146.000, w r. 1933— 1.969 automobili o wartości ŁP. 371.000. W okresie 4-ch lat, od r. 1926 do r. 1930 ruch automobilowy w Palestynie wzrósł o 100%.

PRZEGLĄD PRASY

Redakcja „Haarec" wydała w dn. 2 sierpnia r. b. specjalny dodatek, poświęcony stosunkom gospodarczym polsko-palestyńskim. Dodatek zawiera m. in. artykuły p. wiceministra przemysłu i handlu, d-ra Franciszka Doleżala, referentki dla spraw Bliskiego Wschodu M. P. i H. p. Jadwigi Wojstomskiej i redaktora tegoż dodatku p. S. Philipsona.

W artykule p. t. „Stosunki handlowe między Polską a Palestyną" p. minister dr. Fr. Doleżal omawia możliwości rozbudowy stosunków gospodarczych między obu krajami. Podkreśla on, iż dzięki znacznej obniżce cła w Polsce na pomarańcze, wzrośnie w wielkiej mierze eksport tychże z Palestyny do Polski. Zwraca również uwagę na pierwszorzędny czynnik rozwoju tych stosunków, jakim jest element emigrantów żydów polskich w Palestynie, albowiem „emigranci ci złączeni są silnemi węzłami uczuciowemi z Polską". Zdaniem p. ministra „sprawa wymiany towarów między Polską a Palestyną ma przed sobą wielkie możliwości rozwoju".

P. Jadwiga Wojstomska w artykule p. n. „Stosunki handlowe polsko-palestyńskie a traktat handlowy między Polską a Anglją" omawia prawne podstawy rozwijających się stosunków gospodarczych między Polską a Palestyną, wskazując przytem, iż Palestyna, jako kraj mandatowy, korzysta z ulg i przywilejów, przyznawanych Anglji na podstawie zawieranych traktatów i umów międzynarodowych. Główną podstawą prawną polsko-palestyńskich stosunków handlowych jest układ handlowy i morski, zawarty w Warszawie między Polską a W. Brytanją w dn. 26 listopada 1923 r. oraz dodatkowa umowa, podpisana w Londynie dnia 27 lutego 1935 r. Zdaniem p. Wojstomskiej umowa ta jest korzystna dla Palestyny, albowiem rozszerza ona w znacznej mierze zasięg eksportu z Palestyny do Polski.

„Haarec" z dn. 7 sierpnia b. r. omawia obecną sytuację w przemyśle palestyńskim. Autor wskazuje na konieczność wprowadzenia radykalnych zmian w dotychczasowej polityce celnej rządu palestyńskiego.

„Haolam" z dn. 8 sierpnia b. r. zamieszcza dłuższą korespondencję o stanowisku Palestyny w handlu międzynarodowym. Autor wskazuje, iż import Palestyny stale wzrasta i w ostatnim roku był większy, niż import Syrji, Iraku lub Transjordanji.

„Der Najer Morgen" w korespondencji z Palestyny z dn. 12 sierpnia b. r. wskazuje na niesprawiedliwe wyznaczenie przez rząd palestyński kwoty ŁP. 36.000 na rzecz szkolnictwa żydowskiego w Palestynie z ogólnej kwoty ŁP. 235.000, przeznaczonych na ten cel w budżecie za r. 1935/36. Zdaniem korespondenta, wszelkie objektywne obliczenia oznaczyłyby kwo-

tę conajmniej ŁP. 100.000, jaka przypada proporcjonalnie na ludność żydowską, ze względu na jej liczebność i udział w dochodach rządu.

„Nowy Dziennik" z dn. 13 sierpnia b. r. zamieszcza artykuł p. P. Wasermana p. t. „XIX-ty Kongres Sjonistyczny wobec aktualnych zagadnień gospodarczych Palestyny". W artykule tym autor zwraca uwagę na szereg zagadnień gospodarczych, które powinny być rozpatrzone na najbliższym Kongresie. Odnośnie zagadnienia racjonalizacji inwestycyj występuje przeciwko dotychczasowej monokulturze cytrusowej w Palestynie, wskazując przytem, iż „nie należy całego życia gospodarczego oprzeć wyłącznie na jednej gałęzi produkcji, gdyż jest to równoznaczne z postawieniem na jedną kartę całego dobytku gospodarki narodowej. Jeden nieurodzaj albo też częściowa utrata rynków zbytu, byłby równoznaczny z katastrofą gospodarczą kraju. Ryzyko możliwych kryzysów rozłożone być powinno na cały szereg niezależnych od siebie czynników, rolnictwa, przemysłu i handlu".

Autor zwraca również uwagę na konieczność samodzielności w poczynaniach gospodarczych społeczeństwa żydowskiego w Palestynie, podkreślając, że „nie należy polegać na Anglji, której zainteresowania w sprawach gospodarczych dotyczą przedewszystkiem spraw własnej gospodarki narodowej, własnego przemysłu i handlu, a w najlepszym wypadku spraw gospodarczych całego Imperjum Brytyjskiego, a to w znaczeniu macierzy i dominjów a nie kolonij i mandatów. Musimy nasz odcinek gospodarczy własną inwencją oraz własnemi środkami stale wzmacniać i utrwalać. Jesteśmy „państwem w drodze", które samo ma budować swoją przyszłość i ta działalność winna się wykazać nietylko w sprawach politycznych, lecz także i gospodarczych".

„Jüdische Rundschau" z dn. 13 sierpnia r. b. omawia w związku z likwidacją palestyńskiej fabryki jedwabiu „Meshi" sprawę dumpingu japońskiego, który przybiera zatrważające rozmiary.

„Dawar" zamieszcza artykuł p. inż. Strausa o możliwościach rozwoju przemysłu maszynowego w Palestynie, wskazując, iż w chwili obecnej są wszelkie dane, by ta gałąź przemysłu rozwinęła się racjonalnie.

„Gazeta Handlowa" wydała nowy numer, poświęcony życiu gospodarczemu Palestyny. Numer ten zawiera szereg artykułów, dotyczących najważniejszych zagadnień życia gospodarczego Palestyny, a m. inn. artykuły p. ministra d-ra Franciszka Doleżala, referentki M. P. i H. p. J. Wojstomskiej, dyrektora Polsko-Palestyńskiej Izby Handlowej, inż. J. Thona, d-ra Kurta Nawratzkiego, generalnego sekretarza Palestyńsko-Polskiej Izby Handlowej w Tel-Awiwie p. J. Grosskopfa, Ryszarda Lichtheima i innych.

Dyr. J. Thon w artykule „Bilans półroczny handlu polsko-palestyń-

skiego" przeprowadza analizę rozwijających się stosunków gospodarczych między Polską a Palestyną. W zakończeniu swych wywodów autor wskazuje na wielkie możliwości, istniejące w rozbudowie stosunków gospodarczych między wspomnianemi krajami, przyczem zaznacza, iż „Polsko-Palestyńska Izba Handlowa w dalszym ciągu czynić będzie wszystko, by zwiększyć obroty między Polską a Palestyną, i doprowadzić je do stanu, który leży w najlepiej pojętym interesie obu krajów".

P. S. Tolkowsky w artykule „Perspektywy palestyńskiego przemysłu cytrusowego" wskazuje na to, „iż czas trwania transportu, zarówno lądowego, jak i morskiego od centrów produkcji Hiszpanji i Włoch do centrum konsumpcji w różnych krajach europejskich, jest znacznie krótszy niż z Palestyny i proporcjonalnie tańszy. Pozatem Hiszpanja i Włochy wysyłają swe owoce przy transporcie lądowym luźno i bez pakowania w skrzynie. Skrzynie, papier, gwoździe i obręcze, podwyższają znacznie koszty transportu. Autor nawołuje eksporterów i plantatorów do ścisłego współdziałania. Korporacja taka zwiększyłaby inicjatywę i przyczyniłaby się do zwalczania wszelkich przeszkód i do zdobycia nowych rynków zbytu.

P. Ryszard Lichtheim w artykule „Zagadnienie ubezpieczeń w Palestynie", wskazuje na konieczność utworzenia centralnej instancji, któraby sprawdzała bilanse towarzystw ubezpieczeniowych w Palestynie i tem samem miała pieczę nad ich działalnością. W zakończeniu artykułu, autor powiada: „Przemysł ubezpieczeniowy w Palestynie znajduje się w fazie stałego i wzrastającego rozwoju. W miarę postępu życia gospodarczego i rozleglejszego stosowania metod europejskich, w miarę wzrostu uświadomienia gospodarczego społeczeństwa, również sprawa ubezpieczeń zyska nowych zwolenników. Dlatego też palestyńskie towarzystwa ubezpieczeniowe, które powstały obok towarzystw zagranicznych, mają doskonałe horoskopy na przyszłość".

„Nowy Dziennik" zamieszcza wywiad z p. M. Czertokiem, członkiem egzekutywy Agencji żydowskiej p. t. „Czy konflikt włosko-abisyński wpłynie na stosunki w Palestynie". W odpowiedzi na stawiane zapytania p. Czertok oświadcza: „Wojna włosko-abisyńska, jeśli ograniczy się do granic konfliktu lokalnego, nie może spowodować jakichkolwiek groźnych powikłań politycznych w Palestynie. Powiedziałbym nawet, że wręcz przeciwnie, agresywna wojna Włoch przeciwko Abisynji, przyczyni się do osłabienia orjentacyj pro-włoskich wśród Arabów i tem samem wzmocni stanowisko Anglji. Sympatje bowiem Arabów są po stronie Abisynji. Jednakże pod względem psychologicznym wojna w Abisynji może nam zaszkodzić w Palestynie, ponieważ wzmocni pewne nastroje, panujące w obozie arabskim, który liczy na jakiś nowy kataklizm.

„Chwila" z dn. 20 września zamieszcza korespondencję p. mgr.

O. Rottenstreicha w sprawie runu na banki palestyńskie, który został spowodowany paniką, wytworzoną na tle niepokoju w związku z pogłoskami o wybuchu wojny włosko-abisyńskiej. Wskazuje na to, iż banki żydowskie upłynniły natychmiast wszelkie rezerwy, chcąc uspokoić niczem nieuzasadnioną panikę. Autor wskazuje, iż w chwili obecnej panika ustała, dzięki „spokojnej postawie dużych banków".

„Jüdische Rundschau" z dn. 17 września porusza sprawę bijatyk między Arabami i żydami, które ostatnio coraz częściej mają miejsce. Autor nawołuje do zainteresowania się temi nawskroś szkodliwemi objawami, mogącemi zaszkodzić spokojnej i konstruktywnej pracy w Palestynie.

„Przegląd Współczesny" w numerze lipcowym i sierpniowym zamieszcza większą pracę p. d-ra S. Stendiga p. t. „Polska a Palestyna". Starannie opracowany artykuł oparty jest na materjale źródłowym i przedstawia rozwój wzajemnych stosunków handlowych i kulturalnych między Polską a Palestyną.

P. W.

KOMUNIKATY
Polsko-Palestyńskiej Izby Handlowej

PLENARNE POSIEDZENIE ZARZĄDU I RADY POLSKO-PALESTYŃSKIEJ IZBY HANDLOWEJ.

W dniu 10 września r. b. odbyło się plenarne posiedzenie Zarządu i Rady Polsko-Palestyńskiej Izby Handlowej. Na posiedzeniu tem obecni byli prawie wszyscy członkowie władz Izby. Posiedzenie, któremu przewodniczył prezes Izby, p. Lewite, zaszczycili swą obecnością pp. konsul Rzplitej w Tel-Awiwie p. Stanisław Łukaszewicz, oraz prezes Palestyńsko-Polskiej Izby Handlowej w Tel-Awiwie, konsul M. Chelouche. W posiedzeniu brali udział członkowie Rady pp. prezes dr. J. Landau, A. Gepner, prezes M. Mayzel, dyr. A. Perlmutter, dr. H. Ritterman, dr. W. Sachs, inż. S. Szereszewski i senator R. Szereszowski, oraz członkowie pp. inż. Riger, sędzia M. Friede, dyr. dr. E. Horowitz, radca E. Milstein, adw. B. Ołomucki, dr. H. Szoszkies i inż. M Temkin. Biuro Izby reprezentowali pp.: A. Anker i inż. J. Thon.

Na wstępie prez. Lewite powitał obu gości, wskazując na doniosłość prac polskich placówek konsularnych w Palestynie, stanowiących dziś siedzibę 200.000 polskich żydów. Kontakt osobisty przedstawicieli rządu polskiego w Palestynie ze społeczeństwem żydowskiem na miejscu, oraz z miarodajnemi instytucjami w Polsce, w dużej mierze przyczynia się do wzrostu i rozbudowy stosunków gospodarczych i kulturalnych między obu krajami. Poważną rolę w tej dziedzinie może również odegrać siostrzana instytucja Palestyńsko-Polska Izba Handlowa w Tel-Awiwie, z którą Izba warszawska utrzymuje od pierwszej chwili jej powstania najżywszy kontakt.

W odpowiedzi p. konsul Łukaszewicz powitał zebranych pozdrowieniem „Szalom". Mówca oświadczył, że przez cały czas swego urzędowania stara się on, przez osobiste zetknięcie ze wszystkiemi gałęziami gospodarki palestyńskiej, oraz różnemi sferami tamtejszego społeczeństwa, nawiązać bliskie stosunki. Wskazuje na konieczność uruchomienia własnej linji towarowej Polsko-Palestyńskiej, która ożywi wzajemną wymianę towarów.

Z kolei prezes Lewite przedstawia działalność Izby w ostatnim okresie. Naczelnem wskazaniem, którem kierował się zarząd Izby przy swej pracy, było jaknajszersze rozbudowanie wzajemnych stosunków gospo-

darczych, czego dowodem są bezustannie rosnące cyfry eksportu i importu polsko-palestyńskiego. Izba poświęciła wiele uwagi kwestji komunikacji handlowej, w szczególności przyśpieszeniu biegu okrętów oraz obniżeniu stawek przewozowych, celem zwiększenia zdolności konkurencyjnej towarów. Liczne zabiegi poczyniono też w dziedzinie usprawnienia poczty lotniczej, w związku z czem członkowie zarządu Izby odbyli w Warszawie oraz Jerozolimie szereg konferencyj z czynnikami rządowemi. Izba wydelegowała pozatem swoich przedstawicieli do Palestyny, celem zebrania najaktualniejszego materjału, odnoszącego się do stanu przemysłu palestyńskiego, oraz do Lucerny — dla kontynuowania rokowań z czołowymi przedstawicielami życia palestyńskiego w sprawach prac Izby.

Szczegółowe sprawozdanie z działalności biura Izby złożył dyr. inż. J. Thon. Praca biura Izby rozszerza się stale we wszystkich referatach. Rośnie liczba interesantów i poświadczonych faktur. Zwiększają się cyfry nakładu wydawnictw Izby oraz liczba członków. Następnie zdaje sprawę ze swego pobytu w Lucernie, w czasie którego, zgodnie z uchwałami zarządu, odbył konferencję w sprawie zorganizowania wielkiej wystawy palestyńskiej w Polsce. Pozatem prowadził rozmowy w sprawie Targów Lewantyńskich i udziału w nich Polski, wreszcie w sprawach przesiedleńczych związanych z emigracją stanu średniego z Polski do Palestyny.

W dyskusji, która się rozwinęła nad obu referatami sprawozdawczemi, pierwszy zabrał głos wice-prezes zarządu, sędzia M. Friede, zwracając uwagę na wielką doniosłość, jaką ma udział Polski w Targach Lewantyńskich. Należy przeprowadzić odpowiednią selekcję wystawców, by udział Polski był jaknajbardziej skuteczny. Pozatem mówca porusza kwestję własnej towarowej linji okrętowej. Konsul Łukaszewicz przyłącza się do zdania o niezwykłej ważności Targów Lewantyńskich, podkreślając że Wystawa Polska na Targach w r. 1934 zdziałała propagandowo bardzo wiele.

W dalszej dyskusji zabrali głos pp. radca Milstein, konsul Chelouche, dyr. Perlmutter, adw. Ołomucki, dr. Ritterman i inni, poczem sprawozdanie prezydjum i biura Izby przyjęto jednogłośnie do zatwierdzającej wiadomości.

DELEGAT IZBY W LUCERNIE.

W Lucernie bawił podczas ostatniego kongresu sjonistycznego, dyrektor Izby, inż. J. Thon, który w myśl podjętych przez Zarząd Izby uchwał, odbył szereg konferencyj z przedstawicielami Dyrektorjów Keren Hajesod, Keren Kajemet, z delegacją Związku Przemysłowców w Palestynie i dyrekcją Targów Lewantyńskich w Tel-Awiwie. Konferencje te

dotyczyły działalności Polsko-Palestyńskiej Izby Handlowej, w szczególności zaś sprawy ożywienia wymiany towarowej między Polską a Palestyną, zorganizowania Wystawy Palestyńskiej w Polsce, i udziału Polski w nadchodzących Targach Lewantyńskich w Tel-Awiwie, 1936 r.

KONSUL ST. ŁUKASZEWICZ W POLSKO-PALESTYŃSKIEJ IZBIE HANDLOWEJ.

Dnia 6.IX b. r. o godz. 13.30 złożył wizytę w Polsko-Palestyńskiej Izbie Handlowej konsul Rzplitej Polskiej w Tel-Awiwie, p. St. Łukaszewicz. Pana konsula przyjęli, w imieniu Izby, prezes Leon Lewite, wiceprezes sędzia Maksymiljan Friede, oraz dyrektor Artur Anker.

Odbyła się konferencja, na której omówiono szereg aktualnych spraw, związanych z rozwijającemi się stosunkami gospodarczemi polsko-palestyńskiemi.

PRZEDSTAWICIELE ŻYCIA GOSPODARCZEGO PALESTYNY W IZBIE.

Ostatnio odwiedzili Izbę dyrektor Polskiej Kasy Opieki w Tel-Awiwie, p. Piech, prezes Palestyńsko-Polskiej Izby Handlowej w Tel-Awiwie, p. M. Chelouche, prezes H. Farbstein, komisarz awaryjny polskich towarzystw ubezpieczeniowych, p. Freimann oraz wybitni przedstawiciele życia gospodarczego Palestyny, m. inn. p. Gerson, dyrektor firmy „Frutarom“ i p. Juda Blum.

HAGAMAL HAMEOFEF W TEL-AWIWIE.

W Warszawie bawi obecnie przedstawiciel Aeroklubu w Tel-Awiwie, „Hagamal Hameofef“, p. inż. D. Halberstadt, który zajmuje się sprawą nawiązania bliższego kontaktu z polskim przemysłem lotniczym. Izba, na prośbę p. inż. Halberstadta, poczyniła szereg kroków, zmierzających do umożliwienia zakupu szybowców dla Aeroklubu w Tel-Awiwie w Państwowych Zakładach Lotniczych.

ZAŁOŻENIE POLSKO-PALESTYŃSKIEGO BANKU EMIGRACYJNEGO.

Od dłuższego czasu dawał się odczuć brak centralnej instytucji, któraby miała na celu ułatwienie i popieranie emigracji do Palestyny

stanu średniego żydostwa polskiego, a w szczególności średnich i drobnych przemysłowców, rzemieślników i chałupników.

Grono działaczy społecznych i gospodarczych, grupujących się dokoła Polsko-Palestyńskiej Izby Handlowej, w zrozumieniu konieczności powstania takiej instytucji i w uzupełnieniu działalności Izby, podjęło prace organizacyjne, mające na celu uruchomienie takiej placówki.

Ostatniego tygodnia został zakończony I-szy etap tych prac przez zatwierdzenie statutu tej instytucji p. n. Polsko-Palestyński Bank Spółdzielczy Emigracyjny i Ekspedycyjny z odp. ogr. w Warszawie.

Bank ten ma za zadanie ułatwienie emigracji wspomnianych elementów przez udzielanie kredytów na cele związane z przesiedleniem się tych osób i przeniesieniem ich przedsiębiorstw, od lat nieczynnych, do Palestyny.

Podjęta niedawno szeroka akcja organizacyjna spotkała się z odpowiedniem zrozumieniem sfer społeczeństwa żydowskiego. Akces do pracy Banku zgłosiło szereg poważnych instytucyj społecznych, gospodarczych i finansowych, tak na terenie Polski, jak i Palestyny, skąd m. in. wpłynęły zgłoszenia 2 poważnych banków.

Akcja werbunkowa obejmie zarówno osoby fizyczne, jak i instytucje i organizacje na terenie całego państwa polskiego.

Należy się spodziewać, że społeczeństwo żydowskie w Polsce, w pełnem zrozumieniu doniosłości podjętej inicjatywy, umożliwi jej należyte przeprowadzenie przez szybkie zgłaszanie się w poczet członków nowopowstającej instytucji. (Adres tymczasowy: Warszawa, Fredry 10).

INFORMACJE O PRZEMYŚLE I RZEMIOŚLE PALESTYNY.

Polsko-Palestyńska Izba Handlowa podaje do wiadomości, iż Referat Przemysłu i Rzemiosła został ostatnio zaopatrzony w najnowsze materjały, dotyczące wszystkich gałęzi przemysłu i rzemiosła Palestyny. Zainteresowani mogą się zgłaszać codziennie od 12 do 2-ej popołudniu, oprócz sobót i świąt. Do zapytań należy załączyć znaczek pocztowy na odpowiedź.

POLSKO-PALESTYŃSKA IZBA HANDLOWA ROZSZERZA SWOJĄ DZIAŁALNOŚĆ W DZIEDZINIE TURYSTYKI.

Ostatnie tygodnie przyniosły poważny wzrost liczby turystów, udających się z Polski do Palestyny. Są to w pierwszym rzędzie przemysłowcy i kupcy, którzy są pionierami rozbudowy stosunków gospodarczych między obu krajami, w wielu dziedzinach, do tej pory niewykorzystanych. Osoby te chcą często w czasie krótkiego pobytu w Palestynie zapoznać się

możliwie dokładnie z całym krajem, w szczególności zaś ze zdobyczami żydowskiego dzieła odbudowy. W związku z tem należy nadmienić, że uruchomienie obok „Polonji" statku „Kościuszko" linji Gdynia—Ameryka, pozwala wobec przyjazdu tych okrętów kolejno co niedzieli i odjazdu w następną środę, dowolnie regulować czas pobytu w Palestynie, zależnie od potrzeb w ramach 10, 17 i t. d. dni.

Uwzględniając dawno wyrażane życzenia szerokich kół turystów, postanowiła Polsko-Palestyńska Izba Handlowa, organizująca od kilku lat przejazdy do Palestyny, obecnie przystąpić do przeprowadzenia wycieczek po Palestynie. P. P. I. H. przygotowała szczegółowy program zwiedzania kraju, który pozwoli w okresie 10-dniowym zapoznać się z najważniejszemi punktami miasta i wsi Palestyny, pozostawiając również możność zetknięcia się z odpowiedniemi kołami gospodarczemi. Pierwsza taka wycieczka ruszy dn. 9 października z Polski, udając się do Palestyny s/s „Polonia". Po 10-dniowym pobycie w Palestynie wróci wycieczka dn. 28 października s/s „Kościuszko" do Konstancy. Spodziewać się należy, że inicjatywa P. P. I. H., pozwalająca turystom korzystać nietylko z fachowego kierownictwa w czasie pobytu w Palestynie, ale i z możności przejazdu obu wielkiemi okrętami transatlantyckiemi Linji Polsko-Palestyńskiej, spotka się z należytem uznaniem ze strony społeczeństwa.

Wszelkich informacyj w sprawie wycieczki, cen, formalności i t. d. udziela Polsko-Palestyńska Izba Handlowa, Warszawa, Fredry 10. Do zapytań należy załączyć znaczek pocztowy na odpowiedź.

WYCIECZKA INŻYNIERÓW I PRZEMYSŁOWCÓW DO PALESTYNY.

Związek Chemików Żydów dla Rozwoju Przemysłu Chemicznego w Palestynie urządza pod egidą Polsko-Palestyńskiej Izby Handlowej wielką wycieczkę inżynierów i przemysłowców do Palestyny. Wycieczka ta ma na celu zaznajomienie jej uczestników z obecnym stanem rozwoju technicznego i przemysłowego Palestyny, oraz umożliwienie nawiązania bezpośrednich stosunków gospodarczych między technikami i przemysłowcami żydowskimi z Polski a przemysłem palestyńskim. Wycieczka będzie oficjalnie podejmowana przez szereg centralnych organizacyj i zrzeszeń gospodarczych w Palestynie z Agencją Żydowską i Związkiem Przemysłowców na czele. Program wycieczki obejmuje m. inn. zwiedzanie największych fabryk i urządzeń technicznych Palestyny.

Wycieczka wyruszy z Polski dnia 23 października.

Wszelkich informacyj i szczegółów o wycieczce udziela: Związek Chemików Żydów, Warszawa, Królewska 23 i Polsko-Palestyńska Izba Handlowa, Warszawa, Fredry 10.

NOWOZAŁOŻONE PRZEDSIĘBIORSTWA W PALESTYNIE

Spółki akcyjne — a.
Spółki firmowe — f.
Spółdzielnie — s.

Rolnictwo.

„Kibuc Haszomer Hacair, Kwucat Poalim Lehitjaszwut Szytufit, Ltd.", Chedera (s) — osiedle rolne.

Ruch budowlany.

„Bural Workers Housing Co., Ltd." (a) — ŁP. 15.000, — budowa domów robotniczych; The Palestine Drainage and Amelioration Co., Ltd. (a) — ŁP. 50.000, — roboty drenażowe; Edel Schiffer Apartments, Ltd., Hajfa (a) — ŁP. 5.000 — budowa domów; Chewra Meuchedet Lepituach Szerutei Hacibur Biszchunat Hadarom, Ltd. (a) — ŁP. 5.000 — prace budowlane; Chewrat Hakodchim Birchowot, Ltd. (a) — ŁP. 2.000 — wiercenie studzien; Chewra Leszikun Amami, Ltd. (a) — ŁP. 5.000 — prace budowlane; Perlman-Lurie, Tel-Awiw (f) — biuro budowlane; Szikun Hapoel Hamizrachi Aguda Szytufit, Ltd., Hajfa (s), rozwój przedmieść; „Hamigdal", Hajfa (f) — budowa domów.

Przemysł.

„Galil" Meiselman (f), Hajfa — produkcja mebli; „Carmel Film", Tel-Awiw, (f) — produkcja i eksploatacja filmów; „Orneon, M. Bedri & A. I. Gartner", Tel-Awiw (f) — rury do oświetlenia neonowego; „Sziglit", Hajfa, (f) — produkcja lodów; „Salki", Hajfa (f) — fabryka wyrobów metalowych; „The Palestine Milling and Trading Co., Ltd. (a)— ŁP. 35.000 — uprawa i łuszczarnia ryżu; „Anf, Bard & Barbir", Hajfa— produkcja wyrobów cukierniczych i czekolady; „Malca-Products, Perlman & Freund", Tel-Awiw (f) — produkcja przetworów owocowych; „Zohar", Tel-Awiw (f) — dachówki i wyroby mozaikowe; „Klija, Bet Charoszet Lerehitim Kluim Wekfufim", Tel-Awiw (f) — fabryka mebli; Bejt Charoszet Lerehitim „Nel", Tel-Awiw (f) — fabryka mebli; „Halitusz", Tel-Awiw (f) — fabryka płynów do czyszczenia luster i szkła; „Cohen & Auerbach", Tel-Awiw — fabryka mebli; „American Leather Clothing and Tailoring Co.", Tel-Awiw (f) — fabryka odzieży skórzanej;

Bejt Charoszet Lenaalaim Moderniim „Nawa", Tel-Awiw (f) — fabryka obuwia; „Patent Beton — Aszpa", Tel-Awiw (f) — wyroby cementowe.

Handel.

„Vegetables and Fruits Co.", Hajfa (f) — owoce i warzywa; Machlewath Emek Izrael" (f) — Afule — produkty mleczne; „Ben-Ari, Glesinger & Co.", Hajfa (f) — przetwory mięsne; „Pyrion, Hajfa (f) — owoce; „Bahary and Boulos", Hajfa (f)—zboża; „Sz. Kreisbaum & Sons", Hajfa (f) — artykuły kolonjalne; „The Coffee Stem", Hajfa (f) — artykuły kolonjalne i cukiernicze; „Rifai and Szabit", Hajfa (f) — wyroby damasceńskie; „Hillel, Merkaz Litrufot Ltd." (a) — ŁP. 4.000 — chemikalja i art. farmaceutyczne; „Habokeir", Cattle Supply Co., Ltd. (a) — ŁP. 2.000 — import i eksport bydła; „Paldag", Ltd. (a) — ŁP. 7.000 — artykuły spożywcze; „Palestine Paint Products", Ltd. — ŁP. 3.000 — farby Palestine Star Company, Ltd. (a) — ŁP. 5.000 — firma importowo-eksportowa; „Dutch Trading Co. „Rahel", Ltd. (a) — ŁP. 1.000 — tranzakcje handlowe; „The Arab Manufacturing Co., Ltd. (a) — ŁP. 20.000— narzędzia rolnicze i przemysłowe; „Astar" (a) — ŁP. 2.000 — wyroby perfumeryjne i mydło; „The Near and Middle East Corp." Ltd. (a) — ŁP. 100 — tranzakcje komisowe; „Fiat Palestine Agency, Ltd" (a) — ŁP. 4.000 — maszyny; „Moledet" Publishing Co., Ltd. (a) — ŁP. 2.000— książki; „Assia, Chemical Laboratories Ltd." (a) — ŁP. 7.000 — artykuły farmaceutyczne i kosmetyczne; „Fruit Chemistry Ltd." (a) — ŁP. 10.000 — przeróbka owoców; „Hapirsum", Z. Aszur, Ltd. (a) — ŁP. 1.000 — tranzakcje handlowe; „Sidbern Estates Inc." (f) — owoce; „Haachim Selnick", Ramat-Gan (f) — artykuły spożywcze; „Landwer & Hellmann", Tel-Awiw (f) — artykuły kolonjalne; „Michel Abn Fadil & Sons", Hajfa (f) — manufaktura; „Kalil and Kajal", Gaza (f) — biuro agenturowe; „Mehandess Korenaldi and Co. (a) — ŁP. 1.000 — maszyny i artykuły budowlane; „Anglo-Palestine Export & Import", Rajmond Gorlik and Leon Neustadt, Tel-Awiw (f) — import i eksport; „Joseph Adler & Dipl. Eng. W. Stern", Hajfa (f) — narzędzia i maszyny; „Automobile Equipment Co.", Tel-Awiw (f) — auta i części; „Spektor, Sonestein and Kabak", Tel-Awiw (f) — artykuły kolonjalne; „Morilei Basser Be.", Tel-Awiw; „Uswiwotecka", Tel-Awiw (f) — mięso; „Zerach Plotnicki", Tel-Awiw (f) — bydło, przetwory mięsne i artykuły kolonjalne; „Bet Mischar Lechomrej Binjan Weinstalacja Sanitarit, Jona Cohen & J. Windman" Jaffa, (f) — materjały budowlane i instalacyjne; „Rehit Ejc", Tel-Awiw (f) — drzewo i zamki do mebli.

Rzemiosło.

Hajfa (f) — cieślarstwo; „Pelagim Water Supply Corp.", Tel-Awiw — dostawa wody; „Engineering Corporation of Palestine, Ltd." (a) — ŁP. 50.000 — prace inżynierskie.

Banki i Towarzystwa Ubezpieczeniowe.

„The Eastern Land and Trading Co., Ltd." (a) — ŁP. 7.500 — pożyczki hipoteczne; „The Palestine Trade and Finance Co., Ltd." (a) — ŁP. 1.000 — tranzakcje finansowe; „The British and Foreign Marine Insurance, Co., Ltd.", Jerozolima (f) — ubezpieczenia transportowe; „Jamija Bejt Yibreen At-Taawunija Lit. Taslif, Wat-Tawfir", Chebron (a) — kasa pożyczkowo-oszczędnościowa; „Jamijat Es-Samu At.-Taawunija Lit. Taslif Wat-Tawfir, Chebron (a) — kasa pożyczkowo-oszczędnościowa.

Hotele.

„Selig -Carmi (Weinmann)", Newe Szaanan (f) — cukiernia.

Różne.

„Gal Szmuel Gusman & Dawid Levinson", Hajfa (f) — sprzedaż placów, domów i t. p.; „Eastern Investment and Financing Co., Ltd." (a) — ŁP. 30.000 — biuro finansowo-inwestycyjne; „Israel Water Company, Ltd." (a) — ŁP. 4.000 — prace irygacyjne; „Zorfan Trust Company, Ltd." (a) — ŁP. 1.000 — sprawy powiernicze; „The Arab National Fund Co., Ltd." (a) — place i budowa; „Hamrases", Rechowot (f) — dezynfekcja drzewa; „Express Laundry", Tel-Awiw (f) — pralnia.

Powiększone kapitały.

„General Commercial Banking Corp. Ltd." — z ŁP. 25.000 na ŁP. 40.000; „Palestine Fruit Products Co. „Assis" Ltd." — z ŁP. 20.000 do 35.000; „Palestine Frutarom Ltd." — z ŁP. 16.000 do ŁP. 28.000; „Belgo-Palestine Bank Ltd." — z ŁP. 25.000 do ŁP. 50.000; „Hanoteja, Ltd." — z 50.000 do ŁP. 100.000; „The Palestine Lighterage and Supply Co. Ltd." — z ŁP. 10.000 do ŁP. 20.000; „Keren Hakibuc Hameuchad, Ltd." — z ŁP. 1.000 do ŁP. 10.000; „Palestine Foundries and Metal Works, Ltd." — z ŁP. 30.000 do ŁP. 45.000.

Zmniejszone kapitały.

„National Economical Company, Ltd." — z ŁP. 7.200 do ŁP. 6.480.

K R O N I K A

PALESTYNA

Polityka

MINISTER SPRAW ZAGRANICZNYCH HEDŻASU O SYTUACJI POLITYCZNEJ W PALESTYNIE. Redaktor pisma arabskiego „A Difae“ miał wywiad z p. Fuad Bej Chamson, wiceministrem spraw zagranicznych państwa hedżaskiego. Minister Hedżasu nawiązując do obecnej naprężonej sytuacji politycznej w Europie, i podkreślając obawę wybuchu nowej wojny światowej, podniósł wielką rolę i znaczenie Palestyny dla muzułmanów. Arabowie nigdy nie zrezygnowali i nie zrezygnują z tego kraju, który dla świata muzułmańskiego ma pierwszorzędne znaczenie jako miejsce święte.

DEKLARACJA BALFOURA A OSŁABIONY PRESTIŻ LIGI NARODÓW. Prasa arabska zastanawia się, czy osłabienie wpływu Ligi Narodów przyczyni się do zanulowania deklaracji Balfoura. „Al Islamia“ w większym artykule omawia powyższe zagadnienie, przyczem dochodzi do konkluzji, iż osłabienie Ligi Narodów niewątpliwie przyczyni się do zmniejszenia znaczenia ustanowionych mandatów.

SPRAWA RADY LEGISLATYWNEJ. Sprawa Rady Legislatywnej jest nadal żywo omawiana na łamach prasy arabskiej. Według doniesień niektórych organów prasowych Rageb Bej Naszaszybi miał zgodzić się przyjąć przewodnictwo w przyszłej Radzie Legislatywnej. Opozycja Muftiego nie ma charakteru zasadniczego i powstała naskutek obawy, iż Rada Legislatywna będzie ingerowała w sprawach wchodzących w zakres kompetencyj Najwyższej Rady Muzułmańskiej, na czele której stoi Mufti.

MUFTI W OBRONIE DUMPINGU JAPOŃSKIEGO. Stronnictwo muftiego przedłożyło Wysokiemu Komisarzowi memorjał w sprawie kampanji żydowskich sfer gospodarczych przeciwko dumpingowi japońskiemu. Memorjał wskazuje, że zrealizowanie żądań żydów utrudnienia importu towarów z Japonji wpłynie na wzbogacenie się żydów, w posiadaniu których znajduje się cały przemysł palestyński, a z drugiej strony przyniesie szkodę Arabom, pozbawiając ich tanich produktów japońskich.

OSTRE WYSTĄPIENIE EMIRA ARLESANA PRZECIWKO ANGLJI. Prezes delegacji syryjsko - palestyńskiej w Genewie, emir Arlesan, zamieścił w „Kochaw Al Szarak“, organie partji Wafd w Kairze, ostry artykuł przeciwko Anglji. Autor, nawiązując do ostatniego konfliktu włosko-abisyńskiego, podkreśla, że mądrem posunięciem ze strony Włoch w odpowiedzi na żądanie Anglji byłoby domaganie się od Anglji opuszczenia Egiptu, proklamowanie niezawisłości Palestyny i Transjordanji, zwrócenie Akaby państwu hedżaskiemu oraz zwrócenie 9 emiratów państwu jemeńskiemu.

„PALESTINE“ PRZECIWKO WYSOKIEMU KOMISARZOWI. W związku z przyjęciem wydanem przez Wysokiego Komisarza dla rolników żydowskich, na którem to odegrano poza hymnem angielskim również hymn żydowski „Hatikwa“, zamieścił „Palestine“ większy artykuł, w którym ostro występuje przeciwko Wysokiemu Komisarzowi. Autor artykułu konkluduje, iż Wysoki Komisarz nie jest przyjacielem Arabów, lecz przyjacielem sjonistów.

ZMIANA TAKTYKI STRONNICTWA NASZASZYBIEGO. Rageb Bej Naszaszybi oraz jego stronnictwo zmienili ostatnio swą taktykę w odniesieniu do projektu utworzenia Rady Legislatywnej w Palestynie. Stronnictwo to przeprowadza ostatnio propagandę na rzecz tejże Rady. Według przypuszczeń, stoi to w związku z ewentualnem wysunięciem kandydatury Naszaszybiego przez rząd palestyński na prezydenta Rady Legislatywnej. Stronnictwo Muftiego natomiast nadal prowadzi propagandę przeciwko projektowanej Radzie.

PRASA ARABSKA O KONGRESIE SJONISTYCZNYM. Prasa arabska poświęciła wiele miejsca kongresowi sjonistycznemu w Lucernie. Szczególniej wyróżnił się organ Muftiego „Al Dżamea", który przedrukowywał referaty i przemówienia.

SPRAWOZDANIE O SYTUACJI W SZKOLNICTWIE ARABSKIEM W PALESTYNIE. Partja Muftiego opracowała sprawozdanie o sytuacji w szkolnictwie arabskiem. Rozesłała ona wspomniane sprawozdanie do wyższych urzędników administracji palestyńskiej, do przywódców świata muzułmańskiego i do wybitniejszych osobistości w Europie. Między innemi w sprawozdaniu tem partja Muftiego krytykuje postępowanie rządu palestyńskiego, jakoby było przychylne dla Żydów, a szkodliwe dla Arabów.

ARABSKI WYDZIAŁ PROPAGANDOWY W LONDYNIE. Partja Muftiego postanowiła zorganizować w Londynie wydział dla propagandy arabskiej. Na czele tego wydziału staną pp. Dżemal Hussein i emir Guri.

WIĘKSZA OFIARA NA RZECZ UNIWERSYTETU MUZUŁMAŃSKIEGO W JEROZOLIMIE. Prasa arabska nadal zajmuje się sprawą utworzenia uniwersytetu muzułmańskiego w Jerozolimie. Przypisują temu bardzo wielkie znaczenie polityczne dla sprawy arabskiej. Ostatnio p. Hejdad Abad wyasygnował 100.000 rupji (ŁP. 7.542) na rzecz budowy uniwersytetu muzułmańskiego w Jerozolimie. Pieniądze te przekazał on rządowi palestyńskiemu.

Administracja publiczna

BUDŻET RZĄDU PALESTYŃSKIEGO NA R. 1935/36. Preliminowany budżet rządu palestyńskiego za r. 1935/36 przedstawia się, jak następuje: Dochody szacowane są na sumę ŁP. 5.650.000, t. j. o ŁP. 200 miljonów więcej niż budżet roku ubiegłego i o 100 tys. ŁP. więcej niż wyniosły faktyczne dochody rządu w roku ubiegłym. Z opłat celnych rząd przewiduje dochody w wysokości Ł. P. 2.800.000, z podatków i opłat przy uzyskiwaniu rozmaitych zezwoleń — Ł. P. 1.200.000, z opłat sądowych—ŁP. 700.000, z poczty — ŁP. 350.000, dochody z procentów — ŁP. 165.000. Rozchody szacowane są na sumę ŁP. 4.620.000, czyli o 1.400.000 więcej, niż w roku ubiegłym. Rozchody obejmują następujące pozycje: wydatki na utrzymanie generalnego sekretarjatu — ŁP. 54.000, na utrzymanie sądów — ŁP. 100.000, na cele sanitarne — ŁP. 200.000, na szkolnictwo — 205.000, na gospodarkę rolną — ŁP. 100.000, na badania archeologiczne — ŁP. 22.000, na utrzymanie policji i więzień — Ł. P. 560.000, na utrzymanie Wydziału Imigracyjnego — ŁP. 35.000, Wydziału Statystycznego — ŁP. 7.000, dla celów wojskowych — ŁP. 180.000, na obronę państwa — ŁP. 155.000, budżet poczt i telegrafów — ŁP. 300.000, na specjalne inwestycje w komunikacji pocztowej — ŁP. 170.000, na roboty publiczne — ŁP. 58.000. Pozatem wyznaczono kwotę ŁP. 920.000 na nieprzewidziane roboty publiczne, na inne wydatki — ŁP. 525.000.

WZROST WPŁYWÓW RZĄDU Z TYTUŁU OPŁAT CELNYCH. Dochody rządu palestyńskiego z opłat celnych w miesiącu kwietniu i maju b. r. wynosiły ŁP. 528.000, wobec ŁP. 407.000 w tym okresie r. ub. Nastąpił więc wzrost o 30%.

DOCHODY RZĄDU PALESTYŃSKIEGO Z KOLEI ŻELAZNYCH. Dochody rządu palestyńskiego z kolei żelaznych w r. 1934 wynosiły ŁP. 727.106, podczas gdy w r. 1933 wynosiły tylko ŁP. 591.879.

SUBWENCJE RZĄDU PALESTYŃSKIEGO. W budżecie rządu palestyńskiego za r. 1935/36 przewidziane są następujące subwencje na cele żydowskich instytucyj, a mianowicie: na szkolnictwo — ŁP. 36.000 (w r. ub. — ŁP. 28.000), na cele sanitarne i na opiekę społeczną — ŁP. 14.800 (w r. ub. — ŁP. 7.500), na stacje doświadczalne — ŁP. 6.500 (w r. ub. — ŁP. 4.500). Ogółem więc rząd palestyński przyznał żydowskim instytucjom w roku bieżącym subwencje w wysokości ŁP. 57.550, podczas gdy w r. 1934/35 kwota przyznana wynosiła ŁP. 38.950.

Rolnictwo

SYTUACJA W ROLNICTWIE PALESTYŃSKIEM. Żniwa zakończone zostały już w całym kraju. Pozostały niewielkie tereny obsiane pszenicą, jeszcze nieżżęte. Młocka jest w pełni. Specjalnie pomyślnemi zbiorami odznaczały się tereny w Galilei. Naogół w okręgach północnych zbiór zboża był lepszy, niż w południowych. Zbiór arbuzów również się już rozpoczął. Za owoce te otrzymuje się dobre ceny. Udał się również zbiór melonów, szczególnie w okręgach Akko, Hajfa i Dżenin. W roku bieżącym wzrosły znacznie zbiory ziemniaków. Pomyślne również były zbiory tytoniu. Zbiory warzyw zostały natychmiast rozsprzedane na rynku wewnętrznym. Ceny warzyw znacznie się podniosły, gdyż odczuwa się w Palestynie wielkie na nie zapotrzebowanie. Wielkie upały w końcu maja i na początku czerwca wyrządziły znaczne szkody drzewom owocowym. Ostatnio zaznacza się znaczny wzrost importu owoców z zagranicy. Większe transporty wisien sprowadzono z Cypru, a większe ilości śliwek z Syrji, Włoch i Grecji. Obszary nowozaplantowane w roku bieżącym obejmują mniejsze tereny, niż przypuszczano. Udał się również zbiór bananów. Konsumpcja tego owocu w Palestynie stale wzrasta.

WZROST PRODUKCJI ROLNEJ W PALESTYNIE. O wzroście produkcji rolnej w Palestynie świadczyć mogą dane opublikowane przez spółdzielnię Tnuwa. Spółdzielnia Tnuwa, sprzedająca produkty rolne niektórych osiedli żydowskich, opublikowała ostatnio sprawozdanie ze swej działalności za r. 1934, z której wynika, iż w roku tym sprzedała ona 10,6 miljona litrów mleka, wobec 7 miljonów w r. 1933, i 3,6 miljonów w r. 1930. We wspomnianym roku sprawozdawczym spółdzielnia ta sprzedała jaja, warzywa, owoce i drób za ogólną kwotę ŁP. 101.550 wobec ŁP. 75.432 w r. 1933 i ŁP. 56.649 w r. 1930.

HODOWLA BYDŁA. Rząd palestyński wykazuje wielkie zainteresowanie w kierunku zwiększenia hodowli bydła w Palestynie. Wydział Rolnictwa wysyła do kolonij szereg instrukcyj w kierunku usprawnienia i zracjonalizowania hodowli bydła w kraju. Ostatnio dzięki usiłowaniom rządu, 40.000 sztuk bydła otrzymało szczepionki przeciwchorobowe. Kolonista płaci za każdą szczepionkę 10 milsów.

ZBIÓR POMARAŃCZY I GREJPFRUTÓW. Według sprawozdania Wydziału Rolnictwa rządu palestyńskiego, zbiór pomarańczy w bieżącym sezonie wyniesie 8,5 miljona skrzynek, a zbiór grejpfrutów 1,25 do 1,50 miljonów skrzynek. Wobec małego zbioru jabłek, gruszek i śliwek, ceny tychże znacznie wzrosły. Zbiór oliwek był niepomyślny, a zbiór winogron w Emek Hamizrachi był dobry. Zbiór migdałów był również pomyślny.

ROZWÓJ WARZYWNICTWA W PALESTYNIE. W ubiegłym roku dał się zaznaczyć znaczny wzrost uprawy warzyw w Palestynie, co stoi w związku z coraz to wzrastającą konsumpcją krajową. Dał się również zaznaczyć wzrost importu wszelkich gatunków warzyw.

NOWE OSIEDLE ROBOTNICZE. W pobliżu Herzliji powstaje obecnie nowe osiedle robotnicze. W pierwszym okresie ma być skolonizowanych 30 rodzin robotniczych, z których każda otrzyma 12,5 dunamów gruntu.

AIN SZEMER. Ostatnio podczas wiercenia, napotkano na głębokości 38 m. bardzo bogate źródło wody, dostarczające 200 $m.^3$ wody na godzinę. Kolonja, która dotychczas walczyła z brakiem wody, obecnie posiada dogodne warunki dla rozwoju swej gospodarki rolnej.

RAMAT HASZAWIM. Osiedle to, założone przez Dawida Trietscha, opiera swą gospodarkę na hodowli drobiu. W kolonji zamieszkuje obecnie 40 rodzin, z których każda posiada 4 dunamy ziemi oraz 600 sztuk drobiu. Koloniści zajmują się pozatem uprawą warzyw i plantowaniem cytrusów. Produkty osiedla zbywane są na rynku tel-awiwskim.

KFAR SYRKIN. W okolicy Petach-Tikwa powstaje obecnie nowe osiedle robotnicze p. n. „Kfar Syrkin". Kolonja ta posiadać będzie 105 domków mieszkalnych.

AIN-WERED. Nowe osiedle p. n. „Ain-Wered", w Szaronie, rozwija się bardzo pomyślnie. Każda rodzina posiada do swej dyspozycji 15 dunamów gruntu, z których 7 dunamów przeznaczonych jest na plantowanie cytrusów. W kolonji tej jest bardzo rozwinięte mleczarstwo. Zakupiono 40 krów holenderskich.

GAN-CHAIM. Istniejące od 7-miu lat w pobliżu Kfar Saby osiedle Gan-Chaim, nazwane dla uczczenia imienia d-ra Chaima Weizmanna, rozwija się pomyślnie. Ostatnio buduje się w kolonji 25 nowych domów. Każdy kolonista inwestował ŁP. 1000 na kupno gruntu oraz ŁP. 50 na przeprowadzenie instalacji wodnej.

KIRJAT ANAWIM. Kolonja ta, znajdująca się w odległości 13 km. od Jerozolimy, rozwija się pomyślnie. Obejmuje ona obszar 2.000 dunamów i zamieszkana jest przez 140 osób. Zaledwie 400 dunamów nadaje się pod plantacje owoców, reszta nadaje się do zalesienia. W kolonji jest obecnie 150 krów holenderskich, które dają przeszło 1.500 litrów mleka dziennie. Mleko to sprzedawane jest spółdzielni Tnuwa. W ciągu lipca b. r. kolonja sprzedała spółdzielni Tnuwa 44.000 litrów mleka.

Dla chorych krów wybudowano w kolonji specjalną oborę. Rząd palestyński bada co miesiąc stan zdrowotności bydła przez sporządzenie analiz krwi. Ilość drobiu w kolonji wynosi 3.500 sztuk. W r. 1934 produkcja jaj w kolonji wynosiła 28.000 sztuk. W kolonji dość jest wody dla ludzi i zwierząt, brak jej jest natomiast dla prac nawadniających. Projektuje się wybudowanie wielkiej studni artezyjskiej. W kolonji istnieje również stacja doświadczalna Agencji żydowskiej.

JOKNEAM. Osiedle to, założone przez p. Jehoszua Chankina, obejmuje obszar 20.000 dunamów. Plan kolonizacji osiedla przewiduje skolonizowanie 350 rodzin.

RISZON LE ZION. Zarząd osiedla udzielił w okresie pierwszych pięciu miesięcy b. r. 75 zezwoleń budowlanych na ogólnym obszarze 11.000 m^2 wobec 117 zezwoleń na obszarze 14.000 m^2, udzielonych przez cały rok 1934. Warto zaznaczyć, iż w r. 1933 zabudowano w osiedlu 4.400 m^2, w r. 1932 — 2.400 m^2, a w r. 1931 — 450 m^2.

W ostatnim roku budżetowym 1934/35 dochody zarządu osiedla wynosiły ŁP. 8.565. Zarząd kolonji postawił sobie za cel rozszerzyć znacznie w roku bieżącym roboty publiczne, które obejmować będą budowę dróg i szós, budowę rzeźni oraz gmachu szkolnego.

CHEDERA. Dzięki usilnym staraniom zarządu kolonji, udało się doprowadzić stan zdrowotny kolonji do wysokiego poziomu. W ciągu ostatniego roku nie zdarzył się ani jeden wypadek zapadnięcia na malarję. Kolonja rozbudowuje się szybko, dzięki inicjatywie prywatnej oraz intensywnej pomocy ze strony banków

palestyńskich. Na szczególną uwagę zasługuje pomoc ze strony Anglo-Palestine Banku, który udzielił zarządowi kolonji ŁP. 5.000 na budowę szós i dróg, ŁP. 2.000 na wybudowanie gmachu dla instytucyj rolniczych kolonji i ŁP. 1.500 na pożyczki dla małych posiadaczy ziemskich. Pozatem udzielił on szereg innych pożyczek na cele przemysłowe i dla rzemieślników.

KFAR GIDEON. Osiedle zamieszkuje obecnie 11 kolonistów. W bieżącym roku uprawiono około 3.000 dunamów gruntu. Prawie cały teren jest obsiany zbożami. Zbiór udał się znakomicie. Również warzywa dały pokaźne plony. Wobec łatwego i dobrego zbytu na jaja i inne produkty mleczarskie, koloniści rozbudowali znacznie te gałęzie gospodarki. Warto zaznaczyć, iż podczas zimy 7-miu kolonistów osiedla sprzedało spółdzielni Tnuwa przeszło 10.000 litrów mleka.

BEER TUWIA. Osiedle rozbudowuje się ostatnio w szybkiem tempie. Przeprowadzono instalację wodną, a obecnie buduje się szereg domków mieszkalnych dla kolonistów. Większa grupa żydów niemieckich ma być wkrótce osiedlona w kolonji.

BEN SZEMEN. W osiedlu Ben Szemen wybudowano ostatnio wielką studnię, dostarczającą znacznej ilości wody. Dotychczasowe wieloletnie próby dopiero ostatnio dały pomyślne rezultaty i w ten sposób otworzyły się wielkie możliwości dla rozwoju gospodarki rolnej osiedla. Projektowane jest zintensyfikowanie gospodarki i zaprowadzenie szeregu nowych gałęzi.

31 NOWYCH OSIEDLI ROLNYCH NA GRUNTACH Ż. F. N. Począwszy od roku 1933 powstało na gruntach Ż. F. N. 31 osiedli rolnych, mianowicie:

Awichajal (Emek Chafar) — 1.880 dunamów, skolonizowanych ma być 100 rodzin; Kwucat-Maabarot (Emek Chafar) — 500 dunamów, 40 rodzin; Miszmar-Haszaron (Emek Chafar) — 650 dunamów, 40 rodzin; Moszaw Eliszif (Emek Chafar — 900 dunamów, 50 rodzin; Moszaw Hapoel Hamizrachi (Emek Chafar) — 1.260 dunamów, 70 rodzin; Irgun Hakfar D. (Emek Chafar) — 1.400 dunamów, 80 rodzin; Irgun Intensywi (Emek Chafar) — 1.025 dunamów, 50 rodzin; Chawacelet Haszaron (Emek Chafar) — 735 dunamów, 38 rodzin; Giwat Szpira (Emek Chafar)—1.350 dunamów, 56 rodzin; Moszaw Bnej Binjamin (Emek Chafar) — 680 dunamów, 40 rodzin; Chibat Zion (Emek Chafar) — 1.855 dunamów, 100 rodzin; Ain Haowed (obok Natanji) — 290 dunamów, 17 rodzin; Kwucat Kibuc Hameuchad (obok Herzliji) — 600 dunamów, 60 rodzin; Ramat Hakowesz (obok Kfar Saba) — 630 dunamów, 60 rodzin; Moszaw Maas (obok Bnej Brak) — 930 dunamów, 60 rodzin; Schunat Owdim (obok Petach Tikwa) — 750 dunamów; Bicaron (obok kolonji Gedera) — 1.000 dunamów, 40 rodzin; Irgun Menachem (obok kolonji Gedera) — 1.620 dunamów, 100 rodzin; Kfar Pines (obok Karkuru) — 900 dunamów, 50 rodzin; Irgun Intensywi (obok Karkuru) — 1.125 dunamów, 70 rodzin; Kwucat Miszmarot (obok Pardes Chana) — 250 dunamów, 50 rodzin; Moszaw Jedydja (Emek Chafar) — 875 dunamów, 50 rodzin; Kfar Hess (obok Tel-Mond) — 985 dunamów, 78 rodzin; Moszaw Riszapon (obok Herzlija) — 500 dunamów, 40 rodzin; Irgun Magdiel (obok Magdiel) — 70 dunamów, 30 rodzin; Giwat Chaim (obok Raanana) — 600 dunamów, 40 rodzin; Moszaw Behadraga (obok Petach Tikwa) — 600 dunamów, 47 rodzin; Moszaw Jahud (obok Petach Tikwa) — 425 dunamów, 30 rodzin; Ramat Aharon Ajzenberg (obok Rechowot) — 50 dunamów, 20 rodzin; Moce Alit (obok Jerozolimy) — 400 dunamów, 20 rodzin; Kfar Hachoresz (obok Nahalal) — 4.500 dunamów.

DZIAŁALNOŚĆ TOWARZYSTWA KOLONIZACYJNEGO „KIDMAT KINERET". Towarzystwo „Kidmat Kineret" założone zostało w sierpniu r. 1934 z ka-

pitałem zakładowym ŁP. 60.000, z których ŁP. 25.000 zostało wpłaconych. Przed rozpoczęciem swego dzieła kolonizacyjnego, tow. „Kidmat Kineret" przeprowadziło szereg prób uprawy rozmaitych gatunków warzyw, a w szczególności pomidorów. Próby te udały się wyśmienicie. Towarzystwo sprzedawało tygodniowo w Tel-Awiwie 940 skrzyń pomidorów, za które dzięki ich wysokiej jakości osiągano wysoką cenę. Pozatem towarzystwo to eksportowało pomidory do Anglji, Niemiec, Holandji i Norwegji. Transporty nadchodziły w dobrym stanie, mimo, iż ich przewóz do Anglji trwał 10 dni, a do Norwegji 15 dni. Ceny osiągnięte były dość wysokie. Norwegja nadal poczyniła większe zamówienia.

Tereny, zajęte przez wspomniane towarzystwo, graniczą ze strony północnej ze Syrją, a na południu z wsią arabską „Samra", granicę zachodnią terenów tworzy jezioro Kineret, 7 kilometrów brzegu jeziora należy do wspomnianego towarzystwa.

Tereny towarzystwa obejmują 12.500 dunamów, z tego 5.300 dunamów w nizinie i 7.200 w górach i na pagórkach. W nizinie mają powstać gospodarstwa na obszarach 10-dunamowych. 70% terenów ma być przeznaczonych na uprawę warzyw, a 30% na hodowlę bydła. Gospodarstwa mają prowadzić intensywną hodowlę. Cena jednej działki gospodarczej wyniesie od ŁP. 575 do ŁP. 1.250. Różnica w cenie zależy od wielkości domu mieszkalnego. Szereg prac o charakterze ogólnym przeprowadzi towarzystwo kolonizacyjne na własny koszt. Towarzystwo to nie będzie sprzedawać parceli pod budowę, lecz zabudowane gospodarstwa. Nowe osiedle otrzyma nazwę „Kidmat Kineret" i obejmie 400 gospodarstw. Na terenach górzystych towarzystwo zamierza zaprowadzić uprawę owoców i wina, jak również hodowlę bydła. Biorąc pod uwagę, iż osiedle to będzie się znajdowało w pobliżu granicy syryjskiej, kalkulować się będzie eksport niektórych produktów rolnych. W okresie letnim osiedle zaprowadzi intensywną uprawę warzyw. Temperatura jest w tej miejscowości dość łagodna. „Kidmat Kineret" będzie miało połączenie z Tyberjadą zapomocą stale kursującej motorówki.

Dyrekcja towarzystwa kolonizacyjnego „Kidmat Kineret" składa się z pp.: Dr. Hermana Badta, Maxa Herziga, Maxa Meyera i Juliusa Sanda.

DZIAŁALNOŚĆ TOWARZYSTWA KOLONIZACYJNEGO „HANOTEA". Tow. kolonizacyjne „Hanotea", które dotychczas zajmowało się wyłącznie plantowaniem cytrusów, rozwija ostatnio bardzo ożywioną działalność w kierunku utworzenia nowych gospodarstw mieszanych. Towarzystwo opracowało plan utworzenia nowych osiedli, opartych na intensywnej gospodarce rolnej. Każda jednostka gospodarcza zawierać będzie 20 dunamów, z czego 2 dunamy przeznaczone są na zabudowania, 4 dunamy na plantacje cytrusowe, 4 na plantacje owocowe, pozostałe 10 dunamów nawodnionych, przeznaczonych będzie na uprawę warzyw i na hodowlę bydła. Każdy kolonista otrzyma domek mieszkalny, 300 sztuk drobiu i 2 krowy. Wszelkie prace przygotowawcze, jak również urządzenie samych gospodarstw, a więc plantowanie pomarańczy i innych owoców, zaprowadzenie hodowli bydła i t. p. wykona w pierwszych latach tow. „Hanotea". Ogólne koszty jednej działki wraz z utrzymaniem w pierwszym roku wynosi ŁP. 2.300. Dochody w drugim roku obliczone są na ŁP. 150 z każdego gospodarstwa. Pierwsze osiedle, utworzone na podstawie opracowanego przez tow. „Hanotea" planu, powstaje obecnie w pobliżu kolonji „Natanja". Osiedle to będzie miało dogodne połączenie komunikacyjne z Jerozolimą i Tel-Awiwem.

TOWARZYSTWO KOLONIZACYJNE „GEULA". Istniejące od lat 30-u towarzystwo dla zakupu gruntów, „Geula",

założone przez „Chowwe Zion", dysponuje obecnie kapitałem ŁP. 30.000. Dywidenda, wypłacona przez towarzystwo w roku bieżącym, wyniosła 7%.

PALESTINE AGRICULTURAL WORKS PLANTATION LTD. Nowopowstałe towarzystwo kolonizacyjne Palestine Agricultural Works Plantation Ltd. rozwija bardzo ożywioną działalność. W towarzystwie tem biorą udział m. in. t-wo „Emika" z kapitałem ŁP. 50.000 oraz pp. Sahier i Marx z kapitałem ŁP. 15.000. Towarzystwo to finansowane jest również przez t-wo Palestine Economic Corporation. Dotychczas Palestine Agricultural Works Plantation Ltd. inwestowało w osiedlach żydowskich ŁP. 120.000.

UDZIAŁ Ż. F. N. W ZAŁESIENIU PALESTYNY. W ciągu ostatnich 2-ch lat Żydowski Fundusz Narodowy zasadził 295.172 drzewka na obszarze 1.140 dunamów. Ilość drzewek zasadzonych dotychczas przez Ż. F. N. wynosi 1.237.000, a zalesiony obszar obejmuje 7.513 dunamów.

ZAKUP 2.000 DUNAMÓW GRUNTU PRZEZ ŻYDOWSKI FUNDUSZ NARODOWY. Żydowski Fundusz Narodowy zakupił od Palestine Land Development Corporation 2.000 dunamów, w pobliżu Miszmar Haemek. Na gruntach tych będzie osiedlony kibuc żydów niemieckich „Hazorea".

SZKOŁA ROLNICZA W PARDESS CHANA. Szkoła rolnicza w Pardess Chana zostaje ostatnio rozszerzona. Buduje się gmach, przeznaczony dla internatu.

„PALESTINE LAND DEVELOPMENT CO. LTD." Dyrekcja tow. „Palestine Land Development Co. Ltd." postanowiła wydać nową serję akcyj i podwyższyć kapitał do ŁP. 150.000.

Przemysł

OBECNY STAN PRZEMYSŁU ŻYDOWSKIEGO W PALESTYNIE. Ilość zatrudnionych robotników w żydowskich przedsiębiorstwach przemysłowych w Palestynie wynosi 24.000. Kapitał zainwestowany w tych przedsiębiorstwach wynosi 6,5 miljona funtów, a wartość ich rocznej produkcji Ł. P. 6 miljonów.

INTERWENCJA PRZEMYSŁOWCÓW U WYSOKIEGO KOMISARZA. Delegacja Związku Przemysłowców „Hitachdut Baalej Taasyja" w Palestynie przedłożyła Wysokiemu Komisarzowi żądanie w sprawie wprowadzenia ceł ochronnych przy imporcie produktów przemysłowych do Palestyny, jak również w sprawie utworzenia specjalnego departamentu przemysłowego przy rządzie palestyńskim.

Wysoki Komisarz przyrzekł rozpatrzeć żądania przemysłowców i dać w najkrótszym czasie definitywną odpowiedź w tej materji.

PRODUKCJA GAZU ŚWIETLNEGO W TEL-AWIWIE. Po długich pracach przygotowawczych powstaje obecnie pod kierownictwem inż. Józefa Wirgina przedsiębiorstwo, mające na celu produkcję gazu świetlnego. Przedsiębiorstwo to finansowane jest przez Palestine Trust Co. Nowopowstałe przedsiębiorstwo p. n. „Tel-Aviv-Gas-Corporation" Ltd. z kapitałem zakładowym w wysokości ŁP. 82.000 dostarczy gazu świetlnego dla Tel-Awiwu i okolicy. Kapitał zakładowy powstanie ze sprzedaży 80.000 akcyj po nominalnej cenie ŁP. 1, oraz 40.000 akcyj uprzywilejowanych po 50 milsów. Gazownia powstanie w okolicy Tel-Awiwu i produkować będzie gaz o wysokiej wartości cieplnej (9.000 kaloryj w 1 m^3). Według obliczeń, przedsiębiorstwo wówczas przyniesie dochody, o ile 6% mieszkańców Tel-Awiwu skorzysta z obsługi towarzystwa i każdy konsument zużyje conajmniej 180 m^3 gazu rocznie. Przewidziana cena gazu wyniesie 43 mils. za 1 m^3, czyli o 15% drożej niż w Polsce i w Niemczech. Przypuszcza się, iż przeciętnie konsument zużyje gazu za 725 milsów miesięcznie, zamiast 460 milsów na naftę i ŁP. 1.520 na elektryczność. Instalacje w mieszkaniach prywatnych przeprowadzi przedsiębiorstwo na swój

koszt. Gaz świetlny będzie oczyszczony od wszelkich domieszek trujących.

Przedsiębiorstwo rozpocznie swoją pracę w październiku r. b. Na początku zatrudni ono 25 robotników i urzędników.

SPRAWA CŁA OCHRONNEGO PRZY IMPORCIE PRODUKTÓW PRZEMYSŁU METALURGICZNEGO. Podobnie jak w przemyśle jedwabniczym i produkcji szkła, również i w przemyśle metalurgicznym odczuwa się zupełny brak ceł ochronnych, uniemożliwiający skuteczną konkurencję z importowanemi wyrobami z zagranicy.

Fabryka metalurgiczna „Barzelit", powstała przed trzema laty w Ramat-Gan i produkująca druty żelazne, gwoździe i t. d., wykazała bardzo ożywioną działalność, zdobywając rynek wewnętrzny i zamierzając eksportować do krajów ościennych. W roku ubiegłym fabryka została rozszerzona i przeniesiona do Petach-Tikwy. Obecnie „Barzelit" również przystąpiła do walki z dumpingiem zagranicznym. „Barzelit" importuje surowce w postaci grubego drutu, z którego produkuje drut cienki, kolczasty, siatki, gwoździe i t. p. Pomimo, iż „Barzelit" jest w stanie pokryć zapotrzebowanie całego rynku palestyńskiego, jednak na skutek dumpingu pokrywa zaledwie ¼ ogólnego zapotrzebowania kraju.

Producenci drutu żelaznego Italji, Francji, Belgji, Niemiec i Luksemburgu są zrzeszeni w międzynarodowym syndykacie „Iweco", który koncentruje w swych rękach sprzedaż we wszystkich krajach. Doniedawna Polska nie należała do syndykatu i fabryka „Barzelit" importowała surowiec z Polski. Ostatnio Polska również przystąpiła do międzynarodowego syndykatu, co uniemożliwia fabryce „Barzelit" zakupywanie surowców. Syndykat sprzedaje w Palestynie cienki drut po cenach niższych, niż surowiec i o połowę taniej, niż „Iweco" otrzymuje na innych rynkach. Dzięki premjom eksportowym, udzielanym przez niektóre rządy przemysłowi, syndykat może sprzedawać wspomniane wyroby po cenach wybitnie dumpingowych. Cło na drut żelazny w Palestynie wynosi zaledwie 12%, na gwoździe — ŁP. 2 do ŁP. 4 za tonnę, siatki druciane na owady i drut na produkcję tych siatek jest wolny od opłat celnych. Fabryka „Barzelit", która inwestowała ŁP. 18.000 i w której jest zatrudnionych 60 robotników, przeżywa poważny kryzys. Jedynem rozwiązaniem kwestji jest ustanowienie wysokich ceł ochronnych.

NOWA FABRYKA PRZETWORÓW MIEDZI. W Hajfie powstaje obecnie nowa fabryka przetworów miedzi. Założycielem fabryki jest p. Hirsch, który doniedawna prowadził wielkie metalurgiczne przedsiębiorstwo w Niemczech. Kapitał zakładowy wspomnianej fabryki wyniesie ŁP. 10.000. Maszyny zostają sprowadzone z zagranicy. W ścisłym kontakcie ze wspomnianą fabryką stać będzie analogiczna fabryka syryjska w Aleksandrji. Działalność obu tych przedsiębiorstw będzie uzgodniona, tak że będą one wspólnie zaspakajać wymagania rynków Bliskiego Wschodu.

HUTA SZKLANA „GABISZ".

Wobec braku ceł ochronnych, huta szklana „Gabisz" przeżywa obecnie kryzys. Fabryka ta założona została z początkiem roku 1934 z kapitałem zakładowym ŁP. 10.000. W marcu 1934 r. przystąpiono do budowy fabryki, która uruchomiona została na jesieni tegoż roku. W pierwszym okresie fabryka ta zatrudniała 57 robotników. Ilość robotników wzrosła następnie do 120.

Po kilkumiesięcznej działalności właściciele fabryki inwestowali dalsze ŁP. 4.000. Wobec braku cel ochronnych rynek palestyński został poprostu zalany flaszkami z Niemiec, Czechosłowacji, Japonji, Austrji, Polski, które były tu sprzedawane po cenach dumpingowych, a mianowicie, o 2,5 razy taniej, niż w krajach pochodzenia. Ostatnio odbyło się posiedzenie dyrekcji fabryki, na którem oma-

wiano sprawę zwiększenia kapitału obrotowego do ŁP. 50.000, celem zakupienia nowych maszyn, któreby umożliwiły potanienie kosztów produkcji i konkurencję z wyrobami zagranicznemi. Niektórzy członkowie dyrekcji wysunęli żądanie do rządu palestyńskiego, by ten wprowadził cła ochronne, inaczej bowiem wszelkie inwestycje oraz ulepszenia techniczne nie będą w stanie zwalczyć dumpingu zagranicznego. Po wprowadzeniu ceł ochronnych przez rząd palestyński oraz po przeprowadzeniu reorganizacji przedsiębiorstwa zatrudni ono 150 robotników.

BUDOWA PALESTYŃSKIEJ FABRYKI SZKŁA „FENICJA". Prace budowy fabryki szkła „Fenicja" są już na ukończeniu. Fabryka rozpocznie swoją produkcję w końcu b. r. W pierwszym okresie fabryka zajmie się wyłącznie produkcją szyb. Budową fabryki kierują zagraniczni fachowcy. Zapotrzebowanie Palestyny w ubiegłym roku na szkło taflowe oszacowane było na 600.000 m^2, a zapotrzebowanie Syrji na 300.000 m^2. W bieżącym roku zapotrzebowanie znacznie wzrosło. Fabryka „Fenicja" ma więc zapewniony zbyt swoich wyrobów na rynku palestyńskim i syryjskim. Będzie ona w stanie pokryć połowę zapotrzebowania wspomnianych rynków. Kapitał zakładowy fabryki „Fenicja" wynosi ŁP. 31.000. Towarzystwo „Ifico" (Industrial & Financial Corporation) zakupiło obligacyj 6%-owych na sumę ŁP. 6.000 z prawem zamiany na akcje fabryki „Fenicja".

PRODUKCJA PORCELANY. Pod nazwą „Witrax Erec Isreelit" powstało w Tel-Awiwie przedsiębiorstwo przemysłowe, mające na celu produkcję porcelany, dla rynków palestyńskiego, egipskiego i syryjskiego. Właściciele przedsiębiorstwa wierzą, iż w najbliższym czasie uda im się wyprzeć w zupełności importowane wyroby porcelanowe ze wspomnianych rynków. Dotychczas Palestyna importowała porcelanę z Japonji, Czechosłowacji i Węgier. Ogólny import porcelany do Palestyny wynosi ca. ŁP. 60.000 rocznie. Fabryka produkować będzie porcelanę w różnych gatunkach, rozmiarach i kolorach. Kapitał zakładowy przedsiębiorstwa wynosi narazie ŁP. 1.300.

Kapitał ten jednak już w najbliższym czasie ma zostać powiększonym do ŁP. 10.000. Fabryka rozpoczyna swoją działalność 1 października b. r. i narazie zatrudniać będzie 10 robotników.

POWSTANIE NOWEJ CEGIELNI. Budowa nowej cegielni w Nachlat-Jehuda jest już na ukończeniu. We wrześniu b. r. cegielnia rozpocznie swoją działalność. Konstrukcje żelazne dla tejże cegielni zostały sprowadzone z Czechosłowacji.

JERUSALEM ELECTRIC AND PUBLIC SERVICE CORPORATION. Towarzystwo Jerusalem Electric and Public Corporation ma do zanotowania wielki wzrost abonentów. A mianowicie z 6.172 w dn. 31 marca 1934 r. do 8.243 w dn. 31 marca 1935. r. Wzrost ilości abonentów tłumaczy się napływem imigrantów z Europy, a pozatem większem zużyciem prądu elektrycznego przez okoliczne miasta, jak Ramala, Betleem i Beit Jallah. Pozatem magistrat m. Jerozolimy zużywa coraz więcej prądu przy oświetlaniu ulic i gmachów publicznych. Wkrótce również i stara Jerozolima ma otrzymać oświetlenie elektryczne.

Długość kabli oraz linij transmisyjnych wynosi 80 mil. Wobec zwiększonego zapotrzebowania na prąd, przedsiębiorstwo zamierza założyć obecnie nową elektrownię.

Wobec małego zastosowania w Jerozolimie prądu elektrycznego do celów przemysłowych, cena prądu dla użytku domowego jest stosunkowo wyższa, niż w innych miastach Palestyny. W miarę wzrostu stanu uprzemysłowienia Jerozolimy, stanieje również i prąd elektryczny.

PALESTINE ELECTRIC CORPORATION. Palestine Electric Corporation rozszerza ostatnio swą działalność. W jednej z dzielnic Jaffy, Ajami, utworzono obecnie nową stację transformacyjną. Osiedla arabskie pertraktują z zarządem

Palestine Electric Corporation w sprawie zaprowadzenia instalacyj elektrycznych.

OBNIŻKA CEN PRĄDU ELEKTRYCZNEGO. Towarzystwo elektryczne Ruttenberga obniżyło ceny prądu elektrycznego, przeznaczonego dla celów przemysłowych, o 15%, a dla celów prywatnych z 30 milsów na 27 milsów.

FABRYKA BATERYJ. Pod nazwą „Sul" powstaje obecnie w Tel-Awiwie fabryka bateryj. Kapitał zakładowy fabryki wynosi ŁP. 6.000. Fabryka produkować będzie rocznie 6.000 bateryj do samochodów. Należy podkreślić, iż Palestyna importuje w ciągu roku od 8.000 do 10.000 bateryj, a Syrja około 12.000.

PRZEMYSŁ AUTOMOBILOWY. Pod nazwą „Chewra Erec Isreelit Lemobilim" powstało w r. 1934 w Londynie towarzystwo dla rozwoju przemysłu automobilowego w Palestynie. Towarzystwo to założone zostało przez sjonistów angielskich. W marcu b. r. towarzystwo to otworzyło fabrykę automobili w Hajfie. Fabryka sprowadza narazie części aut z Anglji i montuje je na miejscu. Karoserje są już produkowane na miejscu, przyczem przystosowane są do specjalnych warunków klimatycznych Palestyny, a mianowicie malowane są farbami trwałemi i nieschodzącemi pod wpływem promieni słonecznych. Auta noszą markę fabryki angielskiej, z dodaniem nazwy „Karmel". Produkowane są różne rodzaje aut, jak to: ciężarowe, osobowe i samochody do polewania ulic. Produkcja fabryki znajduje łatwy zbyt na rynku wewnętrznym i istnieją równiez możliwości eksportu do krajów ościennych. Kapitał zakładowy przedsiębiorstwa wynosi w chwili obecnej ŁP. 12.000. Ma on być jednak znacznie podwyższony, przyczem wzrośnie również i produkcja fabryki. Dyrekcja fabryki prowadzi pertraktacje z rządem palestyńskim w sprawie obniżenia stawek celnych przy wwozie do Palestyny części automobili.

PRODUKCJA MASZYN NAWADNIAJĄCYCH. Inż. Emaneul Teiner z Rechowot utworzył obecnie p. n. „Haszkaot Teiner" nowe przedsiębiorstwo przemysłowe, mające na celu produkcję maszyn nawadniających. Maszyny te umożliwią wytwarzanie sztucznego deszczu na określonej przestrzeni. Maszyny te będą miały wielkie zastosowanie w okresie suszy, a w latach normalnych — przy pracach plantacyjnych, gdzie wymagane jest silniejsze nawodnienie. Kapitał zakładowy towarzystwa wynosi ŁP. 5.000. Narazie przedsiębiorstwo zatrudnia 18 robotników.

Maszyny wspomnianej fabryki chronione są specjalnym patentem. Do dn. 20 sierpnia b. r. fabryka wyprodukowała 60 maszyn. Towarzystwo Pica zamówiło w fabryce szereg maszyn, które zastosuje w swoich osiedlach rolnych. Maszyny te mogą mieć wielkie znaczenie dla zintensyfikowania gospodarki rolnej w Palestynie. Istnieją również dobre widoki eksportu tychże maszyn do innych krajów Bliskiego Wschodu.

PRZEMYSŁ CHEMICZNY. Według doniesień prasy palestyńskiej ma wkrótce powstać w Palestynie nowe przedsiębiorstwo chemiczne z kapitałem ŁP. 250.000. Przedsiębiorstwo to będzie pracowało w ścisłym kontakcie z powstającą obecnie fabryką cementu „Szymszon".

UDZIAŁ PALESTYNY W ŚWIATOWEJ PRODUKCJI POTASU. Udział Palestyny w światowej produkcji potasu przedstawiał się w ostatnich latach, jak następuje:

	1934	1933	1932
Niemcy	1.220.000	937.000	787.000
Francja	350.000	330.000	321.000
Stany Zjedn.	140.000	120.000	80.000
Hiszpanja	100.000	95.000	55.000
Rosja Sow.	75.000	40.000	5.000
Polska	35.000	33.000	33.000
Palestyna	7.000	11.000	3.000

PRODUKCJA SOLI. Produkcja soli w r. 1934 w Atlit i w morzu Martwem

wynosiła 9.389.040 kg. Produkcja soli w Palestynie w ostatnich latach przedstawiała się, jak następuje:

1931 — 7.594 tonn
1932 — 8.046 „
1933 — 8.404 „
1934 — 9.389 „

W stosunku do roku 1933 produkcja wzrosła w roku 1934 o 12%.

ROZSZERZENIE DZIAŁALNOŚCI FABRYKI FARMACEUTYCZNEJ „ZORI“. Fabryka farmaceutyczna „Zori“ rozszerzyła znacznie zasięg swojej działalności. Na ostatnio odbytem walnem zgromadzeniu towarzystwa postanowiono podwyższyć kapitał zakładowy z ŁP. 4.000 do ŁP. 7.000.

FABRYKA FARMACEUTYCZNA W JEROZOLIMIE. Przedsiębiorstwo farmaceutyczne „Tewa“ wypuściło już na rynek palestyński pierwsze swe produkty.

„PALESTINE PECTIN CO. LTD.“ Pod tą nazwą powstało ostatnio w Palestynie nowe przedsiębiorstwo przemysłowe, mające na celu fabrykację nowego produktu ubocznego pomarańczy. Nowy produkt, w postaci żelatyny używany będzie do gotowania i pieczenia oraz przy wywoływaniu klisz fotograficznych. Przy przedsiębiorstwie powstało laboratorjum, które przeprowadza obecnie szereg eksperymentów, koniecznych do udoskonalenia produkcji.

Kapitał zakładowy przedsiębiorstwa wynosi ŁP. 4.000, z których ŁP. 1.000 zostało już wpłaconych. Na czele przedsiębiorstwa stoi dr. Bendit. Wspomniany produkt ukaże się na rynku w najbliższym sezonie cytrusowym.

ROZWÓJ FABRYKI „ICEHAR“, Fabryka olejów jadalnych „Icehar“, znajdująca się w Nachlat Icchak, powiększyła ostatnio swój kapitał zakładowy z ŁP. 20.000 do ŁP. 30.000. Fabryka sprowadziła szereg maszyn i urządzeń fabrycznych. Założyciele jej zamierzają w najbliższym okresie powiększyć kapitał zakładowy o dalsze ŁP. 10.000.

Grupa żydów z Gdańska i z Rygi zamierza inwestować w tem przedsiębiorstwie kapitał w wysokości do ŁP. 100.000. Fabryka posiada najnowsze urządzenia techniczne i pracuje według nowoczesnych metod, stosowanych w danej gałęzi produkcji. Przedsiębiorstwo „Icehar“ buduje obecnie również i fabrykę mydła. W ciągu najbliższych trzech miesięcy ukaże się na rynku palestyńskim mydło wspomnianej fabryki. Fabryka „Icehar“ jest drugą po „Shemen“ wielką fabryką, produkującą w Palestynie oleje jadalne. Wyroby tej fabryki są eksportowane do Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej oraz do krajów afrykańskich.

NOWA FABRYKA OLEJU W BAIT WE GAN. W Bait we Gan budują obecnie gmach fabryczny dla fabryki oleju. Założycielami jej są pp. Śpiwak i Silberstein.

PRZEMYSŁ MYDLARSKI. Nowa fabryka mydła „Sherf Soap Factory Co.“ w Riszon le Zion rozpoczęła już swoją działalność. Pierwsze produkty fabryki ukazały się na rynku palestyńskim.

NOWA FABRYKA MYDŁA W RAMAH. We wsi Ramah, znajdującej się pomiędzy Akko a Safedem, powstaje obecnie fabryka mydła. Założycielami tej fabryki są Arabowie.

PRODUKCJA SPIRYTUSU SKAŻONEGO. W ubiegłym roku wzrosła w stosunku do lat ubiegłych produkcja spirytusu skażonego, jak to wskazuje poniższa tabelka:

r. 1932	kg.	211.675
„ 1933	„	342.156
„ 1934	„	493.712

W ubiegłym roku produkcja spirytusu skażonego wzrosła więc o 44%.

FABRYKA MYDŁA „SZEREF“. Fabryka mydła „Szeref“ w Riszon le Zion, założona w końcu ubiegłego roku z kapitałem ŁP. 20.000, wypuściła z końcem lipca b. r. pierwszą serję swych produktów. Fabryka produkuje mydło toaletowe, do prania, proszki mydlane, oraz mydła lecznicze. Mydła wspomnianej fa-

bryki odznaczają się wysoką jakością. Horoskopy dla wspomnianej fabryki są dobre. Cło wwozowe na mydło do prania wynosi obecnie 1 piastr za kg., tak więc w dostatecznej mierze chroni produkcję krajową. Natomiast cło wwozowe na inne rodzaje mydła, wynoszące 25% ad valorem, nie jest wystarczająco wysokie. W ostatnich czasach zwiększył się znacznie import do Palestyny mydeł toaletowych z Japonji.

FABRYKA PAPIERU W ATLIT. Grupa kapitalistów przystąpiła obecnie do budowy fabryki papieru w Atlit.

WIELKA PIEKARNIA W NEWEJ SZANAN. W Newej Szanan ma być wkrótce wybudowana wielka piekarnia. Gmach piekarni obejmie 3 piętra. Piekarnia produkować będzie wszelkie gatunki pieczywa, jak również wyroby cukiernicze. Na czele przedsiębiorstwa stoi dr. Teich z Austrji. Wielki udział w kapitałach przedsiębiorstwa mają żydzi francuscy.

PRODUKCJA WYROBÓW CUKIERNICZYCH. 1-go sierpnia r. b. otworzona została w Akko nowa fabryka wyrobów cukierniczych, która zatrudnia 40 robotników. Właścicielami fabryki są Arabowie, którzy zamierzają nastawić swoją produkcję na eksport. W pierwszym rzędzie jest brana pod uwagę Syrja, jako kraj importujący wyroby cukiernicze.

FABRYKA CZEKOLADY W AKKO. Ostatnio przeniesiona została z Damaszku do Akko fabryka czekolady. Właścicielami jej są Arabowie. Akko przekształca się stopniowo w ośrodek przemysłu arabskiego w Palestynie.

PRODUKCJA PRZETWORÓW OWOCOWYCH. „Palestine Frutarom“ Ltd., założona na początku bieżącego roku, rozwija ożywioną działalność. Przedsiębiorstwo to założone zostało przez grupę kapitalistów żydowskich z Holandji. Zaangażowano wybitnych fachowców, mających długoletnią praktykę w tej gałęzi produkcji. Kapitał zakładowy przedsiębiorstwa, który z początku wynosił ŁP. 16.000, podwyższony został do ŁP. 28.000.

Wytwórczość fabryki obejmuje najrozmaitsze przetwory, sprowadzane dotychczas z zagranicy, a służące jako produkt pomocniczy przy fabrykacji czekolady, cukierków, lemoniady, marmelady, lodów, likierów i t. p.

PRODUKCJA SERA. Pod nazwą „Palestine Export Cheese Co.“ powstało w Palestynie przedsiębiorstwo przemysłowe, mające na celu produkcję rozmaitych gatunków sera. Produkcja fabryki ma być przeznaczona na eksport. Kapitał zakładowy przedsiębiorstwa wynosi Ł. P. 10.000. Założyciele sprowadzają maszyny z Polski. W pierwszym okresie przedsiębiorstwo zatrudni 25 robotników.

Ruch budowlany

INWESTYCJĘ W BUDOWNICTWIE PALESTYŃSKIEM W R. 1934. Według obliczeń Departamentu Handlu, Ceł i Akcyz rządu palestyńskiego, inwestycje budowlane w 20 najważniejszych miejscowościach Palestyny wynosiły około ŁP. 6 miljonów, wobec 5,6 miljonów w roku 1933. Inwestycje budowlane więc w roku ubiegłym w porównaniu z rokiem 1933 wzrosły o 7%.

WZROST IMPORTU MATERJAŁÓW BUDOWLANYCH. W roku ubiegłym import materjałów budowlanych wzrósł znacznie, a mianowicie z ŁP. 0,91 miljonów w r. 1933 do ŁP. 1,9 miljonów w r. 1934. Świadczy to o wzmożonym ruchu budowlanym w roku ubiegłym.

RUCH BUDOWLANY W JEROZOLIMIE. Wobec stale wzrastającego ruchu budowlanego w Jerozolimie odczuwa się w mieście dotkliwy brak wykwalifikowanych robotników budowlanych. Przy pracach budowlanych oraz drogowych zatrudnionych jest 1.407 robotników żydowskich oraz 409 robotników arabskich. Cyfry te nie obejmują robót publicznych, prowadzonych przez rząd palestyński. Rząd palestyński zatrudnia przeważnie robotników arabskich. Ruch budo-

wlany w Jerozolimie ma poważne widoki rozwoju.

RUCH BUDOWLANY W RISZON LE ZION. W r. 1934 wydano w Riszon le Zion 117 zezwoleń budowy na obszarze 14.000 m^2, wobec 73 zezwoleń budowy na obszarze 4.400 m^2, wydanych w r. 1933, 47 zezwoleń na 2.400 m^2 w r. 1932, 12 zezwoleń na 450 m^2 w r. 1931. W okresie pierwszych 5 miesięcy b. r. wydano 75 zezwoleń budowy na obszarze 11.000 m^2.

ZMIANA SKŁADU KOMISYJ DLA ROZBUDOWY MIAST. Rząd palestyński zamierza zmienić radykalnie skład komisyj dla rozwoju budownictwa w miastach. Istniejące w każdem mieście lokalne komisje budowlane, mają być zlikwidowane, a na ich miejscu mają powstać komisje okręgowe. W komisjach okręgowych, czynnik społeczny ma być wyeliminowany, podczas gdy dotychczas całe społeczeństwo miało w nich swych reprezentantów. Zmiany te znalazły krytyczny oddźwięk w prasie palestyńskiej.

NOWE TOWARZYSTWO BUDOWLANE. Towarzystwo British Palestine Corporation Ltd., posiadające kapitał zakładowy w wysokości ŁP. 100.000, przystępuje obecnie do szerokiej akcji budowlanej w kraju. Towarzystwo to zakupiło pod budowę 120 dunamów w Rechowot, 120 dunamów w okolicy Hajfy oraz 1.000 dunamów w okolicy górzystej Kanaanu. W Rechowot towarzystwo to ma wybudować 200 domów, które sprzedawane będą na dogodnych warunkach.

Handel

SYTUACJA NA RYNKU PALESTYNY W SIERPNIU B. R. W sierpniu b. r. na rynku palestyńskim spadły znacznie ceny mąki, cukru, pszenicy i jęczmienia. We wspomnianym miesiącu przywieziono do Palestyny większe transporty cementu oraz drzewa budulcowego. Pozatem dał się zaznaczyć wzmożony zbyt na wyroby jedwabne i bawełniane. W miesiącu tym zanotowano szereg tranzakcyj sprzedaży pomarańczy na drzewie. Ceny pomarańczy wahały się od sh. 4/5 do 5 sh. za skrzynkę pomarańczy z drzew starych, i od sh. 3 do sh. 3/6 za skrzynkę pomarańczy z drzew młodych.

PALESTYŃSKO - JAPOŃSKIE STOSUNKI HANDLOWE. Japonja zwiększyła swój eksport do Palestyny w ciągu ostatnich 3 lat o 33%. Import Palestyny z Japonji wynosił w r. 1932 — ŁP. 176.190, w r. 1933 — ŁP. 349.860, a w r. 1934 — ŁP. 593.550. Obecnie toczą się pertraktacje w sprawie zakupu przez sfery gospodarcze Japonji większych transportów pomarańczy i grejpfrutów.

PALESTYŃSKO-WĘGIERSKIE STOSUNKI HANDLOWE. Rząd węgierski wyznaczył na sezon najbliższy kontyngent na import pomarańczy palestyńskich w wysokości 50 wagonów.

PALESTYŃSKO - RUMUŃSKIE STOSUNKI HANDLOWE. Rząd rumuński wyznaczył kontyngent na import pomarańczy palestyńskich w wysokości 200.000 skrzyń. W ostatnim sezonie 1934/35 r. Rumunja importowała 159.612 skrzyń. Pozatem rząd rumuński wyznaczył kwotę w wysokości ŁP. 30.000, za które wolno sprowadzić inne produkty palestyńskie (oliwa, olejki eteryczne, soki owocowe, zęby sztuczne, wyroby aluminjowe i inne).

PALESTYŃSKO - EGIPSKIE STOSUNKI HANDLOWE. Celem ożywienia stosunków handlowych między Egiptem a Palestyną, rząd egipski postanowił wysłać do Palestyny delegację handlową. Delegacja ta zapozna się z możliwościami wzmożenia wzajemnych stosunków handlowych. Na czele delegacji stoi dyrektor departamentu w ministerstwie przemysłu i handlu, p. Hassan Kamel el Chinchini Effendi. Traktat handlowy między Egiptem a Palestyną z dn. 1 grudnia 1930 r. został przedłużony do dnia 16 lutego 1936 r.

NOWY SKŁAD KOMISJI DLA ROZWOJU HANDLU I PRZEMYSŁU. Rząd palestyński wyznaczył nowy skład komi-

sji dla rozwoju handlu i przemysłu, który obecnie przedstawia się, jak następuje: dyrektor skarbu, dyrektor dla spraw rolnictwa, dyrektor ceł, akcyz i handlu, dyrektor kolejnictwa — z ramienia rządu oraz pp. Hadż-Tacha Karaman, Achmed Szukri, Tadż Alparuchi, Abdul-Rachim Alna Bulci, Z. Hoofien, I. Szapiro i p. Jacobs.

WZROST IMPORTU PALESTYNY. W pierwszym kwartale r. 1935 import Palestyny wynosił ŁP. 4,39 miljonów wobec ŁP. 3,32 miljonów w pierwszym kwartale r. 1934. Udział Anglji w imporcie Palestyny we wspomnianym okresie r. 1935 wynosił 17%, podczas gdy w tym okresie r. ub. wynosił on 18,3%. Natomiast zaznaczył się wzrost udziału Niemiec, który z 12,3% wzrósł do 13,8%.

IMPORT PRODUKTÓW SPOŻYWCZYCH DO PALESTYNY. Stały i systematyczny wzrost importu do Palestyny produktów spożywczych jest wynikiem stałego przypływu ludności. Wzrost ten dał się szczególnie zauważyć w roku bieżącym. W pierwszym kwartale b. r. wzrósł import masła z 377 tonn w tym okresie r. ub. do 539 tonn, a więc nastąpił wzrost o 43%. Pod względem wartości import ten wzrósł o około 50%, a mianowicie z ŁP. 29.348 do ŁP. 43.633. Wzrósł również import bydła na ubój z 4.142 sztuk do 6.113. Pod względem wartości import bydła na ubój wzrósł z ŁP. 40.700 do ŁP. 71.062. Import kóz do Palestyny wynosił w pierwszym kwartale r. b. 28.000 sztuk, o ogólnej wartości ŁP. 14.000. Import jagniąt wzrósł z 50.000 sztuk (ŁP. 36.000) do 60.000 (ŁP. 49.000) w pierwszym kwartale b. r. Import drobiu wzrósł z 101.000 sztuk (ŁP. 5.253) do 323.000 sztuk (ŁP. 23.297). Import jaj wzrósł z 17,4 miljona sztuk do 18,3 miljona sztuk.

WZROST ZAPOTRZEBOWANIA NA CUKIER. W związku ze stałym napływem imigrantów wzrasta w Palestynie zapotrzebowanie na cukier. W Tel-Awiwie zapotrzebowanie wynosi od 5 do 6 wagonów miesięcznie. Cukier sprowadzany jest do Tel-Awiwu w workach po 100 kg.

OBNIŻKA CŁA NA IMPORTOWANY CUKIER. Wysoki Komisarz postanowił, iż począwszy od dnia 15 września b. r. cło na importowany cukier obniżone zostanie z 10 do 5 milsów za kg. Wysoki Komisarz zamierza w ten sposób zwiększyć konsumpcję cukru w kraju.

ZAKAZ WWOZU PSZENICY DO KOŃCA 1935 R. Rząd palestyński wydał zarządzenie, mocą którego zakazany jest wwóz pszenicy do Palestyny do końca 1935 r. Zarządzenie to stoi w związku z wielkiemi zapasami pszenicy, znajdującemi się na rynku palestyńskim.

PRZED NOWYM SEZONEM POMARAŃCZOWYM. Z początkiem listopada rozpoczyna się dla Palestyny sezon eksportu pomarańczy. Według przypuszczeń, eksport tegoroczny wyniesie 8 miljonów skrzynek, z czego 6.650.000 skrzyń pomarańczy, 1.250.000 skrzyń grejpfrutów oraz 100.000 skrzyń cytryn, mandarynek i rajskich jabłek.

PROPAGANDA CYTRUSÓW PALESTYŃSKICH. Komisja dla propagandy cytrusów palestyńskich przygotowuje już plan wielkiej kampanji propagandowej w Europie oraz w Ameryce. Wyznaczono kwotę ŁP. 22.500 na reklamę. Z tego ŁP. 13.000 wydane będą w Anglji, ŁP. 8.000 w innych krajach europejskich, ŁP. 500 w Indjach i na Cejlonie, ŁP. 500 w Palestynie i ŁP. 500 w Kanadzie.

Kwota wyznaczona na cele propagandowe pokryta będzie przez specjalny podatek, nałożony na eksporterów pomarańczy. Warto zaznaczyć, iż w ubiegłym sezonie w krajach europejskich wydano na propagandę cytrusów palestyńskich ŁP. 2.000, czyli kwotę czterokrotnie mniejszą niż obecnie.

IMPORT OWOCÓW „MANGO" DO PALESTYNY. W ostatnich latach czynione były próby w Egipcie zaplantowania owoców „mango", pochodzących z Indyj brytyjskich i holenderskich. Próby

te udały się i obecnie owoce „mango“ są eksportowane m. inn. również i do Palestyny. Ostatnio Wydział Rolniczy rządu palestyńskiego interesuje się zbadaniem możliwości plantowania tychże owoców w Palestynie.

HANDEL ZAGRANICZNY PALESTYNY W MARCU B. R. Import Palestyny w marcu b. r. wynosił ŁP. 1.793.827 wobec ŁP. 1.243.708 w tym samym miesiącu r. ub. W imporcie tym W. Brytanja partycypowała w wysokości ŁP. 293.995 (w r. 1934 — ŁP. 225.321), Niemcy — ŁP. 281.561 (w r. 1934 — ŁP. 168.545). Eksport Palestyny we wspomnianym okresie wynosił ŁP. 1.052.274 (w marcu r. 1934 — ŁP. 838.086). W eksporcie tym W. Brytanja partycypowała w wysokości ŁP. 649.206 (w r. 1934 — ŁP. 488.980), Niemcy — ŁP. 107.537 (w r. 1934 — ŁP. 202.333). Handel tranzytowy w marcu r. b. wynosił ŁP. 36.680 (w r. 1934 — ŁP. 24.023). Import do Palestyny metali szlachetnych wynosił ŁP. 1.159, a eksport tego artykułu ŁP. 30.828.

Import Palestyny według najważniejszych artykułów przedstawiał się w marcu b. r., jak następuje:

	Marzec r. 1934	Marzec r. 1935
	w funtach palestyńskich	
Rury żelazne	25.374	126.628
Maszyny	78.157	123.543
Drzewo budulc.	14.044	64.929
Konfekcja	43.401	60.989
Cement	9.824	54.093
Towary baweln.	33.503	44.530
Artykuły elektrotechniczne	27.008	39.002

Głównemi artykułami eksportu z Palestyny w tym okresie były pomarańcze, których wartość eksportu wynosiła Ł. P. 936.128 wobec ŁP. 749.776 w marcu r. ub. oraz grejpfruty, wartość których wynosiła 62.995, w porównaniu z ŁP. 35.004 w tym okresie r. 1934.

EKSPORT AUSTRJI DO PALESTYNY. W pierwszym kwartale b. r. eksport Austrji do Palestyny wynosił według oficjalnych statystyk austrjackich 2.005.000 sh.

Głównymi artykułami eksportu z Austrji do Palestyny są: papier i wyroby papiernicze (297.000 sh.), wyroby żelazne (270.000 sh.), konfekcja (240.000 sh.), maszyny (194.000 sh.), artykuły elektrotechniczne, wyroby gumowe, towary włókiennicze i t. p.

Warto zaznaczyć, iż w ciągu całego roku 1934 eksport z Austrji do Palestyny wynosił 8.753.000 sh., a w roku 1933— 4.773.000 sh.

PALESTYŃSKA DELEGACJA HANDLOWA DO IRAKU. Rząd palestyński postanowił wysłać do Bagdadu delegację handlową, która ma pertraktować z czynnikami rządowemi w sprawie zawarcia traktatu handlowego między dwoma krajami.

Pertraktacje mają również dotyczyć sprawy komunikacji autobusowej między Hajfą a Bagdadem.

PROJEKTOWANA ZNACZNA OBNIŻKA STAWKI CELNEJ NA CUKIER IMPORTOWANY. Rząd palestyński zamierza obniżyć znacznie stawkę celną na importowany cukier. Ma to przyczynić się do rozwoju przemysłu cukierniczego w Palestynie. Prasa palestyńska wskazuje, iż projektowana obniżka cła przyniesie coprawda pewne korzyści na polu rozbudowy przemysłu cukierniczego, jednakowoż przekreśli ona wszelkie możliwości utworzenia cukrowni w Palestynie.

ZNIESIENIE CŁA PRZY WWOZIE POMARAŃCZY PALESTYŃSKICH DO SZWECJI. Według doniesień prasy palestyńskiej, rząd szwedzki zniósł cła wwozowe na pomarańcze palestyńskie.

PALESTYŃSKIE TOWARZYSTWO NAFTOWE. Pod nazwą „Chewrat Hanaft Haarec Izreeli“ powstało w Palestynie towarzystwo, mające na celu handel naftą oraz pobocznemi jej produktami. Ka-

pitał towarzystwa wynosi ŁP. 200.000. Na czele towarzystwa stoją pp. Jawetz, dyrektor Banku dla Rolnictwa i Budownictwa, Grüdinger, Mendel Chankin i Tuwim.

ZMNIEJSZONA KONSUMPCJA CYGAR. Naskutek podwyżki stawki celnej na cygara, z 1.000 milsów na 2.000 milsów za kg., dało się zaznaczyć zmniejszenie się konsumpcji cygar w Palestynie. Cygara podrożały o 30—50%. Tak więc obecnie ceny cygar w Palestynie są dwu a nawet trzykrotnie wyższe niż w krajach europejskich.

PALESTYŃSKO-FRANCUSKIE STOSUNKI HANDLOWE. Podczas swego pobytu w Polestynie, prezes Francusko-Palestyńskiej Izby Handlowej w Paryżu, p. A. Levi odbył szereg konferencyj z przedstawicielami sfer gospodarczych kraju, na których omawiano sprawę zintensyfikowania stosunków gospodarczych między Francją a Palestyną. Postanowiono utworzyć specjalny komitet, który ma za zadanie rozpocząć akcję propagandową na rzecz udziału Francji w nadchodzących Targach Lewantyńskich.

„AFRICAN - PALESTINE TRADING CO." Pod tą nazwą powstaje obecnie w Palestynie przedsiębiorstwo handlowe z kapitałem ŁP. 5.000. Przedsiębiorstwo to ma na celu ożywienie stosunków handlowych między Palestyną a krajami Afryki. Przedsiębiorstwo nie będzie importowało towarów i produktów rolnych, wytwarzanych w Palestynie. Założycielem towarzystwa jest p. S. S. Stern, znany eksporter w płd. Afryce. Przesłano ostatnio z Palestyny do płd. Afryki szereg wzorów i kolekcyj wytworów przemysłu palestyńskiego.

Targi Lewantyńskie

TARGI LEWANTYŃSKIE. Targi Lewantyńskie, które odbędą się w Tel-Awiwie w kwietniu 1936 r., wywołują coraz większe zainteresowanie w sferach gospodarczych Palestyny. Przewidziany jest liczny udział zagranicy w tegorocznych Targach. Udział sfer gospodarczych W. Brytanji będzie znacznie większy niż w poprzednich Targach.

W Anglji powstał komitet, składający się z najwybitniejszych przedstawicieli życia gospodarczego kraju. M. inn. należą do komitetu ministrowie: Malcolm Mac Donald, Walter Renisman i Colonal Colwill. Prezesem komitetu jest p. Francis Joseph, prezes zjednoczenia przemysłowców brytyjskich. Pozatem w skład komitetu wchodzą pp.: Sir Alengard Anderson, sir Herbert Ostin, lord Barenbill Banett, sir Georg Barell, sir Harold Boden, Walter L. Chance, sir Robert Willikon, lord Witon, lord Lorcholm, lord Awisham, Harris, Lenox, sir James i inni.

Finanse i bankowość

OBIEG PIENIĘŻNY. Obieg pieniężny wzrósł z ŁP. 5.541.228 w lipcu b. r. do ŁP. 5.561.228 na początku sierpnia b. r., przyczem obieg bilonu wzrósł z ŁP. 539.852 do ŁP. 565.232. Natomiast obieg banknotów zmalał z ŁP. 5.001.376 do ŁP. 4.995.996.

POROZUMIENIE MIĘDZYBANKOWE. Po długich pertraktacjach banki tel-awiwskie ustaliły wysokość kosztów inkasa za weksle na 50 milsów od weksla, płatnego w Tel-Awiwie.

ANGLO - PALESTINE BANK LTD. Ostatnio ogłoszone zostało sprawozdanie za rok 1934. Na dzień 31 grudnia 1934 r. kapitał banku wynosił Ł. P. 300.854, kapitał rezerwowy banku ŁP. 90.000. Bank zamierza podwyższyć kapitał zakładowy o ŁP. 250.000, a kapitał rezerwowy o ŁP. 50.000. Rachunki bieżące oraz depozyty w Palestynie i zagranicą wynoszą ŁP. 6.329.447, inwestycje banku w postaci papierów wartościowych wynoszą ŁP. 2.289.535. Czysty dochód banku w roku ubiegłym wynosił ŁP. 113.843, z czego ŁP. 40.000 przeniesionych zostało do kapitału rezerwowe-

go. Dywidenda banku za rok ubiegły wynosi 8%.

W końcu 1934 r. depozyty, złożone w bankach palestyńskich, wynosiły ŁP. 14½ miljona, z czego ŁP. 5.500.000 przypada na 80 banków pracujących wyłącznie w Palestynie, a ŁP. 9.000.000 na banki zagraniczne (Barclays Bank, Ottoman Bank, Banco di Roma, Anglo Palestine Bank i P. K. O.), z czego 60% przypada na Anglo-Palestine Bank.

GENERAL MORTGAGE BANK LTD. Kapitał banku ma być podwyższony do ŁP. 1.000.000. Dotychczas zostało wpłaconych ŁP. 250.000. Bank wypłacił dywidendę w wysokości 6½% dla akcyj uprzywilejowanych i 7% dla akcyj normalnych.

BANK PRZEMYSŁOWY. Według doniesień prasy palestyńskiej projekt utworzenia wielkiego banku przemysłowego w Palestynie ma być wkrótce zrealizowany. Agencja żydowska również będzie brała udział w powyższym banku z kapitałem ŁP. 25.000. Należy również wspomnieć, że Związek Przemysłowców stworzył bank z kapitałem ŁP. 9.000.—, który ma za zadanie popieranie drobnego i średniego przemysłu. Czysty zysk tego banku w r. 1934 wyniósł ŁP. 1.190. Kapitał banku wspomnianego ma być wkrótce podwojony.

BANK ROLNY. Jak wiadomo, rząd palestyński przystąpił do stworzenia palestyńskiego banku rolnego z kapitałem ŁP. 400.000. Ze strony żydowskiej bierze w nim udział Anglo-Palestine Bank, Palestine Economic Corporation i Palestine Corporation. Pozatem biorą udział Ottoman Bank, Barclays Bank, Towarzystwo Ubezpieczeniowe „Prudential" oraz tow. „Guardian Eastern". Udziały wymienionych wynoszą po ŁP. 25.000.

NOWY ŻYDOWSKI BANK ROLNY. Związek Narodowych Kolonistów w Palestynie (Hachaklaim Haleumiim), przystępuje obecnie do stworzenia banku rolnego z kapitałem ŁP. 75.000. Bank ten powstaje przy czynnym współudziale Agencji żydowskiej. Pożyczki będą udzielane wyłącznie kolonistom, zatrudniającym robotników żydowskich.

BANK HAIKARIM. Bank Haikarim, założony przez związek kolonistów żydowskich „Hitachdut Haikarim", ogłosił ostatnio sprawozdanie ze swej działalności. Do czerwca b. r. bank rozsprzedał akcje za ogólną sumę ŁP. 21.720. Działalność swą bank rozpoczął dn. 15 września b. r. Obecnie bank przystępuje do wydawania serji akcyj, przeznaczonych do rozsprzedaży zagranicą. Założyciele banku spodziewają się, iż z końcem b. r. kapitał zakładowy tej instytucji wyniesie ŁP. 50.000.

BANK HAPOALIM. Dyrekcja banku postanowiła podwyższyć kapitał zakładowy do ŁP. 100.000. Dotychczas wpłacono ŁP. 82.000.

THE PALESTINE MERCANTIL BANK. Kapitał zakładowy banku za rok 1934 wynosił ŁP. 41.200. Depozyty wynosiły ŁP. 271.000. Bank sprzedał w roku ubiegłym akcyj za sumę ŁP. 8.500. Czysty zysk banku wynosił w r. 1934 przeszło ŁP. 4.000. Bank wypłacił akcjonarjuszom dywidendę w roku ubiegłym w wysokości 7%.

BANK MIZRACHI. Bank Mizrachi zyskuje coraz większe zaufanie kraju. W r. 1934 depozyty w banku wynosiły ŁP. 348.000. Czysty dochód banku w roku ubiegłym wynosił ŁP. 10.300.

BANK LEKREDIT GOMLIN. Bank ten, powstały w r. 1926, rozwinął się dopiero w ostatnich 2-ch latach. Ilość członków wzrosła w ubiegłym roku w porównaniu z r. 1933 o 70%. Kapitał zakładowy wzrósł o 81%, a kapitał rezerwowy o 100%. Czysty zysk banku wzrósł o 140%, a ogólny obieg pieniężny o 127%. O rozwoju wspomnianego banku świadczą również następujące dane:

	r. 1935	r. 1934	r. 1933
Ilość członków	1.267	753	521
Kapitał zakł.	11.455	6.211	4.279
Depozyty	55.300	24.676	10.302

Czysty zysk	1.882	792	308
Obieg ogólny	3.553.272	782.784	359.326

KREDYT AMAMI. Bank ten, założony przed siedmioma laty, rozwija się bardzo pomyślnie. Na początku tego roku bank ten liczył 635 członków. Kapitał zakładowy banku wzrósł z ŁP. 4.048 w końcu r. 1933 do ŁP. 5.408 w końcu r. 1934. Depozyty wzrosły z ŁP. 26.317 w końcu r. 1933 do ŁP. 31.149 w końcu r. 1934. Czysty zysk w roku ubiegłym wynosił ŁP. 982 wobec ŁP. 387 w r. 1933.

BANK CZESKO - PALESTYŃSKI. W Hajfie utworzony został bank czesko-palestyński z kapitałem zakładowym ŁP. 50.000. Wpłacono dotychczas na poczet akcyj sumę ŁP. 25.000. Założycielem banku jest firma Philip Meyer i Ska, przedsiębiorstwo dla sprzedaży gruntów.

BANK PALESTYŃSKO - LITEWSKI. W Tel-Awiwie powstał obecnie bank palestyńsko-litewski, którego celem jest finansowanie tranzakcyj handlowych między wspomnianemi krajami. Założycielami banku są: konsul generalny Litwy, dr. Rachmilewitz oraz pp. I. Lichtenstein, S. Goldberg, S. Rosenblatt, D. Ilgowski, S. Sabdier i inni.

„BANK HALEUMI SZEL EREC-ISRAEL". „Bank Haleumi" rozwinął w ubiegłym roku intensywną działalność. Ogólna kwota udzielonych pożyczek wynosiła ŁP. 45.867. Czysty zysk banku wynosił w ubiegłym roku ŁP. 940. Członkami dyrekcji są pp.: I. Rywlin, M. Ginsberg i A. Zaks.

BANK ZERUBAWEL. Na dorocznem walnem zebraniu członków banku omawiana była sprawa reorganizacji jego działalności. Postanowiono wypłacić dywidendę w wysokości 4%. Do rady banku wybrano 5 nowych członków.

HALWAA WECHISACHON W RISZON LE ZION. Istniejąca od lat 15 kasa pożyczkowo - oszczędnościowa w Riszon le Zion wykazała w roku ubiegłym znaczny rozwój. Ilość członków wzrosła z 458 w końcu r. 1933 do 525 w końcu r. 1934. Kapitał zakładowy wzrósł z ŁP. 1.698 w końcu r. 1933 do ŁP. 2.913 w końcu roku 1934. Depozyty z ŁP. 11.214 do Ł. P. 29.047. Czysty zysk wzrósł z ŁP. 145 do ŁP. 397 w końcu r. 1934. Obrót ogólny wzrósł z ŁP. 320.364 w r. 1933 do ŁP. 667.136 w r. 1934.

Komunikacja

LOKOMOTYWY SZYBKOBIEŻNE W KOLEJNICTWIE PALESTYŃSKIEM. Ostatnio nadszedł do Palestyny pierwszy transport lokomotyw szybkobieżnych. Lokomotywy te zamówione zostały w Anglji.

KONFERENCJA KOLEJOWA W HAJFIE. Dn. 10 października r. b. otwiera się w Hajfie konferencja w sprawach kolejnictwa, w której wezmą udział przedstawiciele rządu palestyńskiego, syryjsko-libańskiego i hedżaskiego. Omówiona ma być sprawa dokończenia budowy kolei hedżaskiej.

NOWA LINJA LOTNICZA BUKARESZT—TEL-AWIW. Projekt założenia stałej komunikacji lotniczej między Bukaresztem a Tel-Awiwem ma dobre widoki szybkiej realizacji. Czyniono już na tej trasie loty próbne, które udały się.

NOWY PORT LOTNICZY. Według doniesień prasy, rząd palestyński zamierza wybudować wkrótce w pobliżu Hajfy port lotniczy, przeznaczony dla lotnictwa cywilnego.

RUCH OKRĘTOWY. W ubiegłym roku ruch okrętowy do Hajfy i Jaffy zwiększył się o 30,5%. W ubiegłym roku przewinęło się przez porty palestyńskie 2.520 okrętów i statków o pojemności 5,92 miljonów tonn wobec 1.931 okrętów i statków w r. 1933.

SPECJALNE OKRĘTY DO TRANSPORTU CYTRUSÓW. Grupa żydowskich eksporterów pomarańczy w Palestynie zawarła umowę z towarzystwem „Scandinavian Steamship Co" w Oslo w sprawie transportu owoców cytrusowych z Palestyny do krajów europejskich. To-

warzystwo to posiada okręty specjalnie przygotowane do transportu owoców cytrusowych.

PALESTYŃSKI OKRĘT „TEL-AVIV". Towarzystwa okrętowe, utrzymujące komunikację z Palestyną, obniżyły znacznie ceny przejazdów. Obniżka ta jest wymierzona przeciwko okrętowi „Tel-Aviv", który coraz bardziej staje się popularny dla przejazdów do Palestyny. Społeczeństwo żydowskie popiera wydatnie wspomniany okręt. Wszelkie produkty spożywcze zakupuje administracja okrętu „Tel-Aviv" w spółdzielni rolniczej „Tnuwa".

NOWE PALESTYŃSKIE TOWARZYSTWO OKRĘTOWE. Znany kupiec żydowski M. Allaluff z Salonik utworzył p. n. „Allaluff & Co." nową palestyńską linję okrętową. Nowopowstałe towarzystwo okrętowe uruchomi bezpośrednią komunikację między Gdynią a Hajfą, zarówno pasażerską jak i towarową. Towarzystwo zakupiło obecnie 3 statki norweskie, które na wspomnianej linji będą kursować.

ROZBUDOWA PORTU HAJFSKIEGO. Prace przygotowawcze do rozbudowy i powiększenia portu hajfskiego są już na ukończeniu. Z początkiem października b. r. rozpoczną się prace przy właściwej rozbudowie portu.

Imigracja

IMIGRACJA DO PALESTYNY W SIERPNIU B. R. W ciągu sierpnia b. r. przybyło do Palestyny 4.356 imigrantów.

CERTYFIKATY DLA „HITACHDUT HAIKARIM". Według doniesień prasy palestyńskiej Zjednoczenie Rolników żydowskich w Palestynie „Hitachdut Haikarim" ma na najbliższe półrocze otrzymać bezpośrednio certyfikaty od rządu palestyńskiego na sprowadzenie wykwalifikowanych rolników z krajów djaspory.

ZNAJOMOŚĆ JĘZYKA HEBRAJSKIEGO KONIECZNYM WARUNKIEM DLA OTRZYMANIA CERTYFIKATU. Wydział Imigracyjny Agencji żydowskiej podał do wiadomości, iż począwszy od kwietnia 1936 r. o uzyskanie certyfikatu będą mogli się ubiegać jedynie osoby, posiadające znajomość języka hebrajskiego.

Turystyka

RUCH TURYSTYCZNY W CZERWCU B. R. Ilość turystów w czerwcu b. r. wynosiła 6.344, wobec 9.181 w maju tegoż roku. Ilość przejezdnych wynosiła w tymże okresie 1.451 wobec 1.047 w maju b. r.

Praca

STRAJK W FABRYCE PAPIEROSÓW KARAMANA. W fabryce papierosów Karamana w Hajfie wybuchł strajk. Fabryka ta zatrudnia 500 robotników. Strajkujący wysunęli szereg żądań natury ekonomicznej. Fabryka Karamana jest największem arabskiem przedsiębiorstwem w Palestynie.

ILOŚĆ ROBOTNIKÓW BUDOWLANYCH W HAJFIE. O wzroście ilości robotników w Hajfie świadczyć mogą dane, opublikowane przez związek zawodowy robotników budowlanych w Hajfie.

Według wspomnianych danych, ilość członków związku zawodowego wynosiła w sierpniu 1933 r. 600 osób, w końcu grudnia 1934 r. — 3.022 osób, czyli w przeciągu 17-u miesięcy ilość członków wzrosła 5-krotnie.

ILOŚĆ ROBOTNIC W HAJFIE I ICH ZAWODY. Według danych, ogłoszonych przez radę robotniczą w Hajfie, znajdują się obecnie w tym mieście 2.400 zorganizowanych robotnic. Robotnice te dzielą się na następujące zawody: 200 — w fabrykach, 100 — w szpitalach, 50 — praczek, 305 — w restauracjach i hotelach i w służbie domowej, 250 — krawcowych, 360 — w ruchu budowlanym, 26 — w przemyśle posadzkarskim, a reszta w innych zawodach.

Ruch spółdzielczy

POMYŚLNY STAN SPÓŁDZIELNI ROBOTNICZYCH W PALESTYNIE. Prasa palestyńska zamieszcza sprawozdanie z działalności spółdzielni robotniczych w Palestynie. Między innemi sprawozdanie wspomina, iż wpływy Chewrat Haowdim (organizacja gospodarcza przy Histadrut Haowdim) ze spółdzielni robotniczych w Palestynie stale wzrastają. Spółdzielnie robotnicze wypłacają Chewrat Haowdim 5% swego czystego zysku. W r. 1932 dochody Chewrat Haowdim ze spółdzielni robotniczych wynosiły ŁP. 28.049, a w r. 1933 — ŁP. 50.460.

Miasta

BUDŻETY MIAST PALESTYŃSKICH. Budżet miasta Gazy na r. 1935/36 obejmuje po stronie dochodów ŁP. 14.258 (w r. 1934/35 — ŁP. 10.177), a po stronie rozchodów — ŁP. 14.091 (w r. 1934/35 — ŁP. 10.62). Budżet miasta Beer Szewa za r. 1935/36 obejmuje po stronie dochodów ŁP. 2.447 (r. 1934/35 — ŁP. 2.521), a po stronie rozchodów — ŁP. 3.038 (w roku 1935/35 — ŁP. 1.739). Dochód magistratu m. Ramalah obliczony jest w budżecie na r. 1935/36 na sumę ŁP. 9.080.

BUDŻET M. TEL-AWIWU. Jak donosi prasa palestyńska, po długich pertraktacjach między magistratem a rządem palestyńskim, został uchwalony budżet m. Tel-Awiwu. Budżet ten na r. 1935/36 wynosi kwotę ŁP. 433.500. Na żądanie rządu palestyńskiego strona rozchodowa budżetu jest mniejsza od strony dochodowej o ŁP. 10.000. Budżet m. Tel-Awiwu jest imponująco wielki w porównaniu z innemi miastami palestyńskiemi. I tak np. budżet Jerozolimy wynosił w roku 1934/35 ŁP. 72.000, a w roku bieżącym wynosić będzie prawdopodobnie około ŁP. 100.000. Mimo wielkiej kwoty budżetowej, cały szereg potrzeb miasta nie będzie zaspokojony. Rząd palestyński będzie musiał się zgodzić na dalsze rozszerzenie budżetu, który winien wynieść nie mniej niż ½ miljona funtów, a wziąwszy pod uwagę również częściowe spłacanie długów oraz opłacanie procentów winien wynieść ŁP. 600.000.

NOWA DZIELNICA TEL-AWIWU. Między Tel-Awiwem a Jaffą powstaje obecnie nowa dzielnica. W dzielnicy tej ma być wybudowanych 300 domów. Robotnicy inwestują w budowie tych domów ŁP. 30.000, a General Morgage Bank — ŁP. 85.000. Szereg fabryk w Tel-Awiwie ma być przeniesionych do tej nowej dzielnicy.

ROBOTY PUBLICZNE W TEL-AWIWIE. Magistrat Tel-Awiwu zawarł umowę z towarzystwem „Ifico". Towarzystwo to przeprowadzać będzie szereg robót publicznych w Tel-Awiwie, a w szczególności finansować będzie rozbudowę sieci dróg i szós w mieście.

PODATEK REKLAMOWY W TEL-AWIWIE. Magistrat Tel-Awiwu wprowadził podatek reklamowy. Podatek ten będzie również pobierany z reklam wyświetlanych w kinach, jak również z filmów reklamowych. Zabronione mają być natomiast żywe reklamy w mieście, w postaci kukiełek, specjalnych pojazdów, oraz posługiwanie się głośnikami.

TALPIJOT. Południowa dzielnica Jerozolimy, Talpijot, ma wkrótce otrzymać prawa samodzielnego miasta.

POŻYCZKA HAJFY. Magistrat miasta Hajfy prowadzi obecnie pertraktacje w sprawie uzyskania pożyczki w wysokości ⅕ miljona funtów, celem zmodernizowania miasta.

AFULE. Ostatnio zaznacza się szybka rozbudowa miasta Afule. Utworzony został specjalny fundusz, w wysokości ŁP. 5.200 na rzecz finansowania ruchu budowlanego w mieście. Na fundusz ten złożyły się ŁP. 2.600, udzielone przez Keren Hajesod, oraz ŁP. 2.600 wyznaczone przez Bank Zerubawel. Pożyczki budowlane udzielane będą na okres 10-ciu lat, na dogodnych warunkach. Otrzymujący pożyczki muszą w ciągu 2-ch miesięcy przy-

stąpić do robót budowlanych. Pożyczki oprocentowane są w wysokości 7,5%.

OCHRONA LOKATORÓW W HAJFIE. W Hajfie wprowadzono ostatnio rozporządzenie, dotyczące ochrony lokatorów. Według tego rozporządzenia, podwyżki komornego nie mogą przekraczać 20% dotychczasowej wysokości.

Różne

* Dnia 1 września b. r. zmarł w Jerozolimie naczelny rabin Palestyny, Icchak Kuk.

* Do Palestyny przybył znany naukowiec, prof. J. Sz. Jaffe, dziekan wydziału chemicznego na uniwersytecie w New-Jersey.

* Obecnie bawi w Palestynie znany dramaturg węgierski p. Franz Molnar.

* Rabindranat Tagore przyjął zaproszenie jerozolimskiego towarzystwa pacyfistycznego do wzięcia udziału w zjeździe pacyfistów, który odbędzie się w Jerozolimie w r. 1936.

* Pod redakcją p. D. Kimchy zaczął ukazywać się w Palestynie dwutygodnik ilustrowany p. n. „Sulamit".

* Od szeregu tygodni ukazuje się w Palestynie dziennik niemiecki p. n. „Orient-Express".

* „Palestyńskie Towarzystwo Historyczne i Etnograficzne" wydaje obecnie pierwszy numer kwartalnika, poświęconego historji żydowskiej.

* W Ramle odkryto źródło mineralne o pierwszorzędnej wartości leczniczej.

* Dyrekcja Kolei Palestyńskich wydała nowy rozkład jazdy.

* W Daganji położono kamień węgielny pod budowę muzeum rolniczego im. A. D. Gordona, słynnego przywódcy Hapoel Hacair w Palestynie.

* Począwszy od 1 sierpnia można nadawać w Tel-Awiwie depeszę przez całą dobę. Dotychczas urząd telegraficzny nie był czynny w nocy.

* Dnia 18 sierpnia b. r. otworzone zostały w Mikwe Israel kursy rolnicze dla żydów niemieckich.

* Prezydent Republiki Czechosłowackiej, Tomasz Massaryk, nadesłał do Uniwersytetu Hebrajskiego podziękowanie za przesłanie mu z okazji 85-lecia urodzin, księgi największych filozofów świata w języku hebrajskim.

* Wkrótce ma nastąpić otwarcie muzeum archeologiczno-historycznego w Jerozolimie. Muzeum to zawdzięcza swe powstanie fundacji Rockfellera.

* Towarzystwo „Alliance Israelite" ponownie uruchomiło szkołę rzemieślniczą w Jerozolimie. W szkole uczy się obecnie 120 uczniów.

* Uniwersytet Hebrajski w Jerozolimie wydelegował na międzynarodowy zjazd botaników w Amsterdamie d-ra Aega.

* Ostatnio zwiększyła się ilość zanotowanych wypadków zachorowań na tyfus i malarję. W Chuldzie zmarło na tyfus trzech członków tamtejszej kwucy.

* Palestyńska Kasa Chorych „Kupat Cholim" liczy obecnie 45.000 członków.

* Na zjeździe palestyńskich właścicieli hoteli, który odbył się w Jerozolimie, postanowiono utworzyć krajowy związek właścicieli hoteli.

* Związek kupców w Jerozolimie wydał odezwę przeciw ostatnio stosowanym zwyżkom komornego w Jerozolimie. Odezwa porusza również sprawę wprowadzenia ustawy, ustalającej ilość godzin handlu dziennego. Dotychczas sklepy w Jerozolimie były otwarte 16—18 godzin na dobę.

* Odbyła się konferencja palestyńskiej partji ortodoksyjnej „Agudas Israel". Konferencja wypowiedziała się stanowczo przeciwko utworzeniu Rady Legislatywnej w Palestynie.

* Wybory do rady miejskiej w Tel-Awiwie odbędą się na początku listopada b. r.

TRANSJORDANJA

ZŁOŻA NAFTOWE W OKOLICACH AMMANU. W okolicach Ammanu odkryto złoża naftowe. Koncesję na eksploatację tych złóż otrzymała grupa kapitalistów angielskich.

DOBRE ZBIORY W TRANSJORDANJI. W bieżącym roku zbiór zboża i warzyw był nadzwyczaj pomyślny. Zbiór niektórych produktów jest trzykrotnie większy, niż w roku ubiegłym.

SPADEK CEN ZBOŻA. Ceny zboża spadły w Transjordanji o 20%. Za kwintal pszenicy płacą obecnie ŁP. 2. Zmalały również znacznie ceny winogron, które wynoszą obecnie ŁP. 0,700 za kwintal wobec ŁP. 2,500 w roku ubiegłym.

KOLONIZACJA BEDUINÓW SYRYJSKICH. Rząd transjordański wydał zezwolenie na skolonizowanie 250 rodzin beduinów syryjskich w Transjordanji. Beduini ci mają być skolonizowani na terenie, leżącym w pobliżu granicy syryjskiej.

OCHRONA PRZEMYSŁU MŁYNARSKIEGO. Rząd transjordański zamierza wprowadzić szereg ograniczeń przy wwozie do Palestyny mąki i innych artykułów przemiału, celem ochrony produkcji miejscowej.

ARABJA

UMOWA RZĄDU HEDŻASKIEGO Z TOWARZYSTWEM „MARCONI". Rząd hedżaski zawarł umowę z towarzystwem „Marconi" w sprawie eksploatacji sieci telefonicznej i radjotelegraficznej na terenach państwa hedżaskiego na okres 25 lat.

SYRJA

HANDEL ZAGRANICZNY SYRJI. Import Syrji w pierwszym kwartale b. r. wynosił 112.182.988 tonn za ŁLS 6.412.703 wobec 115.825.102 tonn za ŁLS. 6.795.899. w pierwszym kwartale ubiegłego roku. Eksport Syrji wynosił 30.070.603 tonn za ŁLS. 2.235.882 wobec 24.760.086 tonn za ŁLS. 1.347.147 w tymże kwartale roku ubiegłego. Do krajów eksportujących do Syrji należą w pierwszym rzędzie Irak, Anglja, Palestyna, Francja i Turcja.

Import z Austrji zwiększył się znacznie, natomiast zmniejszył się import z Francji, Niemiec, Rumunji, Południowej Ameryki, Italji, Holandji, Szwajcarji i Jugosławji.

SYRYJSKO - JAPOŃSKIE STOSUNKI HANDLOWE. Do Bejrutu przybył japoński attaché handlowy z Paryża. Ma on przeprowadzić na miejscu pertraktacje z rządem syryjskim w sprawie zacieśnienia stosunków gospodarczych. Wobec wystąpienia Japonji z Ligi Narodów, Syrja może względem Japonji stosować specjalne restrykcje i tem się też tłumaczy wydelegowanie specjalnego reprezentanta, celem omówienia aktualnych zagadnień gospodarczych obu krajów.

SYRYJSKO - IRAŃSKI TRAKTAT HANDLOWY. Po długich pertraktacjach podpisany został w dn. 7 sierpnia b. r. traktat handlowy między Syrją a Iranem. Układające się strony zobowiązały się stosować wobec siebie normalne stawki celne. Pozatem rząd irański wyznaczył udział Syrji w ogólnym imporcie Iranu w wysokości 10%.

EKSPORT CYTRUSÓW. Eksport cytrusów z Syrji w sezonie 1934/35 wyniósł 211.402 skrzynki, wobec 155.000 wywiezionych w sezonie ubiegłym. Większa część eksportowanych cytrusów pochodzi z okręgu Tripoli. Reszta zaś z okręgu Bejrut i Sydon. Zbiór w sezonie 1935/36 będzie znacznie mniejszy, ponieważ gorące wiatry zniszczyły około 40% całego zbioru, wobec czego zmniejszy się również i eksport w tym okresie. Naskutek gorących wiatrów zmalał również

zbiór gruszek, śliwek, jabłek i migdałów o około 50%.

KUPCY DAMASCEŃSCY DOMAGAJĄ SIĘ MORATORJUM. Grupa kupców damasceńskich wystąpiła z żądaniem do rządu syryjskiego o wprowadzenie moratorjum. Motywują oni swe żądanie obecnym ciężkim stanem gospodarczym kraju.

KONFERENCJA ROLNICZA. 15-go września odbędzie się zjazd rolników syryjskich, w którym wezmą również udział przedstawiciele izb handlowych. Konferencja omówi m. inn. sprawę zbytu syryjskich produktów rolnych na rynkach światowych.

POMYŚLNY ROZWÓJ SYRYJSKIEJ FABRYKI KONSERW. Syryjska fabryka konserw w Damaszku „Sociéte Syrienne des Conserves", zatrudniająca 500 robotników, wykazuje ostatnio pomyślny rozwój. Produkuje ona konserwy owocowe i warzywne, jak również soki owocowe. 90% swej produkcji fabryka eksportuję do krajów Europy i Afryki. Głównymi odbiorcami produktów wspomnianej fabryki są Anglja, Francja i Holandja.

NOWA FABRYKA ZAPAŁEK. Grupa kapitalistów z Aleksandrety przystąpiła do utworzenia fabryki zapałek w Kirkahan. Fabryka zatrudni większą liczbę bezrobotnych.

OBNIŻKA CENY CEMENTU. Fabryka cementu w Damaszku obniżyła cenę na swe produkty o 75 piastrów syryjskich na 1 tonnie. Obniżka ta stoi w związku z wprowadzoną zniżką wwozowej stawki celnej na cement.

AUTOSTRADA WZDŁUŻ LINJI RUROCIĄGÓW NAFTOWYCH. Francuskie władze mandatowe Syrji postanowiły wybudować wzdłuż rurociągów naftowych na odcinku Hedita—Tripolis autostradę.

RUCH TURYSTYCZNY. Według ostatnio ogłoszonej statystyki ilość turystów, przybyłych w bieżącym roku (do dnia 30 lipca) do Libanu, wynosiła 5.530 osób. ⅔ wszystkich turystów przybyło z Palestyny dla spędzenia tam lata.

SPRAWA CEŁ OCHRONNYCH, Związek przemysłowców libańskich przedłożył Wysokiemu Komisarzowi swe żądania w sprawie rozbudowy i rozwoju przemysłu krajowego. Głównem żądaniem przemysłowców jest wprowadzenie ceł ochronnych, któreby przyczyniły się do utrzymania istniejących przedsiębiorstw przemysłowych i do utworzenia nowych.

ZJAZD PLANTATORÓW CYTRUSÓW. Plantatorzy cytrusów w Turcji postanowili zwołać zjazd, na którym omawiana ma być sprawa znalezienia nowych rynków zbytu dla syryjskich cytrusów.

SPRAWA KOLONIZACJI ŻYDOWSKIEJ W SYRJI. Prasa syryjska nadal alarmuje o niebezpieczeństwie kolonizacji żydowskiej w Syrji. Według jej doniesień toczą się obecnie w tej sprawie pertraktacje między organizacjami żydowskiemi a rządem francuskim.

PROPAGANDA TURYSTYCZNA. W Bejrucie powstało nowe towarzystwo dla rozwoju turystyki w Libanie. Towarzystwo to opracowało memorjał, dotyczący budowy szós, dróg oraz wprowadzenia rozmaitych udogodnień w podróży po kraju.

EGIPT

HANDEL ZAGRANICZNY EGIPTU. Handel zagraniczny Egiptu w pierwszych 4 miesiącach b. r. kształtował się, jak następuje: import wynosił ŁE. 9.538.649 wobec ŁE. 9.152.304 w tymże okresie roku ubiegłego, eksport zaś wynosił ŁE. 13.046.981 wobec ŁE. 11.958.949.

OŻYWIENIE STOSUNKÓW HANDLOWYCH ANGIELSKO - EGIPSKICH. Rząd egipski czyni usilne starania w kierunku ożywienia stosunków gospodarczych między Egiptem a Anglją. W tym celu wydelegowany został specjalny attaché handlowy do Londynu.

EGIPSKO - JAPOŃSKIE STOSUNKI HANDLOWE. Dnia 10 października b. r. rozpoczną się w Kairze rokowania mię-

dzy przedstawicielami rządu japońskiego i egipskiego w sprawie zawarcia traktatu handlowego. Czynniki gospodarcze Egiptu domagają się radykalnych zmian w dotychczasowych stosunkach handlowych między Egiptem a Japonją. Z początkiem 1936 r. ma być utworzona w Kairze ambasada japońska, a w Tokjo ambasada egipska.

EGIPSKO - SYRYJSKIE STOSUNKI HANDLOWE. Import Egiptu ze Syrji w ciągu pierwszych 4 miesięcy b. r. wynosił ŁE. 62.425 wobec ŁE. 20.235 w tym samym okresie roku ubiegłego. Eksport Egiptu do Syrji wynosił ŁE. 84.161 wobec ŁE. 70.604 w pierwszych 4 miesiącach roku 1934. Ruch towarowy między wspomnianemi krajami wzrósł więc w bieżącym roku o 61,4% w stosunku do roku ubiegłego a to na korzyść Syrji, która zwiększyła swój eksport do Egiptu trzykrotnie.

WZROST EKSPORTU CEBUL. Eksport cebul z Egiptu do krajów europejskich wzrósł z 2 miljonów worków w r. 1933 do 2,4 miljonów worków w r. 1934.

WYSTAWA ROLNICZA I PRZEMYSŁOWA W KAIRZE. Pod auspicjami Królewskiego Towarzystwa Rolnego otwiera się dn. 15 lutego 1936 r. w Kairze wielka wystawa rolnicza i przemysłowa.

SZOSA MIĘDZY EGIPTEM A MAROKKO. Między rządem egipskim, hiszpańskim, francuskim i włoskim powstało porozumienie w sprawie budowy szosy z Egiptu do Marokko.

ODCINEK KOLEJOWY KAIR—SUEZ. Odcinek kolejowy Kair—Suez, który przynosi rządowi stale deficyty ma być zastąpiony przez szosę automobilową. Szosa ta będzie miała 120 km. długości. Obecnie już wybudowano 26 km.

IRAK

IRASKO - SYRYJSKIE STOSUNKI HANDLOWE. Stosunki handlowe między Irakiem a Syrją stale się ożywiają. W pierwszej połowie r. 1935 Irak eksportował do Syrji poprzez Mosul 125.000 skór oraz 22.700 kg. wełny. Pozatem w pierwszym kwartale b. r. Irak eksportował do Syrji 930.000 sztuk bydła i 7 miljonów jaj.

KOMUNIKACJA OKRĘTOWA MIĘDZY IRAKIEM A JAPONJĄ. Z początkiem r. 1936 ma być zaprowadzona stała komunikacja okrętowa między Basorą a portami japońskiemi. Stoi to w związku ze wzmożonemi stosunkami handlowemi japońsko-iraskiemi.

EKSPORT DAKTYLI Z IRAKU. Zapotrzebowanie na daktyle iraskie wzrasta coraz bardziej, szczególnie w Indjach, Japonji i Ameryce. Japońskie i niemieckie towarzystwa importowe zakupiły większe transporty daktyli iraskich, płacąc wzamian towarem. Dotychczas w bieżącym sezonie zostało wysłanych do U. S. A. 100.000 skrzyń daktyli. Izba Handlowa w Bagdadzie otrzymała szereg listów od kupców w Hajfie, z prośbą o podanie adresów eksporterów daktyli. Rząd iraski wydelegował specjalnego wysłannika na Targi Lewantyńskie w Bari, dla przeprowadzenia propagandy na rzecz daktyli iraskich.

RYNEK IRASKI jest stale zasypywany wyrobami produkcji japońskiej. Prasa iraska domaga się od rządu wprowadzenia restrykcyj przywozowych, któreby ograniczyły stale zwiększający się import z Japonji.

POLITYKA OSZCZĘDNOŚCIOWA. Minister finansów wydał okólnik, w sprawie wprowadzenia oszczędności do wszystkich działów gospodarki publicznej. Zaoszczędzone sumy mają być zużyte na cele kolonizacyjne.

TURCJA

TRAKTAT HANDLOWY TURECKO-HISZPAŃSKI. Traktat handlowy turecko-hiszpański wygasł dnia 4 maja 1935 r. i został przedłużony o jeden miesiąc.

TRAKTATY HANDLOWE. W czerwcu b. r. został wypowiedziany traktat han-

dlowy turecko-francuski. W mocy pozostaną jedynie „rozporządzenia clearyngowe". Między Francją a Turcją zostały nawiązane rokowania celem zawarcia nowego traktatu handlowego między temi państwami. Rokowania handlowe toczą się również między Turcją a Bułgarją.

WYPOWIEDZENIE „CLEARYNGU" TURECKO-FRANCUSKIEGO. Rząd francuski wypowiedział układ clearyngowy z dnia 27 lipca 1933 r.

NIEPOMYŚLNY ZBIÓR OLIWEK. Tegoroczny zbiór oliwek wynosi 1/10 zbiorów zeszłorocznych. Wobec powyższego ceny oliwy wzrosły znacznie.

KONTRABANDA DEWIZ. Minister skarbu opracował projekt, mający na celu zwalczenie kontrabandy dewiz. Przewidziane są surowe kary dla osób, zajmujących się kontrabandą dewiz. Osoby winne zostaną uwięzione na przeciąg 1—3 lat. Skonfiskowane dewizy zostaną oddane skarbowi.

CERTYFIKATY POCHODZENIA. Ministerstwo gospodarki wydało rozporządzenie, nakazujące przedstawienie przez wszystkich kupców świadectw, uwidaczniających pochodzenie, posiadanych przez nich towarów.

EKSPORT JAJ. Ostatnio zmalał znacznie eksport jaj z Turcji do Francji, Grecji i Bułgarji. Stoi to w związku z nieracjonalną organizacją transportu oraz nieodpowiednią selekcją jaj. Rząd turecki postanowił przeprowadzić standaryzację eksportu jaj, która przyczyni się do jego wzrostu. Ostatnio jaja polskie i belgijskie wypierają z rynku francuskiego jaja tureckie.

EKSPORT JELIT. Jelita, zakupywane przez kupców w Anatolji dla eksportu, są składowane w Istambule. Ministerstwo hygieny postanowiło, że składy te powinny znajdować się poza obrębem miasta.

UŻYWANIE WĘGLA DRZEWNEGO W FABRYKACH. Wkrótce zostanie opublikowane prawo, mocą którego fabryki, znajdujące się w odległości 30 klm. od dworców, nie mogą posługiwać się węglem drzewnym. Tartaki nie są objęte tem prawem.

FABRYKA PAPIERU. Urządzanie fabryki papieru posuwa się naprzód w szybkiem tempie. Fabryka będzie produkować papier do pisania i pakowania oraz karton. Surowiec potrzebny do produkcji papieru będzie zakupywany w kraju.

SÓL. Od dnia 15 czerwca została zniżona cena soli do 3 piastrów za kg.

MONOPOLE. Administracja monopoli zbada w najbliższym czasie możliwości obniżenia cen napoi wyskokowych.

WKŁADY W BANKACH. Na podstawie opublikowanej przez rząd statystyki wynika, iż wartość wkładów w bankach tureckich w 1934 r. wzrosła w stosunku do roku 1933 o 2.114.003 Ltqs.

WIELKA FABRYKA METALURGICZNA. W Castamoni powstaje obecnie wielkie przedsiębiorstwo przemysłowe, mające na celu produkcję wyrobów metalurgicznych.

TRAKTAT HANDLOWY TURECKO-FRANCUSKI. Rząd wydelegował podsekretarza Ministerstwa Gospodarki, p. Kurtoglou, Faik i radcę p. Burhana Chilmi w celu przeprowadzenia układów, mających na celu zawarcie traktatu turecko-francuskiego. Delegaci pojadą w połowie czerwca do Francji. Francja będzie reprezentowana przez p. Pesserau. Nowy traktat handlowy będzie oparty na zasadach clearyngowych, podobnie jak i dotychczas obowiązujący, a wygasający 1 sierpnia.

KONWENCJA HANDLOWA TURECKO-HISZPAŃSKA. Konwencja handlowa między Turcją a Hiszpanją wygasła dnia 18 czerwca. Stosunki handlowe między temi dwoma państwami znajdują się narazie w zawieszeniu.

KONWENCJA ZE SZWAJCARJĄ. Konwencja, regulująca stosunki prawne w dziedzinie cywilnej i handlowej między Szwajcarją i Turcją, podpisana w Anka-

rze 1 czerwca 1933 r., weszła w życie 9 czerwca 1935 r.

PODATEK OD NIERUCHOMOŚCI. Minister Skarbu ustanowił, że podatek od nieruchomości w razie śmierci właściciela płaci ten, kto posiada daną nieruchomość.

PODATKI. Płatnicy miasta Istambułu uiścili w 1934 r. 30 miljonów Ltqs z tytułu różnych podatków.

ROZBUDOWA FLOTY POWIETRZNEJ. Rząd turecki postanowił powiększyć w znacznej mierze swą flotę powietrzną. Ma być również wybudowany nowy port lotniczy w Ankarze. Rząd rozpatruje teraz projekt utworzenia stałej linji lotniczej między większemi miastami Turcji.

PRZEBUDOWA PORTU ISTAMBUŁU. Przebudowuje się port Istambuł, gdyż nie odpowiada on potrzebom obecnego ruchu okrętowego w tym porcie. Przez zastosowanie nowoczesnych urządzeń zaoszczędzi się na kosztach przeładunku i wyładunku towarów, co wpłynie na wzmożenie ruchu towarowego w Istambule. Buduje się wspaniałe domy składowe, mające służyć do przechowywania wielkich ilości towarów.

WYSTAWA ROLNA. Przygotowania do Wystawy Rolnej, która odbędzie się w Ankarze, są już prawie ukończone. Na wystawie tej będą eksponaty wszystkich produktów rolnych z całego świata oraz wykresy graficzne odnośnie importu i eksportu produktów rolnych.

UPAŃSTWOWIENIE KOPALŃ. Istnieje projekt Ministerstwa Gospodarki, mocą którego ma nastąpić wykupienie przez państwo źle funkcjonujących kopalń.

ZMIANA DNIA WYPOCZYNKU. Istnieje projekt zastąpienia niedzieli, jako dnia wypoczynku, przez środę. Zmiana ta umotywowana jest względami ekonomicznemi.

UŁATWIENIE NATURALIZACJI OBYWATELI OBCYCH W TURCJI. Według doniesień prasy tureckiej ma być wprowadzony szereg ułatwień przy otrzymaniu obywatelstwa tureckiego. W najbliższych miesiącach 10.000 osób ma otrzymać obywatelstwo tureckie, wśród których znajduje się również większa ilość żydów.

TURECKO - ANGIELSKI TRAKTAT HANDLOWY. Między Turcją i Anglją został podpisany traktat handlowy dn. 2-go czerwca b. r. w Ministerstwie Spraw Zagranicznych. Traktat ten został zawarty na przeciąg 9 miesięcy, wszedł w życie 20 czerwca po wymianie not ratyfikacyjnych. Na mocy tego traktatu niektóre towary angielskie będą mogły być importowane do Turcji bez specjalnych opłat celnych, a mianowicie: towary pochodzenia angielskiego, które przybyły do komory celnej tureckiej w okresie 15 maja 1935 r. i towary, których przywóz nie został zakazany. Traktat ten wejdzie prowizorycznie w życie w ciągu 9 miesięcy.

IRAN

EUROPEIZACJA LUDNOŚCI. Rząd irański pragnie, wzorem Turcji, przeprowadzić europeizację ludności. Fezki i turbany mają być zastąpione przez kapelusze i czapki. W związku z tem zaznacza się wielki import tych artykułów do Iranu.

TOWARZYSTWO „AUSTRO-IRAN". Pod tą nazwą powstało obecnie towarzystwo handlowe, mające na celu zacieśnienie stosunków gospodarczych między Iranem a Austrją. Towarzystwo to rozpoczęło swoją działalność dnia 8 czerwca b. r.

CYPR

TEGOROCZNE ZBIORY. Tegoroczne zbiory na Cyprze przedstawiają się pomyślnie. W okręgu Pamagusta wzrósł szczególnie zbiór owoców cytrusowych. Znaczny był też zbiór kartofli. Natomiast niepomyślnie w tym roku wypadły zbiory migdałów.

SPRAWY CELNE I TRANSPORTOWE

Na zasadzie uprawnień, na mocy rozporządzenia 4-go o taryfie celnej (dodatkowa ustawa) No. 13/1935, jako poprawka do taryfy celnej No. 35/1935, Dyrektor Departamentu Ceł, Akcyz i Handlu, określił wartość towarów wymienionych poniżej, w celu oznaczenia opłat celnych na okres kończący się dn. 30-go września, według paragrafu 3-go ustawy, jak następuje:

Mąka pszenna:

(a) gatunek I. Marki takie, jak „North-King", „Northern-Gold"; Three-Misses, „Britain's-Queen", „Gold Medal", „Tower", „Nelson", „Westminster", „Great West", „Red Dragon" i „Lion" i inna mąka pszenna podobnego gatunku — ŁP. 11.500 za tonnę.

(b) gatunek II. Marki takie, jak „Brillant", „Novelty", „Silver Crown", „Harrison", „Pearless"; „Dingo", „Henko", „Eclipse" i „Charli", oraz inna mąka pszenna podobnego gatunku — ŁP. 8.000 za tonnę.

(c) gatunek III. Marki takie, jak „Stella No. 1" i „Farine Special Extra", „OO Granular Flour", „O Stellato Flour" i inna mąka pszenna tego gatunku — ŁP. 6.790 za tonnę.

(d) gatunek IV. Marki takie, jak „B — 3" „B — 4", „OO", „G — S" i „G — D Extra Flour" oraz inna mąka pszenna tego gatunku — ŁP. 5.850 za tonnę.

Mąka żytnia:

(a) gatunek I. „Cream of Rye" oraz inna mąka tego gatunku — ŁP. 8.875 za tonnę.

(b) gatunek II. Inna mąka ryżowa, za wyjątkiem mąki ryżowej „Straight Mill" — ŁP. 6.965 za tonnę.

(c) gatunek III. Mąka ryżowa „Straight Mill" — ŁP. 5.750 za tonnę.

Pszenica:

Wszystkie gatunki — ŁP. 7.245 za tonnę.

ZMIANA STAWEK CELNYCH W PALESTYŃSKIEJ TARYFIE PRZYWOZOWEJ.

Ostatnio zostały wprowadzone następujące zmiany do palestyńskiej taryfy celnej:

Następujące artykuły zostały zwolnione przy wwozie do Palestyny z opłat celnych:

Przyrządy i aparaty ratownicze, jak: pasy, koła korkowe i t. d.

Na następujące artykuły została zmniejszona stawka celna przy wwozie do Palestyny:

(poz. 259) Cukier — 5 milsów za kg. (poprzednio 10 mils. za kg.).

(poz. 194) Olejki eteryczne do produkcji perfum — 12% ad val. (poprzednio 25% ad val).

Zmodyfikowana stawka celna na herbatę:

(poz. tar. 262) Herbata w opakowaniu do 1 kg. — 30 mils. za kg.

(poz. tar. 262a) Herbata w opakowaniu powyżej 1 kg. — 20 mils. za kg. (poprzednio 30 mils. za kg. bez względu na rozmiary paczek).

MOŻLIWOŚCI EKSPORTU BYDŁA Z POLSKI DO PALESTYNY.

(am) Import bydła do Palestyny, zarówno na ubój jak i na chów, wzrasta z roku na rok. W r. 1933 wyniósł on 8.796 sztuk, w r. 1934 — 16.266 sztuk. W związku z uchyleniem przez rząd palestyński w końcu pierwszego kwartału r. b. zakazu wwozu bydła na rzeź z Polski, utworzyły się dla polskich eksporterów bydła nowe możliwości zbytu na rynku Palestyny.

Bydło przy wwozie do Palestyny jest zwolnione z opłat celnych (Customs Duties Exemption Ordinance, 1924 § 5).

W Palestynie niema giełdy mięsnej. Cena orjentacyjna w Palestynie na bydło rzeźne wynosi około 25 milsów za kg. żywej wagi. Cena bydła hodowlanego zależna jest od rasy, dojności i t. d. i dochodzi do ŁP. 35.— za sztukę.

Obecnie w Palestynie obowiązuje jeszcze zakaz importu bydła z Polski, przeznaczonego na chów.

Poniżej podajemy w tłumaczeniu polskiem przepisy władz palestyńskich, dotyczące importu bydła do Palestyny:

1. Bydło przeznaczone na ubój może być importowane z Polski pod warunkiem przejścia kwarantanny.

2. żaden ładunek bydła, przeznaczonego do Palestyny, nie może być wyładowany na terytorjum palestyńskiem, jeżeli odbiorca nie przedstawi następujących dokumentów:

a) zaświadczenie podpisane przez miejscowego urzędnika państwowego, stwierdzające:

I. że okręg, skąd bydło pochodzi jest wolny od choroby pleuro-pneumoni, w okresie przynajmniej 6 miesięcy przed wysłaniem bydła na kwarantannę, w miejscu ustanowionem przez rząd polski w Gdyni lub Śniatyn-Załuczu.

II. że bydło zostało przewiezione na tereny kwarantanny w Gdyni lub Śniatyń-Załuczu w wagonach, które zostały oczyszczone i zdesynfekowane pod kontrolą urzędnika państwowego.

b) zaświadczenie podpisane przez państwowego urzędnika weterynaryjnego, który dozoruje kwarantannę w Gdyni lub Śniatyń-Załuczu, że:

I. bydło to przebywało na kwarantannie 14 dni, tuż przed datą wysłania koleją do portu Konstanca lub zaokrętowania w Gdyni i, że w ciągu tego okresu nie pozostawało w żadnej styczności z innemi zwierzętami.

II. nie było wypadku choroby jamy gębnej, łap, dżumy, pleuropneumoni lub innych zakaźnych chorób w czasie trwania kwarantanny.

III. bydło zostało zbadane przez państwowego urzędnika weterynaryjnego w ciągu 24 godzin przed datą wysłania bydła do portu Konstancy lub zaokrętowania go w porcie Gynia i że nie znaleziono żadnej choroby jamy gębnej, łap, dżumy, pleuro-pneumoni lub innych zakaźnych chorób.

IV. pasza i podściółka używana dla bydła podczas trwania kwarantanny i przewozu koleją do portu zaokrętowania, były nabyte w Polsce w miejscowościach uznanych za wolne od chorób jamy gębnej, łap, dżumy i t. d. przez ostatnie 3 miesiące kalendarzowe, poprzedzające datę wysłania.

V. bydło zostało wysłane koleją z miejsca kwarantanny do portu zaokrętowania w wagonach, które były oczyszczone i zdezynfekowane pod kontrolą państwowego urzędnika weterynaryjnego i opieczętowane zgodnie z pieczęcią, umieszczoną na zaświadczeniu.

c) zaświadczenie podpisane przez najbliższy konsulat brytyjski, stwierdzające, że podpis państwowego urzędnika weterynaryjnego, zamieszczony na wymienionych zaświadczeniach w punktach a) i b), jest autentyczny.

d) zaświadczenie podpisane przez konsula brytyjskiego w porcie Konstanca, stwierdzające:

I. że bydło przybyło do portu zaokrętowania w wagonach kolejowych, o nienaruszonej pieczęci.

II. że bydło zostało przeładowane bezpośrednio z tych wagonów na okręt, zmierzający do Palestyny.

III. że bydło to nie zetknęło się z innemi zwierzętami w porcie, podczas przeładunku.

IV. że bydło zostało zaokrętowane w ciągu 24 godzin od chwili przybycia do portu.

S T A T Y S T Y K A

Handel zagraniczny Polski z krajami Bliskiego Wschodu

Handel zagraniczny Polski z krajami Bliskiego Wschodu w czerwcu 1935 r. w porównaniu z tymże okresem r. 1934.

	Czerwiec 1934			Czerwiec 1935		
	Przywóz	Wywóz	Saldo	Przywóz	Wywóz	Saldo
	w tysiącach złotych					
Palestyna	47	580	+ 533	81	1,419	+1,338
Egipt	1,486	397	—1,089	1,255	240	—1,015
Syrja	—	78	+ 78	—	129	+ 129
Iran	4	65	+ 61	39	469	+ 430
Turcja	6	137	+ 131	14	97	+ 83
Cypr	—	—	—	11	4	— 7
Irak	—	98	+ 98	3	71	+ 68

Handel zagraniczny Polski z krajami Bliskiego Wschodu w okresie styczeń—czerwiec 1935 r. w porównaniu z tymże okresem 1934 r.

	Styczeń- zerwiec 1934 r.			Styczeń-Czerwiec 1935 r.		
	Przywóz	Wywóz	S ldo	Przywóz	Wywóz	Saldo
	w tysiącah złotych					
Palestyna	780	4,713	+3,933	2,999	5,735	+ 2,736
Egipt	9,455	1.966	—7,489	8,599	2,183	— 6,416
Syrja	14	483	+ 469	6	638	+ 632
Iran	198	407	+ 209	254	2,359	+ 2,105
Turcja	314	358	+ 44	294	578	+ 284
Cypr	—	—	—	24	52	+ 28
Irak	—	241	+ 241	23	303	+ 280

Wywóz rur do krajów Bliskiego Wschodu w czerwcu 1935 r.

	Czerwiec 1935	
	Ilość w tonnach	Wartość w zł.
Palestyna	56,6	17,001
Egipt	43,5	52,617
Syrja	—	—
Iran	—	—
Turcja	—	—
Cypr	—	—
Irak	59,6	17,012

Handel zagraniczny Palestyny

Handel zagraniczny Palestyny w marcu 1935 r.
w porównaniu z tymże okresem r. 1934

	Marzec 1934	Marzec 1935
	w funtach palestyńskich	
Przywóz ogółem	1,266,437	1,794,986
w tem towary	1,243.708	1,793,827
Wywóz ogółem	891,698	1,083,102
w tem towary	838,086	1,052,274
Reeksport	14,391	19,788
Tranzyt	24.023	36,680

Główne artykuły przywozu do Palestyny w marcu r. 1935
w porównaniu z tymże okresem w 1934 r.

Artykuły	Marzec 1934		Marzec 1935	
	Kwintale	Ł. P.	Kwintale	Ł. P.
Ryż	18,229	14,130	16,250	16,688
Pszenica	73,363	45,866	36,271	22,627
Mąka pszenna	28,968	23,330	29,268	27,838
Bydło (sztuk)	1,854	19.508	1,746	20,505
Cukier	12,183	9,944	17,344	12,969
Kartofle	11.578	7,903	17,555	11,764
Drzewo budulc. m³	7,013	14,044	29,369	64,929
Żelazo w sztabach i prętach	28,160	17,057	48,960	33,771
Rury i ich łączniki	12,360	25,374	74,370	126,628
Drzewo na skrz. pom. m³	9,787	31,481	26,375	88,137
Przędza baweln.	598	8,185	981	11,439
Tkaniny baweln.				
szare	724	5,085	951	6,864
bielone	696	9,305	813	10,116
farb. i druk.	1,866	33,503	2,746	44,530
Tkaniny wełniane	281	19,420	360	24,411
„ jedwabne	17 3	14,691	95	9,482
Benzyna (litrów)	2,848,678	14,523	4,159,400	22,544
Nafta (litrów)	4,165,376	12,495	4,702,699	15,275
Papier do pakowania	1,288	2,297	2,099	3,755
Papier inny	5,464	9,111	5,414	9,142
Automobile (sztuk)	5,237	32,654	5,216	38,223

Główne artykuły wywozu z Palestyny w marcu 1935 r. w porównaniu z marcem 1934 r.

Artykuły	Marzec 1934		Marzec 1935	
	Kwintale	ŁP.	Kwintale	ŁP.
Wino (litrów)	82,644	3,079	114,802	3,205
Pomarańcze (skrzynek)	1,494,291	747,146	1.853,253	926,627
Oliwa	576	3,990	685	4,554
Migdały	20	99	3	10
Cement	320	87	380	112
Pończochy (pary)	18,312	390	25,236	757
Mydło	2,688	7,462	2,861	9,143
Zęby sztuczne	—	3,398	—	2,740

Handel zagraniczny Palestyny w Marcu 1935 r.

Kraje	Marzec 1935 w funtach palestyńskich			
	Przywóz	Wywóz	Reeksp.	Tranzyt
W. Brytanja	293,995	649,206	890	9,177
Niemcy	281 561	107.537	1,502	525
Francja	32,425	21,532	65	1,005
Włochy	48,321	685	392	1,366
Rumunja	165,622	33,514	—	—
Egipt	51,766	10,048	10,385	1,420
Syrja	82 636	—	3,882	—
Irak	21,989	593	594	332
Iran	4,225	20	94	—
Turcja	28,854	10	12	138
Arabja	321	240	—	—
Polska	65,549	16,446	53	27

Handel zagraniczny Egiptu w czerwcu oraz w okresie styczeń-czerwiec 1935 r. w porównauiu z odpowiedniemi okresami 1934r.

	CZERWIEC		STYCZEŃ-CZERWIEC	
	1934	1935	1934	1935
	w funtach egipskich			
Przywóz ogółem	2,071,345	2,100,465	13,505,536	13,971,730
w tem towary	2,070,854	2,098,636	13.451,030	13,963,972
Wywóz ogółem	1,731,282	1,975,889	15,939,250	17,548,353
w tem towary	1,730,889	1,907,694	15,936,685	16,215,793
Reeksport	55,576	59,840	288,119	345,629

Główne artykuły przywozu do Egiptu

	Czerwiec		Styczeń — Czerwiec			
	r. 1935		r. 1934		r. 1935	
	Kwintale	Ł. E.	Kwintale	Ł. E.	Kwintale	Ł. E.
Mąka pszenna	2,442	2,481	21,532	21,469	14,736	14,979
Winogrona	—	—	73	221	108	420
Węgiel	982,020	103,950	6.206,430	652,829	5,989 500	631,672
Benzyna	16,016	8,175	68.335	30,485	53,536	24,776
Nafta	227,186	64,999	1,411,304	431,010	1,462,857	391,655
Tkaniny bawełniane	16,624	209,736	116,271	1,552.304	110,683	1,428,046
Żelazo i stal w sztab	63,161	38,960	424,649	234,360	455,263	279,157
Worki jutowe	11,127	30,769	58,063	150,484	48,755	127,166
Papier do pakowani.	9,840	8,884	69,005	66,270	67,151	66,329
Drzewo budulcowe	24,329	77,481	80,412	304,092	99,735	379,216

Główne artykuły wywozu z Egiptu

	Czerwiec r. 1934		Styczeń — Czerwiec r. 1934		Styczeń — Czerwiec r. 1935	
	Kwintale	Ł. E.	Kwintale	Ł. E.	Kwintale	Ł. E
Bawełna surowa						
„Sakellaridis"	30,853	239,926	421,551	3,097,459	262,353	081,116
„Ashmuni"	124,003	801,894	1,272,787	7,319,743	1,072,925	6,974,370
„Pilion"	247	1,794	40,883	267,167	6,998	48,497
Inna	48,776	351,191	247,781	1,762,309	405,735	2.995,574
Ryż niełuszczony	6,478	5,182	83,861	55,363	64,108	49,912
Ryż łuszczony	32,939	36,278	266,047	265,797	193,235	216,266
Papierosy	213	16.541	1,327	100,123	1,593	112,125

Handel zagraniczny Egiptu w czerwcu i w okresie styczeń—czerwiec 1935 (w/g krajów)

	Czerwiec 1935			Styczeń — Czerwiec 1935		
	Przywóz	Wywóz	Reeksp.	Przywóz	Wywóz	Reeksp.
	w funtach egipskich					
W. Brytanja	487,672	507,214	6,099	3,041,822	4,873,724	32,180
Francja	101,030	252,299	2,838	757,739	1,719,890	14,065
Niemcy	228,444	177,114	975	1,360,952	1,398,062	7,705
Włochy	118,514	95,789	5,215	709,144	1,042,589	28,575
St. Zjednoczone	106,485	63,516	100	704,341	706,861	2,295
Palestyna	9,767	37,772	9,883	77,009	265,075	71,228
Irak	1,265	15,036	559	51,000	103,394	3,368
Turcja	21,604	5,881	—	113,596	38,743	268
Iran	40,647	—	22	249,339	1,250	1,286
Polska	15,033	41,695	—	64.391	294,617	5

Ruch ludności w Palestynie

I. Ogólna ilość przybyłych i opuszczających Palestynę.

	Czerwiec 1935		Styczeń—Czerwiec 1935	
	Ogółem	Żydzi	Ogółem	Żydzi
Przybyli:				
a) Imigranci	4,464	4,343	29.153	28.516
b) Powracający po nieobecności powyżej jednego roku	151	99	884	532
c) Powracający po nieobecności do jednego roku	4,685	1,473	23,447	7.087
d) Turyści przybyli	6,344	2,577	56,270	22.602
e) Turyści tranzytem	1,451	106	6,065	563
Ogółem	17,095	8,598	115.819	59.300
Wyjechali:				
f) Opuszczający kraj na okres powyżej jednego roku	79	36	307	146
g) Opuszczający kraj na okres do jednego roku	6,214	2,564	27.494	9.549
h) Turyści wyjeżdżający	6,083	2,302	48.997	15.155
i) Turyści tranzytem	1,249	48	5,050	397
Ogółem	13,625	4,950	81,848	25,247

2. Podział imigrantów według płci.

	Styczeń 1935				Styczeń-Czerwiec 1935			
	Mężcz.	Kobiety	Chłop. do 15 lat	Dziew. do 15 lat	Mężcz.	Kobiety	Chłop. do 15 lat	Dziew. do 15 lat
Imigranci przybyli ogółem	1.499	1,900	543	522	10,332	12,567	3,127	3,127
w tem Żydzi	1,476	1,841	526	500	10.176	12,276	3.027	3,037
Turyści zalegalizowani jako imigranci	183	150	12	21	1,125	830	141	121
w tem Żydzi	155	136	10	16	992	741	120	105
Ogólna ilość zarejstrowanych imigrantów	1.682	2.050	555	543	11,457	13,397	3,268	3,248
w tem Żydzi	1.631	1,977	536	516	11,168	13,017	3,147	3,142

III. Kategorje imigrantów i turystów zalegalizowanych.

	Czerwiec 1935				Styczeń— Czerwiec 1935			
	Imigranci		Tur. zalegal.		Imigranci		Tur. zalegal.	
	Ogółem	żydzi	Ogółem	żydzi	Ogółem	żydzi	Ogółem	żydzi
A(I) Kapitaliści (ŁP. 1000 i wyżej)	355	354	151	143	2,187	2,176	950	910
A(I)2 Członkowie rodzin A(I)	377	376	54	54	2,403	2,400	360	348
A(II) Wolne zawody (ŁP. 500)	—	—	1	1	3	3	4	3
A(II)2 Członk. rodz. A(II)	—	—	—	—	2	2	1	1
A(III) Rzemieślnicy (ŁP. 250)	17	17	1	1	181	181	20	18
A(III)2 Członk. rodz. A(III)	28	28	1	1	306	306	6	6
A(IV) Osoby z min. dochodem ŁP. 4.—	2	1	—	—	51	45	9	8
A(V) Osoby z kapitałem ŁP. 500	—	—	—	—	9	9	1	—
A(V)2 Członk. rodz. A(5)	—	—	—	—	9	9	—	—
B(I) Sieroty	—	—	—	—	2	—	—	—
B(II) Duchowieństwo	112	108	16	3	496	443	51	9
B(II)2 Członk. rodz. B(II)	254	254	13	2	1,079	1,076	13	12
B(III) Studenci	77	76	17	16	434	426	27	26
C Robotnicy	749	738	29	11	7,276	7.216	201	115
C(2) Członkowie rodzin C.	907	906	11	1	7,304	7,284	37	25
D. Członkowie rodzin mieszkańców Palestyny	1,565	1,485	52	84	7,277	6,948	531	474
K. Osoby nie podlegające ustawie imigracyjnej	21	—	—	—	134	2	6	2

Obieg pieniężny w Palestynie

Ilość monet w obiegu w Palestynie w końcu czerwca 1935 r.

	monety w obiegu	
	Ilość	Ł.P.
Srebrne monety		
100 mils	2,445,000	244,500
50 „	4.700,000	235,000
Wszystkie srebrne monety		479,500
Niklowe monety		
20 mils	1,330,000	26,600
10 „	3,210,000	32,100
5 „	4,120,000	20,600
Wszystkie niklowe monety		79,300
Miedziane monety		
2 mils	1.128,000	2,256
1 „	4.176,000	4,176
Wszystkie miedz. monety		6,432
Wszystkie monety		565,232

	banknoty w obiegu	
	Ilość	Ł.P.
Banknoty		
ŁP. 100	109	10,900
„ 50	1,576	78,800
„ 10	102,283	1,022,830
„ 5	338,615	1.692.575
„ 1	1,897,442	1.897.442
„ 0,5	586,898	293.449
Wszystkie banknoty		4,995,996
Ogółem monety i banknoty		5,561.228

Ruch cen

Ceny za artykuły spożywcze w Palestynie w sierpniu 1935 r.
(Sprawozdanie Barclays Banku)

	Jerozolima	Hajfa	Jaffa	Nazaret	Tel-Awiw
	w funtach palestyńskich				
Ryż					
Egipski „Dimyaty“ za worek 100 kg.	1,320	1,240	1,250	1,360	1,280
„ „Rasheedy“ „ „ „	1,430	1,400	1,400	1,460	1,400
Angielski „Rangoon“ „ „ „	1,050	1,040	1,000	1,080	1,000
Włoski „Genoa“ „ „ „	1,400	1,560	1,400	1,450	
Indyjski Padna .. 103 „					
Cukier					
Crystal Java za worek 100 kg.	1,750	1,600	1,650	1,650	
Egipski za skrzynkę 25 kg.	0,510	0,500	1,100	0,525	
Mąka					
Australijska za worek 150 lbs. = kg. 68,100	0,920	0,920	0,930	1,000	0,900
Amerykańska za worek 140 lbs. = kg. 63,560	1,050	1,030	1,110	1,240	1,030
Krajowa za worek 86 kg.	1,100	1,210	1,080	1,180	1,120
Oleje					
Olej sezamowy za rottel	0,140	0,120	0,140	0,150	0·130
Oliwa jadalna „ „	0,150	0,180	0,150	0,200	0,220
Olej „Shemen“ „ „	0,155	0,264	0,100	0,220	0,240
(1 rottel = 2,884 kg. na płd Palestyny i 2,564 kg. na płn. Palestyny)					
Masło					
Australijskie za paczkę 200 gr.	0,063	0,066	0,070	0,075	0,070
Krajowe za 1 lb. = 454 gr.	0,125	0,144			0,140
Ser					
Krajowy Tnuwa za 1 lb. = 454 gr.	0,070	0,072			0,070
Krajowy arabski za 1 rottel	0,220	0,180	0,300	0,200	0,270
Mięso (za rottel)					
Baranina	0,240	0,200	0,180	0,200	0,420

	Jerozolima	Hajfa	Jaffa	Nazaret	Tel-Awiw
	w funtach palestyńskih				
Kozie	0.180	0.180	0.150	0 150	
Wołowina	0.240	0,280	0.170	0,240	0,360
Wieprzowina					
a) krajowa	0,420	0.360		0,250	
b) zagraniczna		0.480			
Mleko (za rottel)	8,060	0.045	0.070	0,550	0,070
Paliwo					
Olej parafinowy 4 galony				0,180	0,180
Węgiel drzewny za kantar	0.180	2,500	1.500	3,000	1,850
Jaja					
Krajowe za 100 sztuk	0.320	0,250	0.200	0,250	0.200
Syryjskie za 100 sztuk			0.180		

Koszty utrzymania w Palestynie

Koszty utrzymania w Palestynie rodziny składającej się z 5-ciu osób.
(Na podstawie cen detalicznych 20 zasadniczych artykułów)
(Podstawa — styczeń 1922 = 100%)

Miesiąc		Wydatki miesięczne	Wskaźnik %
Styczeń	1922	8,749	100
„	1923	7,507	85,8
„	1924	6.818	76,8
„	1925	7.682	87,8
„	1926	7,220	82,5
„	1927	7.230	82,6
„	1928	6,882	78,7
„	1929	6,626	75,7
„	1930	6,010	68,7
„	1931	5,036	57,6
„	1932	5,231	59,8
„	1933	5,057	57,8
„	1934	4,688	53,6
„	1935	4,872	55,7
Luty	1935	4,903	56,0
Marzec	1935	4,729	54,1
Kwiecień	1935	4,739	54,2

P. WASERMAN
Redaktor odpowiedzialny:

Wydawca:
POLSKO-PALESTYŃSKA
IZBA HANDLOWA.

Druk. „Monolit", Warszawa, Elektoralna 3, tel. 581-92.